

Пра жыццё
блізнятак

Як навучыць
дзіця гаварыць...
і думаць

Змены клімату
і «кропка
незвароту»
СТАР. 13

ЛІЧБА ДНЯ
82 тыс. 30
шлюбаў

было заключана ў краіне ў 2015 годзе (у 2010-м — 76 тыс. 978). З тых, хто ўступілі ў шлюб летась, 59 тыс. 517 мужчын і 58 тыс. 417 жанчын зрабілі гэта ўпершыню. Паўторны шлюб заключылі 27% мужчын і амаль 29% жанчын. Шлюбы ў рэспубліцы ў асноўным заключаюцца паміж грамадзянамі нашай краіны. У 2015 годзе на долю шлюбаў, дзе жаніх і нявеста з'яўляліся грамадзянамі Беларусі, прыпадала 92,3%. Маладыя людзі больш свядома сталі падыходзіць да гэтай падзеі — узрост уступлення ў сямейныя саюзы павялічыўся. Так, у 2015 годзе сярэдні ўзрост уступлення ў першы шлюб у жанчын склаў 25,5 года, у мужчын — 27,5 года. Для параўнання: у 2010 годзе сярэдні ўзрост нявест быў 24,4 года, жаніхоў — 26,5 года.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 12.05.2016 г.

Долар ЗША	19461,00 ▲
Еўра	22165,00 ▼
Рас. руб.	293,67 ▼
Укр. грыўня	767,09 ▼

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

12 МАЯ 2016 г.

ЧАЦВЕР № 88 (28198) Кошт 2100 рублёў

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ЧАС СКАРЫСТОЎВАЦЬ МАГЧЫМАСЦІ

Прэзідэнт Беларусі лічыць Туркменістан нашым стратэгічным партнёрам

Нарошчванне таваразвароту, сумесныя інфраструктурныя праекты, удзел нашай краіны ў рэалізацыі праграм па развіцці сельскай гаспадаркі Туркменістана — гэта толькі некаторыя пытанні, якія абмяркоўваліся ўчора ў Палацы Незалежнасці. Прэзідэнт нашай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка сустрэўся са сваім калегам — кіраўніком Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедавым, які знаходзіцца ў нашай краіне з афіцыйным візітам.

Укараніць усё найлепшае

Аляксандр Лукашэнка, вітаючы Прэзідэнта гэтай краіны, прызнаўся, што яго ўражае, як выкарыстоўваецца ў Туркменістане сусветны вопыт. «Мы стараемся ўкараніць у Беларусі усё найлепшае, што вы робіце ў Ашгабаце, — адзначыў кіраўнік нашай краіны. — У той жа час мы дзелімся з вамі тым перадавым вопытам, які назапашаны ў нас і ў якім мае патрэбу ваша краіна».

«Я вельмі рады, што вы прыехалі, — заявіў Аляксандр Лукашэнка. — Час у свеце няпросты. Гэта вельмі важна, што, сустракаючыся, мы маем магчымасць абмеркаваць сітуацыю ў свеце — і якая ўплывае на беларуска-туркменскія адносіны, і што нам трэба зрабіць яшчэ, каб пераадолець тыя негатыўныя з'явы, якія ўплываюць на нас, і не дапусціць большага іх уплыву на нашы дзяржавы».

Гурбангулы Бердымухамедаў выказаў кіраўніку нашай дзяржавы словы ўдзячнасці за запрашэнне наведаць Беларусь.

Фота БЕЛТА

«У нас назапашана добрая прававая база як у палітычнай, так і ў гадлёва-эканамічнай, культурна-гуманітарнай сферах, — заўважыў ён. — Самае галоўнае, што па ўсім спектры палітычных пытанняў мы маем блізкія пазіцыі на міжнароднай арэне».

Па словах Прэзідэнта Туркменістана, гэта пазіцыі па бяспецы, падтрыманні ідэі міру ва

ўсім свеце. Ён падзякаваў Аляксандру Лукашэнку за ўдзел у міжнародным форуме, прысвечаным 20-годдзю нейтральнага статусу Туркменістана. Што да гадлёва-эканамічнага супроўніцтва, то Гурбангулы Бердымухамедаў асабліва адзначыў праект па будаўніцтве Гарлыккага горнаўзбагачальнага камбіната.

СТАР. 2

■ Форум: традыцыі і будучыня

МЕДЫЯ ЯК ЛЮСТЭРКА СУЧАСНАСЦІ

Вялікая прэзентацыйна-забаўляльная праграма для глядачоў і грунтоўная праграма — для прафесіяналаў галіны. Магчымасць прадставіць вынікі сваёй працы і прывабіць новую публіку.

Для айчынных медыя выстаўка «СМІ ў Беларусі» традыцыйна лічыцца пэўнага кшталту падсумоўваннем зробленага за год. Але можна сцвярджаць, што сёлета нашы друкаваныя, інтэрнэт-выданні і тэлебачанне трымаюць сапраўдны экзамен. Гэтымі днямі ў сталіцы праходзіць і XI Беларуска-міжнародны медыяфорум, на якім сабраліся кіраўнікі СМІ, эксперты з больш як 20 краін. Ад іх бачання ў многім залежыць, як будучы ўспрымаць беларускія медыя ў свеце.

Але, думаецца, нашы спецыялісты ў галіне СМІ не падвялі. Выстаўка сведчыць: за 20 гадоў існавання гэтага форуму для прафесіяналаў створана паўнаватарская інфармацыйная прастора. У СМІ шырока выкарыстоўваюцца сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі, інавацыйныя формы.

Пра значнасць форуму «СМІ ў Беларусі» сведчыць вялікая ўвага да яго кіраўніцтва дзяржавы. Так, падчас урачыстай цырымоніі адкрыцця выстаўкі намеснік Кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар БУЗЮСкі зачытаў прывітальнае слова ад Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка.

«Цяперашняя мінская сустрэча кіраўнікоў СМІ, палітолагаў і экспертаў з блізкага і далёкага замежжа праходзіць у кантэксце асаблівай міратворчай ролі Беларусі ва умовах складанай геапалітычнай сітуацыі», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. У сваім прывітальным слове Прэзідэнт падкрэсліў, што культурная і інфармацыйная прастора, сфарміраваная за гады незалежнасці Рэспублікі Беларусь, служыць пазітыўнаму стварэнню, сцвярджэнню ідэй інтэграцыі, міру і добрасуседства, эфектыўнаму супроўніцтву ў гуманітарнай сферах.

СТАР. 3

ЧАС СКАРЫСТОЎВАЦЬ МАГЧЫМАСЦІ

Рэзервы ёсць

«Штогадовыя сустрэчы на вышэйшым узроўні падкрэсліваюць стратэгічны характар беларуска-туркменскіх адносін, узаемную зацікаўленасць у развіцці партнёрства, — на гэтым зрабіў акцэнт Аляксандр Лукашэнка падчас уступнага слова на перамовах з туркменскім лідарам у пашыраным складзе. — Перамовы ў фармаце «адзін на адзін» пацвердзілі падобнасць нашых поглядаў. Беларусь і Туркменістан традыцыйна падтрымліваюць адзін аднаго на міжнародных пляцоўках. Упэўнены, што так будзе і надалей».

Беларускі лідар адзначыў, што сёння Туркменістан карыстаецца заслужаным аўтарытэтам на сусветнай арэне як прадказальны партнёр, які праводзіць узаважаную знешнюю палітыку. Па ініцыятыве гэтай краіны здзяйснююцца інфраструктурныя праекты, якія маюць істотнае значэнне для ўсёй Цэнтральнай Азіі.

«Ваша садзейнічанне ў падключэнні да іх Беларусі можа стварыць дадатковую аснову для развіцця нашых адносін, яшчэ больш умацаваць вагу Туркменістана ў рэгіёне», — звярнуў увагу Прэзідэнт нашай краіны.

Па яго словах, у партнёрстве Мінска і Ашгабата ўжо ёсць некалькі стрыжнёвых кірункаў. Па-першае, гэта будаўніцтва Гарлыккага горнаўзбагачальнага камбіната, якое стымулюе развіццё іншых вектараў супрацоўніцтва. Будаўніцтва, як запэўніў Прэзідэнт нашай краіны, будзе завершана ў наменчаныя тэрміны. Гэты камбінат застаецца ключавым сумесным праектам, якому беларускі бок надае першарадную ўвагу. Прэзідэнт Туркменістана, у сваю чаргу, паведаміў, што Гарлыкскі горнаўзбагачальны камбінат плануецца здаць у 2017 годзе.

Значным кірункам узаемавыгаднага супрацоўніцтва з'яўляюцца таксама пастайкі беларускай тэхнікі.

«Многія гады нашы машынабудаўнікі экспартвалі ў вашу краіну трактары, грузавікі, спецыяльна адаптаваныя да туркменскіх кліматычных умоў, — паведаміў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. — Мы зацікаўлены аднавіць продаж у мінулых аб'ёмах».

Ён асобна падкрэсліў, што наша дзяржава гатова ўдзельнічаць у рэалізацыі праграм па развіцці сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай галіны Туркменістана.

У ліку перспектывіўных сфер для развіцця ўзаемадзеяння Аляксандр Лукашэнка назваў і сферу транспарту.

«Мне вядома, што Туркменістан надае значную ўвагу развіццю транспартнай сеткі, — адзначыў ён. — Сумеснае праектаванне інфраструктуры чыгункі ў вашай краіне і адпаведнае навучанне персаналу дазваляць вам у далейшым самастойна рашаць складаныя тэхнічныя задачы. Беларускія арганізацыі маюць таксама магчымасці для ўдзелу ў будаўніцтве туркменскіх магістраляў, у тым ліку на ўмовах субпадраду».

Экспарт ІТ-распрацовак

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь і Туркменістан дасягнулі істотных поспехаў у навукова-тэхнічным узаемадзеянні.

«Сумесна рэалізуецца высокатэхналагічны праект стварэння ў Туркменістане беспілотных авіяцыйных комплексаў, — сказаў ён. — Прапануем развіваць гэты кірунак».

Ён нагадаў, што падчас Нацыянальнай выставы Рэспублікі Беларусь у Ашгабаце ў снежні 2015 года была прадэманстравана новая лінейка мадэляў лятальных апаратаў такога тыпу.

«Перспектывіўным рэзервам навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва застаюцца пакуль не задзейнічаныя ў поўнай меры сумесныя праекты ў сферы камп'ютарных тэхналогій, — лічыць кіраўнік дзяржавы. — Беларускія ІТ-кампаніі гатовы працягваць укараненне сучасных тэхналогій у розныя сферы. Гутарка ідзе пра сістэмы электроннага дакументаабароту, кантролю аплатаў праезду ў гарадскім пасажырскім транспарце, інвентарызацыі жыллага фонду Ашгабата».

Аляксандр Лукашэнка зазначыў, што з улікам дынамічнага развіцця туркменскай эканомікі наша краіна можа падзяліцца вопытам у падрыхтоўцы кадраў па рабочых спецыяльнасцях.

Учора таксама ў прысутнасці прэзідэнтаў абедзвюх краін быў падпісаны шэраг дакументаў па развіцці далейшага супрацоўніцтва.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

■ Парламенцкі дзённік

Напоўнім пагадненні праектамі

Спікер ніжняй палаты бачыць перспектыву ў рэгіянальным беларуска-славацкім супрацоўніцтве

Прамыя кантакты паміж рэгіёнамі, прадпрыемствамі даюць магчымасць пазбегнуць бюракратычнай цяганіны. Пра гэта заявіў Уладзімір Андрэйчанка, старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, падчас сустрэчы з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Славакіі ў нашай краіне Ёзефам Мігашам.

— Міжрэгіянальнае супрацоўніцтва ў нас, здаецца, нядрэнна наладжана — пагадненні падпісаны шмат, — зазначыў спікер ніжняй палаты. — Важна напаяўняць іх

канкрэтыкай, узаемавыгаднымі і для Славакіі, і для Беларусі праектамі. У нас такая праца няблага наладжана з рэгіёнамі Расійскай Федэрацыі. Хацеў бы, каб і дэпутаты прымалі ў гэтым актыўны ўдзел. Усё-такі, калі суб'екты гаспадаркі, рэгіёны працуюць наўпрост, то ўзнікае менш розных бюракратычных затрымак, прасцей прымаць рашэнні.

Старшыня Палаты прадстаўнікоў звярнуў увагу, што апошнім часам беларуска-славацкія адносіны развіваюцца паступальна.

— Ідзе канструктыўны дыялог, — падкрэсліў Уладзімір Андрэйчанка. — Ле-

тась адбыўся абмен візітамі кіраўнікоў парламенцкіх груп дружбы. Мы актыўна ўзаемадзейнічаем у міжпарламенцкіх арганізацыях — асабліва ў ПА АБСЕ. Парламентарыі павінны ствараць добры фундамент для ўзаемадзеяння па многіх кірунках — асабліва ў тым, што тычыцца пытанняў гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва, узаемадзеяння паміж суб'ектамі гаспадаркі, малым і сярэднім бізнесам, рэгіёнамі.

На думку спікера Палаты прадстаўнікоў, вельмі важна развіваць гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва, бо сёння выкарыстаны не ўвесь патэнцыял. За мінулы год тавара-

зварот паміж нашымі краінамі склаў 170 мільёнаў долараў, а ў 2011 годзе яго аб'ём дасягаў амаль 300 мільёнаў долараў.

Уладзімір Андрэйчанка таксама звярнуў увагу на тое, што мы сёння працуем у складзе Еўразійскага эканамічнага саюза.

— Праз Беларусь можна выходзіць і на Расію, і на Казахстан, і на Арменію, і на Кыргызстан, — заявіў ён. — Мы гатовы служыць пляцоўкай для прасоўвання інтарэсаў вашых бізнес-структур.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

ПУНКТ РОСТУ

У Магілёве за апошнія 5 гадоў з'явіліся прадпрыемствы, якія сталі вядучымі ў эканоміцы вобласці

Даведка «Звязды»

СЭЗ «Магілёў» складаецца з 12 участкаў, размешчаных на тэрыторыі Магілёва, Бабруйска, Асіповіч і Шклова, агульнай плошчай 2840 га. Найбольшае развіццё атрымаў участак №4 — у раёне «Магілёўхімвалакно». У непасрэднай блізкасці ад прадпрыемства створана добрая зона для вядзення вытворчасці. У 2010 годзе прынята рашэнне развіваць гэтую пляцоўку як правузел. За кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту пабудаваны індустрыяльная падстанцыя магутнасцю 40 МВт, чыгунка, аўтадарога, водаправод, цэплатраса і іншая неабходная інфраструктура. Гэта дазволіла прыцягнуць сюды першых буйных рэзідэнтаў — «ВМГ Індустры» і «Мебелайн». Інвестыцыі першага прадпрыемства склалі 110 мільёнаў еўра, «Мебелайн» — 20 мільёнаў еўра.

— Мы працягваем развіваць інфраструктуру на гэтым участку і будзем другую чаргу, — распавядае Андрэй Ярцаў. — Сёлета ўводзім у дзеянне станцыю «Абменны парк», якая забяспечыць рэзідэнтаў пад'язымі чыгуначнымі шляхамі. Будаўніцтва другой чаргі дазволіла прыцягнуць яшчэ шэраг інвестараў. Пазалетась сюды прыйшла кампанія «Кранаспан», якая пабудавала тут два сваіх прадпрыемствы.

— Сярод рэзідэнтаў СЭЗ «Магілёў» адзін з буйных у свеце вытворцаў тэхнічнага вугляроду — «Омск Карбон Груп». Ён збіраецца наладзіць вытворчасць імпартазамышальнай прадукцыі, якую пакуль прыходзіцца набываць за мяжой.

— Створанае ў Магілёве прадпрыемства расійскага інвестара цалкам забяспечыць тэхвугляродам «Белшыну», акрамя гэтага больш за палову сваёй прадукцыі — каля 70 і больш тысяч тон у год будзе экспартаваць. Тэхнічны вуглярод мае прымяненне не толькі ў шынай прамысловасці, а таксама ў медыцыне, быце, на вытворчасці. Будзем працягваць магчымасць яго паглыбленай перапрацоўкі, прыцягваць навуковыя і іншыя арганізацыі для стварэння больш навукаёмкай прадукцыі. Менавіта клас-тарны падыход дае магчымасць гарманічна развівацца прадпрыемствам, звязаным паміж сабой тэхналагічна. Яскравы прыклад — гэта цеснае ўзаемадзеянне прадпрыемстваў літоўскага інвестараў — «ВМГ Індустры» і «Мебелайн». Пліты ДСП першага вытворцы выкарыстоўваюцца

«Мебелайн», «ВМГ Індустры», «Кранаспан OSB» — гэтыя назвы сёння спалучаюцца з такімі паняццямі, як якасць, плацежаздольнасць, сучасныя формы працы. На апошнім Усебеларускім народным сходзе Прэзідэнт казаў пра неабходнасць не на словах, а на справе пацвярджаць словазлучэнне «квітнеючая Беларусь». Гэта значыць актыўна прыцягваць замежныя інвестыцыі, укараняць найноўшыя тэхналогіі. Магілёўская вобласць займае ў краіне моцныя пазіцыі па прыцягненні замежнага капіталу, а участак №4 СЭЗ «Магілёў» стаў сапраўднай інавацыйнай пляцоўкай. Пра дасягненні апошніх 5 гадоў, рэалізацыю існуючых праектаў, перспектывы далейшага развіцця ў размове з кіраўніком адміністрацыі СЭЗ «Магілёў» Андрэем ЯРЦАЎМ.

другім для вырабу мэблі. Намі вядзецца сістэмная работа па фарміраванні кластараў хімічнага і дрэваапрацоўчага кірункаў, а таксама будаўнічых матэрыялаў.

— Які эканамічны эфект дасягнулі за апошнія 5 гадоў на гэтым участку СЭЗ?

— Дзякуючы створанай інфраструктуры (у развіцці пляцоўкі было ўкладзена 263 мільярд рублёў) прыцягнута 478 мільёнаў долараў інвестыцыі, укладзена ў асноўны капітал 5,7 трыльёна рублёў — у 22 разы больш, чым пайшло бюджэтных сродкаў. У бюджэтныя і пазабюджэтныя фонды ўнесена падаткаў, збор і плацэжоў на суму 297 мільярд, з іх толькі летась — 175 мільярд. І з кожным годам выніковасць толькі павялічваецца. Сёлета вытворчым дзейнасць пачынаюць «Кранаспан» і «Омск Карбон Магілёў». А значыць, павялічыцца і колькасць працуючых. Напрыклад, на «Омск Карбон Магілёў» цяпер працуюць каля 90 чалавек, а будзе амаль 500. Адапаведна павялічыцца і колькасць падаткаў у бюджэт, і экспартны складнік, і аб'ём вытворчасці. Акрамя гэтага, загрузаюцца чыгунка, аўтадарога, будаўнічыя прадпрыемствы, з'яўляюцца новыя невялічкія спадарожныя вытворчасці, напрыклад упакоўкі... Калі падводзіць вынікі за пяцігодку, удзельная вага аб'ёму вытворчасці прамысловай прадукцыі ў маштабе вобласці вырасла з 13 да 30%. У экспарце тавараў доля СЭЗ павялічылася з 17% у 2010-м да амаль 46% — у 2015 годзе.

— А наколькі апраўданыя тыя прэферэнцыі, якія існуюць для рэзідэнтаў СЭЗ?

— Нашы рэзідэнты ў большасці вызвалены толькі ад 10-й часткі падаткаў. Пры гэтым, калі падзяліць колькасць падаткаў, якія яны выплачваюць, на колькасць працуючых, то атрымаецца сума большая, чым у іншых рэзідэнтаў Беларусі. Выключна за кошт эфектыўнасці сваёй вытворчасці. Акрамя гэтага заробак на прадпрыемствах рэзідэнтаў СЭЗ на 20% вышэйшы, чым на іншых, а значыць, з працуючых спажываецца больш высокай падаходны падатак.

Так, мы далі льготы, але аддача ад іх нашмат вышэйшая. Бо гэта новыя прадпрыемствы, новыя працоўныя месцы, падаткі, нарэшце.

— Прадукцыя рэзідэнтаў СЭЗ «Магілёў» з'яўляецца не толькі імпартазамышальнай, але і экспартаарыентаванай. Дзе ў асноўным яна рэалізуецца?

— Рэзідэнты СЭЗ экспартуюць прадукцыю больш чым у 90 краін свету. Летась у выніку дыверсіфікацыі рынкаў збыту дадаткова пачалі працаваць з 16 новымі краінамі. Але ўдзельная вага спажывання Расійскай Федэрацыі больш значная — звыш 70%. Гэта звязана з інвестыцыйнай палітыкай нашых рэзідэнтаў. У той жа кампаніі «Кранаспан» ёсць заводы ў Польшчы, Германіі, Амерыцы. І каб прысутнічаць на рынку Еўразійскага эканамічнага саюза і рэалізоўваць прадукцыю на рынак Расіі, Беларусі і Казахстана, кампанія стварыла прадпрыемства ў Беларусі. Ёсць і іншыя прыклады. «Джэмсталь», напрыклад, створана нямецкім інвестарам дзеля таго, каб рабіць тут прадукцыю і экспартаваць у Германію. Кампанія мае на мэце здабываць максімальную выгаду ад сыравінных рэсурсаў краін Еўразійскага эканамічнага саюза.

— Чым можна сёння прывабіць інвестара?

— Кампанія «Кранаспан» пачала рэалізоўваць свае праекты ў Смаргоні на Гродзеншчыне. Мы патрацілі каля паўгода, каб уласнік гэтай кампаніі прыехаў у Магілёў і паглядзеў на тую інфраструктуру, тыя ўмовы, якія ёсць у нас. Нарэшце ён прыехаў і... прыняў рашэнне стварыць другую прамысловую пляцоўку ў СЭЗ «Магілёў». Адным з асноўных стымуляў для яго стала развітая транспартная інфраструктура. Натуральна, прымаючы рашэнне аб стварэнні новай вытворчасці, інвестар ацэньвае ўсю сукупнасць пераваг: наяўнасць сыравіны, набліжанасць рынкаў збыту, працоўныя рэсурсы, інжынерна-транспартную структуру, месца размяшчэння. Той, хто гандлюе на Еўрасаюз, жадае быць бліжэй да мяжы з Еўропай, хто зацікаўлены ў супрацоўніцтве з Еўразійскім эканамічным саюзам, адпаведна, да Расіі. Кампанія «Кранаспан» рухаецца з захаду на ўсход. А «Омск Карбон Груп», наадварот, у бок Еўропы.

— Наколькі новыя прадпрыемствы небяспечныя для навакольнага асяроддзя?

— У 1990 годзе «Магілёўхімвалакно» выкідала ў паветра 12 тысяч тон шкодных рэчываў у год. На сёння — да 3 тысяч тон. Пры гэтым усе рэзідэнты, якія размяшчаюцца на 4-м участку, будуць выкідаваць, з улікам «Омск Карбон Магілёў», які яшчэ будзе, менш за 1,8 тысячы тон. Рэзідэнты імкнуцца выкарыстоўваць у вытворчасці тэхналогіі, каб выкіды былі мінімальныя. Добры прыклад «ВМГ Індустры». Прадпрыемства перапрацоўвае драўніну, робіць фанеру, адходы ад яе ідуць на стварэнне ДСП. Усё, што застаецца ад перапрацоўкі, нават пыл, спальваецца, і атрымаецца цяпло для тэхналагічных працэсаў.

Нэллі ЗІГУЛЯ. zigulya@zviazda.by

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ	
Наименование (описание) имущества и его стоимость	ЛОТ № 1. Изолированное помещение, инв. № 240/D-26946, наименование – квартира 27 общей площадью 46,7 кв.м стоимостью 329 300 000
Собственник (владелец) имущества	Бушуев Анатолий Серафимович
Местонахождение (адрес) имущества	г.п. Болбасово, ул. Грицевца, 386-27
Наличие обременений	Право залога
Место (адрес), дата и время проведения торгов	30.05.2016 года в 10 часов, г. Орша, ул. Островского, 36, каб. 10.
Справочная информация об организации торгов	Отдел принудительного исполнения Оршанского района и г. Орши, 211391, г. Орша, ул. Островского, 36 Судебный исполнитель Рожанская Кристина Викторовна, тел. (80216) 54 32 12, начальник отдела Павлюченкова Наталья Евгеньевна, тел. (80216) 54 32 13
Условия и порядок проведения торгов	Лица, желающие принять участие в торгах, до начала торгов обязаны:
	1. Подать заявку для участия в торгах до 25.05.2016 до 15.00. 2. Внести на депозитный счет отдела принудительного исполнения Оршанского района и г. Орши 3642903000794 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 647, УНП 300002505 в размере 10% от стоимости продаваемого имущества. 3. Дать подписку об отсутствии препятствий, предусмотренных законодательными актами Республики Беларусь, для приобретения имущества. 4. Величина первого шага составляет не менее 5% начальной стоимости выставленного на торги лота.

МЕДЫЯ ЯК ЛЮСТЭРКА СУЧАСНАСЦІ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

Сёлетняя выстаўка СМІ — юбілейная, у 2016 годзе мы адзначаем таксама 25-годдзе СНД і 20-годдзе будаўніцтва Саюзнай дзяржавы. Гэтыя даты — важныя акцэнтныя форуму. Міністр інфармацыі Лілія АНАНІЧ падкрэсліла:

— Калі ўпершыню праводзілася выстаўка, у Беларусі выходзіла не больш за 800 перыядычных выданняў, далёка было да станаўлення сапраўднага нацыянальнага тэлебачання. Сёння мы маем нацыянальную інфармацыйную прастору, якая здольная вырашаць задачы суверэннай Беларусі. Але ж гады незалежнасці на новы ўзровень уздымаюць і адказнасць журналістыкі. Мы бачым, што сёння як ніколі запатрабаванае шчырае, праўдзівае, пераканаўчае журналісцкае слова.

У цырымоніі адкрыцця форуму ўдзельнічалі таксама старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па міжнародных справах Віталь Бусько, першы намеснік старшыні Выканаўчага камітэта СНД Уладзімір Гаркун, намеснік старшыні Мінгарвыканкама Ігар Карпенка, першы сакратар Цэнтральнага камітэта Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі Андрэй Белякоў.

Вельмі важна, што падчас прафесіянальных форумаў падобнага кшталту ёсць магчымасць пазнаёміцца з сапраўднымі асамі айчынай і замежнай журналістыкі, павучыцца ў іх, выслухаць іх меркаванні. Першы намеснік генеральнага дырэктара Інфармацыйнага агенцтва Расіі «ТАСС» Міхаіл ГУСМАН падзяліўся сваімі ўражаннямі ад выстаўкі «СМІ ў Беларусі»:

— Мы, журналісты, не вельмі часта адчуваем такую ўвагу да сябе. Часцей на нас сварацца, кажуць, што ва ўсім інавацыйна прэса. Такая пазітыўная ўвага, як тут, у Мінску, вельмі прыемная. Але і тое, што на нас сварацца, яшчэ раз пацвярджае: усё ж такі правільна робіць сваю справу, звяртаем увагу на актуальныя праблемы сённяшняга дня. У гэтым і бачыцца задача ме-

5 ПРЫЧЫН НАВЕДАЦЬ ВЫСТАЎКУ «СМІ Ў БЕЛАРУСІ»:

— Калі вы ці вашы дзеці, унукі, сябры, знаёмыя марыце стаць журналістам, то выстаўка СМІ — выдатная магчымасць пабачыць працу «знутры». Больш за тое, на форуме можна пазнаёміцца з людзьмі, чые творы вы штодзень бачыце з тэлеэкранаў, чые публікацыі ў прэсе і інтэрнэце чытаеце. Пагадзіцеся, сачыць за творчасцю людзей, з якімі знаёмы асабіста, намнога прыемней.

— Апроч традыцыйных прэзентацый выданняў і праектаў у праграме выстаўкі — шмат забаўляльных імпрэз. Тут увесь час праходзяць канцэрты, адбываюцца розыгрышы і віктарыны. Зрэшты, калі ўдача вам не будзе спадаарожнічаць у розыгрышах, можна проста зрабіць вясёлае сэлфі з клоўнамі.

— Многія выданні прапануюць аформіць падпіску проста на выстаўцы. Гэта можна зрабіць і на асобным стэндзе «Белпошты». Дарэчы, на стэндзе Выдавецкага дома «Звязда» праходзіла акцыя часопіса «Вожык» «За падпіску — шарж!». Іншыя выданні таксама прапануюць прыемныя бонусы.

— У выставачным павільёне «БелЭкспа» прадстаўлены не толькі самі масмедыя. Тут ёсць кнігі, сувеніры, смачная кава.

— У межах форуму працуе яскравая фотавыстаўка «Партнёрыства ў імя будучыні», зладжаная Інфармацывам СНД пры падтрымцы Міністэрства інфармацыі Беларусі да 25-годдзя СНД.

Да слова, форум «СМІ ў Беларусі», што сёлета працуе ў выставачным павільёне «БелЭкспа» (пр-т Пераможцаў, 14), адкрыты для жыхароў і гасцей сталіцы да 14 мая.

Тым часам учора ўвечары былі падведзены вынікі Нацыянальнага конкурсу друкаваных сродкаў масавай інфармацыі «Залатая Ліцера». Прыемна, што сярод пераможцаў і лаўрэатаў конкурсу — супрацоўнікі і творчыя праекты «Выдавецкага дома «Звязда».

«Залатую Ліцера» за ўклад у развіццё журналістыкі атрымаў рэдактар аддзела фотайлюстрацый газеты «Звязда» Анатоль КЛЯШЧУК.

Таксама высокую ўзнагароду «Звязда» атрымала ў намінацыі «За лепшыя матэрыялы па тэматыцы спорту і здаровага ладу жыцця» (тэматычным палосы «Алімпіец» і «Спорт-тайм»).

Маладзёжны дадатак да газеты «Звязда» «Чырвоная Чырвоная змена» стаў лаўрэатам у намінацыі «За лепшыя матэрыялы маладзёжнай тэматыкі»; праект спецыяльнага карэспандэнта «Звязды» Веранікі Канюты «Шлях да Перамогі» — лаўрэат у намінацыі «Лепшы творчы праект года рэспубліканскіх, абласных друкаваных СМІ, інфармацыйных агенцтваў»; праект Выдавецкага дома «Звязда» «Электронная карта «Культурна-гістарычная спадчына Беларусі» стаў лаўрэатам у намінацыі «Лепшы інтэрнэт-праект». Лаўрэатамі конкурсу сталі таксама часопіс «Алеся» — за найлепшыя матэрыялы для вольнага часу і часопіс «Бярозка» (найлепшыя матэрыялы для дзяцей і юнацтва).

Віншваем!

Марына ВЕСЯЛУХА. vesialuha@vziazda.by

дзя — быць люстэркам сучаснасці. Так, выстаўка сведчыць: беларускія СМІ за дваццацігоддзе сапраўды расквітнелі. І гэта не выпадкова: прэса Беларусі мае вялікую гісторыю, на гэтых землях першыя газеты з'явіліся прыкладна трыста гадоў таму. А якое хваляванне я перажываю, калі трымаю партызанскія газеты ваен-

ных гадоў, якія выдаваліся на беларускай зямлі ва ўмовах акупацыі!

І сапраўды, кажучы пра айчыныя СМІ, можна ўжываць абодва паняцці: традыцыі і будучыня. Грунтуючыся на вопыце продкаў, узброіўшыся дасягненнямі сучасных інфармацыйных тэхналогій, нашы масмедыя актыўна працуюць у галіне распаўсюджвання інфармацыі. Нашым суайчынікам распавядаюць пра падзеі ў краіне і ў свеце, а жыхарам замежжа прыносяць весткі пра Беларусь.

Фота Надзеі БУЖАК

■ На слыху

У КРАІНЕ З'ЯВЛЯЦЦА ПЛЯЦОЎКІ ДЛЯ ВЫГУЛУ САБАК

А рэгістраваць хатніх жывёл будучы бясплатна

Ці можна будзе трымаць трох каткоў у адной кватэры? Куды давядзецца вадзіць сабак на выгул? На абмеркаванні законапраекта «Аб абыходжанні з жывёламі» член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па жыллёвай палітыцы і будаўніцтве Юрый ДАРАГАКУПЕЦ агучыў асноўныя прапановы, атрыманыя ад грамадскасці. У Палату прадстаўнікоў паступіла больш за 400 зваротаў па гэтай тэме.

— Людзі актыўна прапанавалі ўвесці крмінальную адказнасць за жорсткае абыходжанне з жывёламі, — адзначыў суразмоўца, — а таксама, каб меры за выгул сабак без намордніка і павадка сталі больш суровымі.

Што датычыцца чыпавання, грамадскасць падзялілася на прыхільнікаў і праціўнікаў гэтай працэдуры. Напрыклад, зоаахоўныя арганізацыі выступаюць за пагадоўнае чыпаванне. А можна абмежавацца чыпаваннем толькі небяспечных парод. Праўда, адсюль узнікае пытанне: якія пароды сапраўды з'яўляюцца небяспечнымі для чалавека? Гэты спіс пакуль што дапрацоўваецца.

Людзей цікавіла, чаму для «часуцішыні» выбраны перыяд з 23 гадзін да 7 гадзін. Таксама былі звароты датычна прыватнага сектара: аказваецца, не толькі ў кватэрах, але

і ў аднапавярховых дамах пакутуюць суседзі ўласнікаў хатніх жывёл.

Гаспадарам чацвералепых сяброў давядзецца прыбіраць за сваімі гадаванцамі. Спецыялізаваных месцаў для выгулу сабак у Беларусі няма, але з уяўленнем закона ў сілу яны з'явяцца. Іншае пытанне — якім чынам арганізаваць падобныя пляцоўкі. Плануецца выдзяляць грошы з бюджэту на добраўпарадкаванне зон для выгулу сабак, утрыманне прытулкаў, гасцініц — апошніх налічваецца ўсяго 7 на ўсю краіну.

Спрэчным стала пытанне аб дазволенай колькасці жывёл у кватэры, нягледзячы на тое, што ў зацверджаных Саўмінам правілах аб утрыманні хатніх сабак і кошак стаіць канкрэтная лічба — 2. Палажэнне не выконваецца, многія ўласнікі жывёл выказваюцца, што яно, маўляў, абмяжоўвае іх правы. У законе прадугледжаны пераходныя палажэнні: калі ў кватэры ўжо ўтрымліваюць больш за 2 жывёлы, уласнікі мусяць абавязкова зарэгістраваць іх, і тыя змогуць законна пражываць да часу сваёй смерці.

— Што датычыцца адміністрацыйнай адказнасці грамадзян, — адзначыў Юрый Дарагакупец, — то, на нашу думку, калі ў гэтай справе не будучы задзейнічаны праваахоўныя органы, парадку не будзе. Кацярына РАДЗЮК. radziuk@vziazda.by

■ Актуальна

УЗНАГАРОДЫ ЗА ЯКАСЦЬ

У сталіцы ўзнагародзілі лаўрэатаў конкурсу на суісканне Прэміі Урада за дасягненні ў галіне якасці 2015 года. Імі сталі 6 арганізацый: мінскі Камандна-інжынерны інстытут МНС, Беларускі металургічны завод — кіруючая кампанія холдынга «БМК» (Жлобін), Мінскі малочны завод №1, Пружанскі малочны камбінат, Гандальмаш (Баранавічы) і прадпрыемства «Граніт» (Мікашэвічы). Таксама 18 арганізацый пацвердзілі званне лаўрэата паўторна, 5 — сталі дыпламантамі конкурсу і яшчэ 3 уручылі спецыяльныя ўзнагароды.

Усяго за 17 гадоў, з 1999 года, лаўрэатамі прэміі становіліся 206 арганізацый краіны. Старшыня Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Віктар НАЗАРАНКА адзначыў, што айчынная прэмія адпавядае еўрапейскай мадэлі дзелавой дасканаласці, найбольш папулярнай у ЕС і СНД. Яна ўлічвае сучасныя тэндэнцыі ў гэтай сферы. У якасці асноўных крытэрыяў пры ацэнцы канкурсантаў ацэньваліся стратэгія развіцця, уменне знаходзіць новыя рынкі збыту, распрацоўваць і вырабляць інавацыйную канкурэнтаздольную прадукцыю, прымяняць метады сучаснага менеджменту.

Як адзначыў перад цырымоніяй узнагароджання прэм'ер-міністр Андрэй КАБЯКОЎ, лаўрэаты прэміі — гэта арганізацыі, для якіх якасць мае найвышэйшую каштоўнасць. Паводле яго слоў, у сучасных умовах гэты фактар становіцца вырашальным у павышэнні канкурэнтаздольнасці ўсёй краіны.

«Усіх пераможцаў аб'ядноўвае тое, што яны здолелі авалодаць высокаэфектыўнымі метадамі менеджменту і прагрэсіўнымі тэхналогіямі», — растлумачыў ён.

Выступаючы перад лаўрэатамі прэміі, прэм'ер-міністр нагадаў, што ў прынятым сёлета ў лютым Указе №78 павышэнне сістэмных мер, накіраваных на павышэнне эфектыўнасці функцыянавання эканомікі краіны, у тым ліку за кошт зніжэння сабекошту прадукцыі. І гэта не павінна паўплываць на яе якасці. Ён заклікаў кіраўнікоў арганізацый накіраваць усё намаганні на выкананне палажэнняў гэтага дакумента, каб забяспечыць бясплатную работу.

Андрэй Кабякоў таксама падкрэсліў, што найважнейшай задачай збалансаванага развіцця эканомікі з'яўляецца павышэнне экспертных магчымасцяў краіны. На яго думку, крытэрыямі рэалізацыі гэтай мэты з'яўляюцца рост долі беларускіх тавараў і паслуг на сусветным рынку, забеспячэнне становаўча сальда знешняга гандлю, дыверсіфікацыя экспарту. Гэтым крытэрыям адпавядаюць многія пераможцы конкурсу, якія пастаўляюць на экспарт больш за 80% сваёй прадукцыі.

Сярод іншых найважнейшымі задачамі для прадпрыемстваў прэм'ер-міністр назваў мадэрнізацыю і тэхнічнае перааснашчэнне вытворчасцяў, зніжэнне энергаёмнасці і правядзенне мерапрыемстваў па энергазберажэнні, стварэнне ўмоў для творчай працы і пошуку новых ідэй.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. Kryzhevich@vziazda.by

ПРАМАЯ ЛІНЯ

Усё, што вы хацелі даведацца пра пенсіі

Ці павялічыцца перадпенсійны тэрмін, у якім працадаўца не мае права не падоўжыць вам кантракт? Як будучы плаціць пенсію тым, хто працаваў за мяжой? Калі будучы выходзіць на пенсію ваенныя і міліцыя? Якая выслуга гадоў зараз будзе патрэбна дзяржслужачым? На гэтыя і іншыя пытанні вам адкажуць спецыялісты Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі — начальнік упраўлення арганізацыі пенсійнага забеспячэння ДРОНАВА Алена Уладзіміраўна і кансультант упраўлення пенсійнага забеспячэння САМАДУМСКАЯ Аляксандра Віталееўна — падчас «прамой лініі», якая адбудзецца ў «Звяздзе» 19 мая з 11.00 да 12.00.

Тэлефануйце: 8 (017) 287-18-71

Папярэднія пытанні (з пазнакай «Прамая лінія») можна дасылаць на электронны адрас info@vziazda.by або па пошце: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ЁСЦЬ ТАКОЕ ЦУДОЎНАЕ МЕСЦА

Радаўніца на могілках, дзе растуць каменныя крыжы

Напэўна, кожны беларус ведае альбо чуў, што ў нашай краіне ёсць цудоўнае месца, дзе растуць крыжы. Сотні паломнікаў накіроўваюцца ў старажытны Тураў, каб адшукаць святыні і дакрануцца да іх. Крыжы знаходзяцца, гэта значыць растуць, на Барысаглебскіх могілках, якія мясцяцца з паўднёва-заходняга боку, побач з горадам. У дзень светлай Радаўніцы на былых манастырскіх могілках заўсёды шматлюдна. Тураўчане, альбо тураўцы, як яны сабе называюць, наведваюць магільныя спачылыя сваякоў і родных. Паломнікі з Беларусі і суседніх краін шукаюць тураўскую слаўтасць. На шылдчакх намаляваны ўказальныя стрэлкі.

У Тураве два дні памяці памерлых. Акрамя афіцый-

най Радаўніцы, тут спакон веку ўшаноўваецца і Мірскі Вялікдзень, які адзначаецца ў чацвер пасля Хрыстовай Пасхі. Напэўна, з часоў Кірылы Тураўскага альбо яшчэ раней распачалася гэтая традыцыя наведвання могілак. Дарэчы, існуе легенда альбо нават версія, што на гэтых могілках спачывае і сам тураўскі залатавуст, прылічаны да святых.

Акрамя Барысаглебскіх, у горадзе над Прыпяццю ёсць

яшчэ двое могілак. Адны — каля Усіхсвяцкай царквы, другія — побач, праз старое рэчышча Струмені, прытока Прыпяці. Могілка да нашага часу не закрыты — тут працягваюць хаваць. Тураўцы стараюцца, каб апошні прытулак дзядоў і бацькоў выглядаў нават версія, што на гэтых могілках спачывае і сам тураўскі залатавуст, прылічаны да святых.

Анатоль КЛЯШЧУК.
Фота аўтара.
Жыткавіцкі раён.

■ Ад прадзедаў...

ДРУГОЕ ЖЫЦЦЁ МУЗЕЙНАЙ ЛАДДЗІ

Шахматная ладдзя XII стагоддзя, якая з'яўляецца адным з найбольш вядомых экспанатаў Гродзенскага археалагічнага музея і яго сімвалам, увасобіцца ў каменнай скульптуры.

Фігуру са старажытнарускага шахматнага набору, якую майстар выканаў у форме судна з чатырма воінамі, знайшлі падчас археалагічных раскопак на тэрыторыі Замкавай гары, што праводзіліся, верагодна, напрыканцы 1931 года пад кіраўніцтвам заснавальніка Гродзенскага археалагічнага музея Юзафа Ядкоўскага. Цяпер яна знаходзіцца ў музейных фондах, куды вярнулася ў 2008 годзе дзякуючы супрацоўнікам дзяржбюспекі. Яны затрымалі злодзея, які ў 2004-м украў гэты рарытэт з часовай экспазіцыі, дзе не была падключана сігналізацыя, а затым паспрабаваў яго прадаць.

Гродзенскі скульптар Уладзімір Панцялеў вырашыў надаць другое жыццё музейнаму экспанату. Па ўзоры шахматнай ладдзі ў партнёрстве з ТАА «Будоўля», якое забяспечыла майстра неабходным матэрыялам, ён вырабляе каменную скульптуру старажытнага рачнога судна. Лагічна, што яе ўстановаць у раёне старога моста на правым беразе Нёмана, бо менавіта там стартуюць маршруты аматараў водных падарожжаў.

Барыс ПРАКОПЧЫК. prakopchik@vziazda.by

РЕЗУЛЬТАТЫ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ

«Счастливая покупка-4»

Сведения об организаторе: Совместное общество с ограниченной ответственностью «КонтеТрейд», УНП 590701005, г. Гродно, ул. Победы, 30.

Наименование рекламной игры: «Счастливая покупка-4».

Территория проведения игры: Республика Беларусь.

Срок начала и окончания рекламной игры: 1 февраля 2016 – 20 мая 2016.

Сведения о государственной регистрации рекламной игры: свидетельство о государственной регистрации рекламной игры №2689 выдано Министерством торговли Республики Беларусь 3 декабря 2015 г.

Правила рекламной игры «Счастливая покупка-4» были опубликованы в газете «Звезда» №13(28123) от 23.01.2016.

Сведения о количестве участников рекламной игры: в рекламной игре участвовало 17437 человек.

Сведения о розыгрыше призового фонда: Призовой фонд, общий размер которого составляет 629 886 000 (шестьсот двадцать девять миллионов восемьсот восемьдесят шесть тысяч) белорусских рублей, разыгран полностью.

Ф.И.О. победителей рекламной игры, их выигрыш: Список победителей рекламной игры (с указанием выигранного приза) размещен на сайте www.HappyBy.com

Телефоны для справок по вопросам проведения рекламной игры: +375333777897, +375445040777.

Кансультацыя ў шпіталі

Беларуская натарыяльная палата правяла бясплатную выязную кансультацыю ў Рэспубліканскім клінічным шпіталі інвалідаў Вялікай айчыннай вайны імя П.М. Машэрава.

Арганізацыя гатовая да доўгатэрміновага супрацоўніцтва і плануе захаваць рэгулярнасць у правядзенні такіх кансульта-

цый у шпіталі. «Гэтым старым людзям, абмежаваным у руху, няпроста трапіць да натарыуса па месцы жыхарства, — адзначыла старшыня Беларускай натарыяльнай палаты Наталля БАРЫСЕНКА. — Таму мы маем намер зрабіць кансультацыі планавымі». Летась натарыяльная палата правяла звыш 20-ці прымеркаваных да галоўных дзяржаўных свят акцый па бясплатным кансуль-

таванні. Больш за 6 тысяч чалавек атрымалі юрыдычную дапамогу. Людзей хвалювала афармленне спадчынных правоў, складанне завяшчання і падзел маёмасці. У межах акцыі атрымаць кансультацыю можа любы грамадзянін ва ўсіх натарыяльных канторах і бюро краіны.

Адначасова бачыцца рэальным і праходжанне дыспансерызацыі ва ўмовах

шпіталя самімі натарыусамі. Паводле слоў Наталлі Барысенкі, напрамак вельмі важны, бо з 2014 года супрацоўнікі натарыята страцілі статус дзяржаўных служачых, і «наша арганізацыя ўзяла на сябе праграму дадатковай сацыяльнай дапамогі, у гэтым выпадку пры ўдзеле Рэспубліканскага клінічнага шпіталю інвалідаў ВAB».

Надзея АНІСОВІЧ.

■ Была падзея

У СЛАЎГАРАДЗЕ ПРЭЗЕНТАВАЛІ СЫРНУЮ ЛАЎКУ

На мясцовае свята «Гаспадарчы сыр» прыехалі госці нават з Расіі і Украіны

Сулугуні і брынза, маскарпоне і мацарэла, сыры расольныя і сычужныя, беларуская сырніца і тварожныя рулеты, — вочы разбягаліся ад той колькасці дамашняй сыроў і сырных прысмакаў з каровінага і казінага малака, якімі можна было пачаставацца на гэтым смачным свяце.

Сёлета яно адзначалася аж на трох пляцоўках. Галоўны падзеі адбываліся каля раённага Дома культуры, дзе прайшла прэзентацыя сырнай лаўкі. На яе стварэнне паліні ЕС/ПРААН «Садзейнічанне развіццю на мясцовым узроўні» выдзелена 17 тысяч еўра. Хутка ў Слаўгарадзе запраце стацыянарная крама, дзе будзе гандляваць свойскімі сырамі. Майстры, у спецыяльна пашытых з гэтай нагоды «народных» касцюмах, запрашалі пакаштаваць далікатэсы, якімі будуць там гандляваць, і дзяліліся сакрэтамі іх прыгатавання. Галіна Таран, каардынатар ініцыятывы «Грамадскі цэнтр дамашняга сыраварэння «Сырная лаўка», паказала як варыць брынзу і рыкоту. Яна адна з першых пачынала займацца дамашнімі

сырамі, яе прысмакі з казінага малака маюць вялікі попыт. Гэта ёй Прэзідэнт падараваў летась племянное казляня, калі падчас свайго візіту ў Слаўгарад наведваў «сырны» фэст. Кіраўнік дзяржавы высока ацаніў вопыт слаўгарадчан, якія здолелі знайсці сябе ў такой карыснай справе.

Фэстываль з'яўляецца добрым прыкладам прыватна-дзяржаўнага партнёрства. Каля яго вытокаў стаялі Слаўгарадскі райвыканкам і райсавет, мясцовы фонд развіцця сельскіх тэрыторый «Адраджэнне-агра».

— Пяць гадоў таму, калі мы толькі пачыналі, ніхто не ведаў, што фестываль атрымае такі вялікі размах, — адзначыла дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Таццяна КАНАНЧУК. — Цяпер ён стаў сапраўдным брэндам Слаўгарада.

Свята атрымалася на зайздасць. Акрамя эксклюзіўных сыроў, у гандлёвых радах было багата прыгожых самабытных рэчаў, зробленых рукамі таленавітых майстроў і рамеснікаў. А Слаўгарадскія аграрыяў прываблівалі патэнцыйных кліентаў рознымі «фішкамі». А аграрыяў «Забавы» запрасіла да сябе ў госці ў вёску Аляксандраўка 2, дзе частавала шашлыкамі і юшкай. Для аматараў актыўнага адпачынку працавала пляцоўка ля Сажа каля мясцовай слаўтасці — якара. Усе ахвотныя маглі пакатацца на байдарках, катары і веласіпехах. Прапаноўваліся таксама аўтобусныя экскурсіі па горадзе, у аграгарадок Лясная і на цудоўную Блакітную крыніцу.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@vziazda.by

ПА ГОРАДЗЕ... З КРЫЛАМІ

Дамовіліся з прыяцелькай схадзіць у кіно. Пасля фільма, ледзь толькі выйшлі на вуліцу, яна дастала з сумачкі свой смартфон ды модную цяпер палку для сэлфі. І прапанавала сфатаграфавалася на ўваходзе ў кінатэатр з квіткамі ў руках. Пакуль ішлі да аўтобуса прыпынку, яна выклала той здымак у сацсеткі. Пры гэтым некалькі хвілін вагалася, як яго падпісаць. Потым ледзь не кожную секунду правярала, ці «лайкнуў» нас хтосьці. Пад'ехаў яе аўтобус. А мы нават не паспелі падзяліцца ўражаннямі ад фільма...

Па дарозе дадому я думала пра прыяцельку і яе сэлфі-палку. І ўрэшце вырашыла напісаць ёй ліст: падзяліцца сваімі адчуваннямі. Некалькі разоў пачынала набіраць тэкст — і кожны раз выдаляла: усё не тое! Каб пераклучыць увагу, зазірнула ў «Фэйсбук». І вока спынілася на кароценькім і кранальным да слёз допісе Светы (яна працуе ў Мінску, а за яе 6-гадовай дачушкай Яначкай у гэты час у іншым горадзе прыглядае бабуля). «З учарашняга паўночнага тэлефона: «Мам, я не бачыла цябе паўтара тыдня, — кажа Яна. — Я зноў з'ехала. Навошта ты так шмат працуеш?» — «Каб у цябе ўсё было». — «Мне не патрэбна ўсё, мне патрэбна ты». Я скапіравала гэты тэкст і даслала прыяцельцы...

Жонка нашага суседа па пад'ездзе першы раз у жыцці паляцела за мора праводаць унікаў, якіх не бачыла сем гадоў. Праз колькі дзён тэлефануе мужу ў распачы: «Саша, у нас у сям'і за сталом заўсёды размаўляюць. А тут дзеці прыязджаюць са школы — і адразу разбягаюцца па сваіх пакоях, бавяць час за ноўтбукамі. Прапануеш некуды схадзіць — адмаўляюцца. Ім нічога больш не цікава! У суботу ранкам заходжу на кухню. А яны ўтрох — унукі і сын — сядзяць кожны за сваім ноўтбукам у навушніках і п'юць каву. Я павіталася — нуль рэакцыі, быццам мяне не існуе...»

Калі пачула гэтую гісторыю, успомніўся хлопца са студэнцкага інтэрната. Я яго ніколі не бачыла, але вельмі шмат пра яго чула. Напрыклад, што ён быў фанатам камп'ютарнай гульні Counter-Strike. Не хадзіў на пары, не ездзіў дадому. Прачынаўся і тут жа садзіўся за камп'ютар. Яго маці пачала хвалявацца, чаму сын не едзе дадому, неахвотна размаўляе з ёй па тэлефоне. Не вытрывала, прыехала да яго ў госці. Той жа, казалі, нават не азірнуўся, кінуў сухое «прывітанне» і працягнуў гуляць у «стралялку»...

У вагон метро зайшлі маці з дачкой і селі насупраць мяне. Жанчына адразу ж дастала з сумачкі «андроід» і, я так зразумела, па звычцы, працягнула «цацку» малой. На наступным прыпынку ў наш вагон забеглі два школьнікі з кубікамі Рубіка. І пачалі хутка і ўмела круціць іх у руках. Дзяўчынка, забыўшыся на свой тэлефон, не адводзіла вачэй ад рознакаляровых забавак усю дарогу. Як, дарэчы, і тыя, хто сядзеў побач.

На велакарнавал я дабіралася з Чыжоўкі ў цэнтр горада з самаробнымі ружовымі крыламі за спінай. На працягу ўсёй дарогі назірала за рэакцыяй мінакоў. У многіх ад здзіўлення акругляліся вочы, яны не разумелі, што адбываецца... А я круціла педаль і радалася, калі бачыла, як чарговая маладая мама, што гуляла з дзеткамі, адрывалася ад свайго тэлефона: «Глядзі, Сашачка, які матылёк паехаў!» Цешылася, што дагэтуль засмучаныя твары людзей у адно імгненне расквечваліся ўсмешкамі. І падумалася: можа, увесці традыцыю — раз на тыдзень ездзіць на ровары па горадзе з крыламі? Ці абзавесціся кубікам Рубіка?

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

■ Быць разам

«ТАТА НАЗЫВАЕ НАС «ДАЧКА»

Так жартуюць са свайго падабенства
блізняты Ірына і Лізавета МАРОЗАВЫ

Фота Надзеі БУЖАН.

Я шчыра здзіўляюся, як сёстры ўсё паспяваюць: вучыцца ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, падпрацоўваць у музычнай школе, званіць у званы, спяваць у царкоўным хоры і раз'язджаць з канцэртамі па ўсёй Беларусі і за яе межамі. Сёння Ірына і Лізавета Марозавы часта выступаюць у дуэце, чым шчыра ўражваюць публіку. Дзяўчаты сапраўды вонкава вельмі падобныя, але абсалютна гэтага не саромеюцца. Хутчэй наадварот, радуецца. Нават на інтэрв'ю

яны, не дамаўляючыся, прыйшлі аднолькава апранутымі. Ірына і Лізавета — сярэднія ў сям'і. Яны маюць дзвюх старэйшых сясцёр і малодшага брата. «Тата хацеў сына?» — пытаюся. «Так!» — весела адказваюць яны. Мама дзяўчат, дарэчы, мае ордэн Маці. Усе яе пяцёра дзяцей скончылі школу мастацтваў. Таму калі сям'я — ужо і з пляменнікамі блізнятак — збіраецца разам, можна ладзіць сапраўдны канцэрт...

(Заканчэнне на 4-й стар. «СГ».)

■ Бацькоўскі практыкум

«У ДЗЯЦЕЙ НЕЛЬГА ПЫТАЦА ТОЛЬКІ ПРА АДЗНАКІ»

У школьныя гады я абажала вучыць вершы на памяць. Дома артыстычна расказвала іх уголас перад люстэркам. Але на наступны дзень, калі выходзіла да дошкі, сэрца пачынала калаціцца ад хвалявання, я пунсавела, як бурак, і ў выніку збівалася пасля першых двух радкоў. Як пераадолець страх перад выступленнямі? І чаму так важна размаўляць са сваімі дзеткамі, пачынаючы з пляюшак? Пра гэта і не толькі гутарым са шматдзетным татам Дзмітрыем Смірновым, якога старэйшы сын натхніў на адкрыццё школы аратарскага майстэрства для дзяцей і падлеткаў.

— Дзмітрый, ты дапамагаеш людзям пераадолець страх перад публічнымі выступленнямі. Калі шчыра, ці заўсёды табе самому было лёгка выступаць?

— Я ніколі не быў чалавекам, якому лёгка выступаць перад публікай. Для мяне гэта заўсёды быў стрэс, пакута. Памятаю, калі паступіў ва ўніверсітэт, ездзіў на вучобу на маршрутцы. І, вяртаючыся дадому, амаль штодзень праязджаў свой прыпынак, таму што мне страшна было папрасіць кіроўцу спыніцца. Мне

здавалася, што я неяк не так гэта скажу. Дзякуй Богу, тады наш раён быў яшчэ маленькі, таму я праязджаў пару прыпынкаў і вяртаўся назад пехатою. Цяпер бы я ехаў так, пэўна, прыпынкаў 20. У нейкі момант мне надакучыла адчуваць сябе не ў сваёй талерцы, таму я пачаў чытаць кнігі па аратарскім майстэрстве, псіхалогіі. А веды адразу ж прымяняў на практыцы: на занятках, потым на працы. Сёння я магу з упэўненасцю сказаць, што якасць майго жыцця павысілася, я стаў больш

упэўненым у сабе і камунікабельным, не марную каштоўную жыццёвую энергію на сумненні. Разумею, што магу выступіць перад любой аўдыторыяй. Вядома, страх прысутнічае (і гэта нармальна, я ж жывы чалавек), але галоўнае, што ён не паралізуе, я ўмею ім кіраваць. Для таго, каб яго пераадолець, трэба рыхтавацца да кожнага выступлення і часцей выступаць. І чым раней пачаць, тым лепш.

(Заканчэнне на 2-й стар. «СГ».)

■ Ідзем на прыём

«УСЁ БУДЗЕ ДОБРА. ТЫ Ё МЯНЕ МАЛАЙЧЫНА!»

Што варта гаварыць і рабіць бацькам, калі іх малага чакае сустрэча з доктарам

Калі дзіця плача, як толькі вы загаварылі пра неабходнасць здаць кроў, зрабіць прышчэпку, схадзіць да зубнога, па-першае, зразумейце яго. Па праўдзе кажучы, мы і самі не з вялікім натхненнем успрымаем такую неабходнасць, заўважае псіхолаг 3-й гарадской дзіцячай клінічнай паліклінікі Мінска Юлія СЛЯСАРЧЫК і дае некалькі простых парад.

✓ Пачніце рыхтаваць загадзя. Пакажыце падчас прагулкі, дзе знаходзіцца паліклініка, раскажыце, як добрыя людзі ратуюць там дзетак ад хвароб.

✓ Пагуляйце дома ў бальніцу.

Спачатку «палячыце» ляльку, павяліце яе: якая яна разумніца, якая цяжкая. Пасля пацыентам хай пабудзе мама ці тата. Будзьце пры гэтым такім пацыентам, якім жадаеце бачыць сваё дзіця. Прапануйце, каб вы ці лялька палячылі само малое. Але не настойвайце!

✓ Намалуйце доктару ці медсястры малюнак. Дзеці з задавальненнем дораць падарункі. Дый пакуль дзіця будзе разважаць, як уручыць малюнак і што скажа цёця, забудзецца на сумныя думкі. Можна нават завучыць маленькі вершык.

✓ Калі наперадзе нейкая хваравітая працэдура, абавязкова трэба даць зразумець пра гэта, але не палохаць болям. Калі ў сям'і ёсць аўтарытэт або кумір (спартсмен,

спявак), прыдумайце гісторыю, як у дзяцінстве яму рабілі ўкол (лячылі зубы), а ён толькі ціхенька войкнуў і працягваў усміхацца.

✓ У дзень паходу да доктара зрабіце дзіцяці смачны сняданак, апраніце, як на свята. Калі яно хвалюецца, адцягніце увагу. Паразмаўляйце пра планы на вечар або на бліжэйшае свята. Прыгадайце з ім прыемныя або вясёлыя падзеі, напрыклад адпачынак або дзень нарадзінаў.

✓ Ні ў якім разе не кажыце: «Толькі не крычы як рэзаны на ўсю паліклініку!» і г.д. Будзьце ўпэўнены, што яно так і зробіць.

✓ Калі дзіця моцна хвалюецца, паабячайце ўзнагароду. «Ты ведаеш, раней табе нельга было, а пасля

лячэння можна будзе з'есці арэшкі (марожанае, шакаладку)». Можна нават даць медсястры ці доктару кніжку ці цацку і папрасіць, каб яны падарылі яе пасля працэдуры.

✓ Каб дзіця ў чарзе не сумавала, дазвольце яму ўзяць з сабой любімую цацку. Дый самі не палянуйцеся — пакладзіце ў сумку кніжкі, пакецік соку, пячэнне, якія стануць

сюрпрызам і адцягнуць увагу ў любы момант.

✓ Калі дзіця ўсё ж такі плача, упарціцца, не саромце яго, не сварыцеся, а спакойным голасам сусцешце, будзьце побач, трымайце за руку, гладзьце па галаве і паўтарыце: «Усё будзе добра. Я з табой. Ты ў мяне малайчына»

«У ДЗЯЦЕЙ НЕЛЬГА ПЫТАЦА ТОЛЬКІ ПРА АДЗНАКІ»

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

— Можаш прыгадаць той дзень, калі сын натхніў цябе на заняткі з іншымі дзецьмі?

— Вядома. У той вечар я, стомлены, вярнуўся з працы і па звычцы спытаў у яго: «Ну, як справы ў школе?» — «Нармальна», — пачуў стандартны адказ. Селі чытаць кнігу перад сном. «Ці спадабалася табе казка?» — «Так». — «А які герой больш за ўсё?» На ўсе пытанні Лёша адказваў лаканічна, адно-два словы. Тады я папрасіў яго раскажаць падрабязней, пра што мы толькі што прачыталі. Думаў, зробіць гэта з лёгкасцю. Не атрымаўся... Мясне гэта насцярожыла. Стаў раіць з педагогамі і зразумеў, што мой сын такі не адзін... Настаўніца матэматыкі кажа: «Дзеці шчоўкаюць задачкі, як арэшкі. Але калі пытаюся: «Чаму ты зрабіў так?», чую «э-бэ-мэ...». Ніхто не можа растлумачыць, чаму рашыў задачу так, а не інакш».

«Сын прыходзіць са школы і кажа:

«Мне трэба падрыхтаваць на заўтра даклад пра беларускія замкі».

Што робяць бацькі? Правільна, яны залазяць у інтэрнэт і раздрукоўваюць першы, які трапіўся на гэтую тэму, рэферат».

— Як мне здаецца, сучасным дзецям складана сфармуляваць думку ў сказ, бо ў іх жыцці не так шмат жывых зносін. Адсюль, пэўна, і праблема кліпавага мыслення, з-за якога б'юць у званы псіхолагі?

— Так, сёння дзеткі шмат часу праводзяць з планшэтамі, тэлевізарамі ды камп'ютарамі. У маім дзяцінстве мультыкі паказвалі раз на дзень, у «Калыханцы». Пасля з'явіўся «Дысней-клуб» па выхадных. На канікулах яшчэ можна было паглядзець па тэлевізары «Госцю з будучыні». Таму мы вымушаны былі чымсьці сябе заняць. Хтосьці чытаў кнігі, а большасць (акрамя таго, што чыталі, спадзяюся) былі ў дварах. Гулялі, кантактавалі адно з адным. Памятаю, раней, калі снег — у двары процьма дзяцей. Цяпер мы выходзім з дзецьмі ўзімку на вуліцу — практычна нікога няма. Нават калі горка добрая. Прагрэсу кліпавага мыслення спрыяе і цэнтралізаванае тэсціраванне. Я нічога супраць яго не маю. Гэта, на мой погляд, адзіная аб'ектыўная форма кантролю ведаў. Але ёсць і негатыўны момант: на ўроках, асабліва ў старшых класах, настаўнікі стараюцца падрыхтаваць вучняў да тэстаў. Таму, вядома, працэнт заняткаў, якія адводзяцца на абмеркаванні, на выказванні ад сябе, становіцца меншы.

Калі я вучыўся ў школе, таксама не вельмі шмат было такіх урокаў. Але адзін з іх я буду памятаць усё жыццё. Настаўніца гісторыі прапанавала нам зладзіць суд над бальшавікамі 1920-х гадоў. Мне, вядома, хацелася абвінавачваць — узрост такі. Ды і ўсе дранныя моманты на паверхні. Пэўна, лягчэй было б. Але мне далі заданне — абараняць. Спачатку пайшоў у бібліятэку. Пералапаціў процьму літаратуры. Потым завітаў да свайго дзеда.

Дзмітрый Смірнёў са сваёй сям'ёй.

Хоць ён не жыў у 20-я, але не па чутках ведаў, што такое Савецкі Саюз і лічыў сябе камуністам у лепшым сэнсе гэтага слова. Дзякуючы яму ўпершыню паспрабаваў паглядзець на адну і тую ж з'яву з розных бакоў. А пасля трэба было выступаць перад класам, спрачацца, даказваць сваю пазіцыю. І гэта таксама было ўпершыню.

— Так, згодна, ад настаўніка шмат чаго залежыць. Але роля бацькоў тут не меншая, пагадзіся.

— Бацькі — гэта першыя настаўнікі. Ад іх залежыць многае. У тым ліку і падчас падрыхтоўкі хатніх заданняў. Як прыклад, сын прыходзіць са школы і кажа: «Мне трэба падрыхтаваць на заўтра даклад пра беларускія замкі». Што робяць бацькі? Правільна, яны, як правіла, залазяць у інтэрнэт і раздрукоўваюць першы, які трапіўся на гэтую тэму, рэферат. Далі малому ў рукі 8 аркушаў паперы — і рабі з імі, што хочаш. Хлопчык ідзе ў школу з гэтымі аркушамі і чытае іх перад класам. Гэта няправільны падыход. Трэба дапамагчы з пачатку да канца. Я вельмі рады, што ў гімназіі, дзе вучыцца мой старэйшы сын, на класнай гадзіне дзеці пастаянна выступаюць з дакладамі пра беларускія гарады, пра жывёл, пра заводы... Памятаю, як мы з жонкай дапамагалі Лёшу

рыхтаваць даклад пра дзядулю. Пачалі з таго, што пагарталі разам сямейны фотаальбом. Так сын даведаўся, якія краіны наведваў. Потым я дапамог яму скласці план выступлення, запісаў нейкія факты, лічбы, якія можна забыцца. На заўтра сын вярнуўся са школы радасны. Яго ўпершыню слухаў увесь клас. Бо як звычайна бывае: усім задаюць вывучыць адзін і той жа параграф. А потым некага выклікаюць яго пераказваць. Дзеці, вядома, не слухаюць: спяць ці ў тэлефон пад сталом глядзяць. Мы ў свой час гулялі ў марскі бой, кропкі. Сапраўды, чаму мне павінна быць цікава пераказваць тое, што ўсе ведаюць? І дзецям нецікава мяне слухаць. А калі ў цябе ёсць новая інфармацыя, якая да таго ж захапляе цябе, і ты з ёй выступаеш перад класам — астатнім гэта таксама цікава. Задача школы ствараць такія сітуацыі, а бацькоў — дапамагаць у падрыхтоўцы, падказваць.

— Дзеці, выступленні якіх не слухаюць у школе, вырастаюць, займаюць пэўныя пасады...

— ... і выступаюць на пасяджэннях, прэзентацыях гэтак сама, як і ў школе. І зноў не чакаюць нічога ад аўдыторыі. У іх моцна засеў у галаве вобраз з дзяцінства: «Я выйду, адгавару і сяду». А думка павінна быць іншая: «Я выйду, каб людзям данесці важную інфармацыю, якую яны пасля змогуць выкарыстаць». Часта дарослыя людзі становяцца за трыбуну і чытаюць з паперкі. Забяры яе, дык у чалавека адразу паніка, ён не можа нават двух слоў звязаць. Калі я працаваў на радыё «Мір», у мяне была аўтарская праграма. За некалькі гадоў каля дзвюх тысяч гасцей прыйшлі да мяне ў прамы эфір. І я зразумеў, што цікава прэзентаваць сябе і сваю справу могуць нямногія. Такіх было добра калі 10-15 чалавек...

— Можаш параіць бацькам, як можна займацца з малымі дома, каб тыя ў будучыні не ведалі праблем з камунікацыяй?

— З дзецьмі трэба размаўляць. Нельга пытацца толькі пра адзнакі. Сам лаўлю сябе на тым, што прыходзіць сын са школы, а ў мяне першая думка: «Што ён сёння атрымаў?»

Можна, вядома, і такое пытанне задаць, але на гэтым размова не павінна заканчвацца. Дзеці, бацькі якіх зачыкаваюцца толькі на адзнаках, жывуць у пастаянным страху. Яны баяцца атрымаць «двойку», бо ведаюць, што мама абавязкова будзе не задаволена. Важна зразумець, што адзнака — не самае галоўнае: сёння «двойка», заўтра будзе «дзясятка». Ці не будзе. Я ведаю нямала праграмістаў, якія мелі тройку па літаратуры. Сёння яны зарабляюць вялікі грошы, але пры гэтым вельмі заціснутыя, таму што калісьці бацькі паступілі няправільна.

Трэба задаваць такія пытанні, на якія дзецям будзе цікава адказаць. Напрыклад: «Што сёння было самым сумным у школе?», «Ты лічыш, настаўніца сёння зрабіла несправядлівасць?» На гэтыя тэмы дзеці размаўляюць ахвотна, бо ў іх накіпела. Яны разумеюць, што табе сапраўды цікава, што ты не дзеля галачкі спытаў. Важна памятаць, што справядзача і зацікаўленая размова — гэта розныя рэчы.

Паглядзелі мультфільм, схадзілі на канцэрт. Таксама трэба спытаць, што спадабалася, што не. Але зноў жа, не трэба з іх цягнуць уражанні абцугамі. Першыя падзяліцца сваімі эмоцыямі і ўбачыце, гэта абавязкова выкліча рэакцыю. Увечары, перад тым, як спытаць пра школу, раскажыце, як прайшоў ваш дзень. З дзецьмі не варта сюсюкаць, з імі трэба размаўляць на роўных.

Раю штодзень чытаць разам. Псіхолагі кажучы, што пачынаць трэба не ў тры гады, а з нараджэння. Чытайце па чарзе ўслых: тата, мама, дзеці. Пасля можна абмеркаваць прачытанае, гэта вельмі збліжае. Ды і дзеці, калі падрастуць, не будуць баяцца выказваць сваю думку.

Мае дзеткі вельмі любяць адчуваць сябе ў ролі каментатараў. Мы ўключаем мультфільм і адключаем гук. Іх задача раскажаць, што адбываецца на экране. Гэта выдатна развівае фантазію, знаходлівасць.

Ну і, бадай, самае галоўнае, каб бацькі самі гутарылі паміж сабой. Тата вярнуўся з працы — і за вачэрай уся сям'я дзеліцца, як прайшоў дзень. Потым разам паглядзелі шоу «Голас» і абмеркавалі, хто з дзяцей каму больш спадабаўся. Бацькі першыя, хто павінен паказаць прыклад. Зносіны чалавеку патрэбны не для таго, каб сказаць за дзень сухое: «Пастаў чайнік». А ў адказ на «Што на вачэру?» пачуць: «Зазірні ў лядоўню». На гэтым дыялог сям'і заканчваецца. На жаль, так часта бывае. Калі тата і мама не размаўляюць паміж сабой, чаго можна тады чакаць ад іх дзетак?

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
dryla@vziasda.by

■ Альтэрнатыва

ХТО ЗАСТАЕЦА НАНАЧ У САДКУ?

Мінчанка Кацярына ўжо трэці год карыстаецца паслугамі дзіцячай групы з кругласутачным знаходжаннем выхаванцаў. Яе 6-гадовая дачушка Насця з задавальненнем наведвае садок і пры неабходнасці застаецца начаваць. Маладая маці працуе прадаўцом-касірам да дваццаці трох гадзін у рэжыме «два дні — праз два». На жаль, акрамя Кацярыны, забраць дзіця няма каму: муж часта бывае ў камандзіроўках, бабулі і дзядулі жывуць не ў Мінску, а паслугі нянькі — не па кішэні.

«На самай справе, я вельмі задаволеная, што дачушку ўдалося ўладкаваць у групу з прадоўжаным рэжымам працы, — прызнаецца маці дзяўчынка. — Да паслугі «застаецца нанач» звяртаемся толькі ў крайнім выпадку: калі я позна вяртаюся з работы, а муж знаходзіцца ў іншым горадзе. Мне на душы спакойней, я ўпэўненая, што дачка застаецца пад наглядом выхавальнікаў. Спачатку, вядома, цяжка было, плакалі з Насечкай удзюх, але потым яна прызвычалася. Расказвае, што ў садку добра кормяць і чытаюць казкі перад сном».

«Вакол такіх садкоў лунаюць ілжывыя чуткі пра тое, што ўсе дзеці там няшчасныя, — працягвае Кацярына. — Безумоўна, усё залежыць ад канкрэтнага выпадку. Напрыклад, ёсць у нашай групе хлопчык, якога забіраюць толькі на выхадныя, хоць і бацькі, і бабулі з дзядулямі жывуць у Мінску. Бывалі сітуацыі, калі нават у пятніцу па малых ніхто не прыходзіў і яны чакалі бацькоў разам з вартайніком. Такіх дзетак, сапраўды, шкада. Найчасцей з усёй групы застаюцца нанач толькі 4-5 чалавек».

Як паўплывае кругласутачнае знаходжанне ў дашкольнай установе на дзяцей — на гэтае пытанне адказаў сямейны псіхолаг Павел Зыгмантовіч. Дарэчы, у студэнцкія гады ён працаваў... вартайніком у такім садку. «Як пачобны назіральнік нічога дрэннага пра такую групу сказаць не магу: забіралі дзяцей звычайна ў час — у пятніцу літаральна размяталі

малых, — успамінае Павел. — А вось як псіхолаг лічу, што кругласутачны садок не надта добрае вырашэнне праблемы, бо дзецям у любым выпадку лепей з бацькамі. Вядома, выхавальнікі прыкладаюць шмат намаганняў, каб малыя адчувалі сябе камфортна. Я не ручаюся за ўсіх, але мая практыка паказвае, што гэта так. Кругласутачнае знаходжанне для малых не цукар, аднак нельга лічыць, што яно незвычайна шкоднае, калі дома дзіця знаходзіцца ў атачэнні бацькоўскага клопату і ўвагі. На жаль, сустракаюцца і адваротныя выпадкі. У цэлым, кругласутачныя садкі — вымушаная мера, якую спецыялісты імкнуцца зрабіць больш спрыяльнай для дзяцей».

Карэспандэнт «Звязды» наведвала адну з кругласутачных груп горада Мінска і паглядзела, як там жывецца дзецям.

Мінскі яслі-сад № 347 сустрэў першых выхаванцаў у снежні 1975 года. «Група з 24-гадзінным знаходжаннем выхаванцаў пачала працаваць у 1990-я гады, — успамінае Алесь Дзятчык, загадчыца ўстановы. — Як правіла, такія дзіцячыя групы арганізуюцца на заплыт бацькоў. Сёння нашу групу наведваюць 13 выхаванцаў рознага ўзросту: ад трох да пяці гадоў.

Яны займаюцца па адзінай адукацыйнай праграме, але таксама прадугледжаны падгрупавыя заняткі для дзяцей малодшага і старэйшага ўзросту. Кошт для такой групы нічым не адрозніваецца ад кошту на звычайную групу».

Інтэр'ер у пакоі падаўся вельмі ўтульным. Напэўна, таму, што яго імкнуліся максімальна наблізіць да дамнашняга, уключаючы мяккую мэблю і тэлевізар.

«Фарміраванне групы з 24-гадзінным знаходжаннем выхаванцаў, — тлумачыць Алесь Станіславаўна, — абумоўлена працоўнай дзейнасцю бацькоў. Найчасцей яны працуюць прадаўцамі-касірамі, цырульнікамі, вадзіцелямі грамадскага транспарту, а таксама на хуткай дапамозе, чыгуны або хлебавадззе».

Не застаюцца дзеткі без медыцынскага абслугоўвання: у дзённы час за імі наглядае медсястра з 19-й гарадской дзіцячай паліклінікі. Рэгулярна з выхаванцамі займаецца педагог-псіхолаг, каб правесці дыягностыку асаблівасцяў паводзінаў і асобасных якасцяў, а таксама іх карэкцыю пры патрэбе.

Штодня дапамагаюць стварыць дамашнюю атмасферу выхавальнікі і іх памочнікі. «Я працую ў гэтым садку з 1980 года, — расказвае

Наталля Рунцо, выхавальнік першай кваліфікацыйнай катэгорыі. — Раней гэта была спецгрупа для дзяцей з парушэннямі маўлення, потым яна стала групай звычайнага прызначэння. У той час я прыйшла сюды працаваць, бо тут знаходзілася мая дачка. Тады дзетак было цяжка ўладкаваць у садок.

«Змена каравула» адбываецца ў 21.00. Сёння ноччу побач з дзеткамі павінна знаходзіцца Надзея Яроміна. Раней яна працавала ў дзённай групе, а потым перайшла ў групу з 24-гадзінным знаходжаннем выхаванцаў. Надзея Фёдаруна, па словах калег, адрозніваецца незвычайным педагогічным талентам, а дзеці ставяцца да яе, як да роднай бабулі.

У кругласутачнай групе дзіцячага сада №347 больш дзяўчынак, чым хлопчыкаў. Узрост у дзяцей прыкладна аднолькавы, таму сур'ёзных канфліктаў не ўзнікае. Наадварот — старэйшыя дапамагаюць малодшым, напрыклад, агрануцца, завязаць шнуркі... Словам, звычайны сад, звычайныя дзеці... А вось аддаваць сваю крывіначку ва ўстанову гэткага кшталту або не — гэта толькі асабісты выбар бацькоў.

Вераніка УЛАСЕВІЧ

ДАВЕДКА

У нашай краіне працуюць 76 дашкольных устаноў з групамі 24-гадзіннага знаходжання выхаванцаў (на верасень 2015 года), больш за ўсё такіх груп у Мінску — у 13 установах.

Карыстаюцца яны попытам сярод бацькоў, у працоўным графіку якіх — начныя змены і сутачныя дзяржурствы. Незаменныя кругласутачныя сады і групы для дзяцей з няпоўных сем'яў. У Мінску дзейнічаюць спецыялізаваныя групы з кругласутачным знаходжаннем для выхаванцаў з парушэннямі слыху і зроку, асаблівасцямі маўлення і псіхафізічнага развіцця, а таксама для дзяцей, хворых на сухоты.

■ Вазьму твой боль...

СЯБРЫ ПАЗНАЮЦА Ё РАДАСЦІ

КАЛІ не было «Клуба 5000», я, як і вы, пералічвала дапамогу дзецям, з якімі не была знаёмая асабіста. Бачыла лістоўкі, аб'явы ў інтэрнэце, рэкламу па тэлевізары і не магла прайсці міма. Я падзяляла чужы боль. І адчувала сябе саўдзельнікам. Мне заўсёды было цікава, што сталася з гэтымі дзецьмі, чым працягваюцца іх гісторыі. Але я не магла даведацца, каго з іх не стала, а для каго дапамога стварыла цуд.

Менавіта таму, калі пачала актыўна працаваць у дабрачыннасці, я паставіла задачу сабе і валанцёрам-паплекнікам — як мага часцей паведамляць навіны падарожных. Любыя навіны. І прамежыя, і выніковыя. Тым, хто дапамагае, становіцца саўдзельнікам, проста неабходна ведаць пра развіццё падзей.

Калі патрэбны грошы на лячэнне дзіцяці, бацькі стукаюцца ва ўсе дзверы, інфармацыя не дае праходу, акаляе нас, бярэ ў палон, яна паўсюль. А калі сума сабраная, можа з'явіцца кароткае паведамленне, а можа і не. Калі аперацыя праведзе-

на, ідзе працэс жывлення, калі дзіця становіцца на ногі — сведкамі гэтага цуду становяцца толькі блізкія. Вы бачылі хоць адну аб'яву ў метро пра тое, як мы ўсе разам выратавалі Наташу, як яна стала таленавітай актрысай і перадае нам прывітанне прывабнай усмешкай з фота? Я не бачыла. Ніводнай.

Раз на месяц я падрабязна вывучаю навіны ўсіх дзяцей, якім дапамагае «Клуб 5000», каб максімальна аб'ектыўна размяркоўваць дапамогу. Гартую інтэрнэт-старонкі валанцёрскіх груп. І калі навязліва актыўная група раптам запавольваецца, навіны абнаўляюцца раз-два на месяц (замест трох-чатырох на дзень!), значыць, дзіця ідзе на паляпшэнне. Так паказвае практыка: адсутнасць навін — гэта добрыя навіны. Пра добрае расказваць не прынята.

ЛЮДЗІ ахвотней дзеляцца горам, чым радасцю. І другі бок саўдзельных адчувае чужое гора востры за радасцю. Мяркую не толькі па іншых, але і па сабе.

Мне заўсёды трэба доўга настройвацца, каб павіншаваць чалавека з

днём нараджэння. Нават тэлефонны званок у святочны дзень патрабуе асаблівай сабранасці, арганізаванасці думак і гарманічнага настрою. Я павінна несці слуп станоўчай энергіі імянінніку. І часам за цэлы дзень не атрымліваецца набраць неабходны запас — вечар плаўна перацякае ў ноч, а я так і не патэлефанавала віноўніку ўрачыстасці.

Зусім іншае — з падтрымкай ці спачуваннем. Гэта адбываецца імгненна. Галава яшчэ не паспела падбраць словы, а рука ўжо палезла ў тэлефонны даведнік. Тут не трэба асаблівай падрыхтоўкі. Дастаткова абазначыцца, што ты побач — і гора становіцца на жменьку меншым.

Мне шанцуе на людзей. Не ведаю ў сваім наваколлі тых, хто можа адварнуцца ў цяжкую хвіліну. Калі я трапіла пад колы аўто, каля бальнічнай палаты кожны дзень стаяла чарга наведвальнікаў. І гэта зусім не здзіўляла мяне. Не мая заслуга ў тым, што яны прыходзілі. Гэта абсалютна натуральная чалавечая рэакцыя — падтрымаць у цяжкую хвіліну.

А вось перыяд станаўлення на ногі (у прамым і пераносным сэнсе) даўся мне цяжка. Мала хто гатовы радавацца тваім поспехам і падзяляць твае перамогі. Дасягненні выклікаюць зайздрасць. Нават у добрых людзей. Яна ўсю маладосць паклала на пошук ідэальнага жаніха, а ты тут заяўляеш, што замуж выйдзіш раней за яе! За цябе радавацца, а па сваёй маладосці слёзы ліць? Ну як тут радавацца? Гэта ж таксама цалкам натуральная рэакцыя.

ПРАЦЯГНУЦЬ руку дапамогі — гэта наш стыль, наш імідж, калі хочаце. Мы так выхаваныя. Нам з маленства паўтаралі, што дапамагаць — гэта добра. Усе мы хочам быць добрымі. Кажыце, прыцяля ў няшчасці пазнаеш? Ну, скажыце мне, які дурны наўмысла нанясе ўрон сваёй рэпутацыі? Што тут пазнавацца?! Канешне, ён адрэагуе на гора. Канешне, патэлефануе, прымчыць, купіць сетку гасцінцаў і грошы з сабой дасць. Ён жа добры. А вось радавацца поспехам нас не вучылі. Гэта не прынята.

Поспехам звычайна зайздросцяць. А зайздрасць не бывае белаю. Яна і разводзіць сяброў. Каб не віншаваць канкурэнта з поспехам, прасцей прамаўчаць. Потым — аддаліцца, спрабаваць пераскочыць яго планку, а за вочы яшчэ казаць: не такія там ужо поспехі, каб так ганарыцца. Сапраўдныя сябры пазнаюцца ў радасці.

Я сама ласяя на чужыя дасягненні. Як ні змагаюся з сабой, усё роўна зайздросчу. І ведаеце, што дапамагае не размінучца з паспяховымі сябрамі? Шчырая зайздрасць. Прызнацца чалавеку ў зайздрасці — значыць, агучыць яго дасягненні, пацвердзіць поспех. І яму прыемна, і табе лягчэй. Зайздрасць вызваляецца, больш не грызе цябе знутры і пакідае прастору для плённай працы. Працы над сабой, сваімі недахопамі і працы на поспех, на дасягненне, якому абавязкова яшчэ хто-небудзь пазайздросціць.

Тацяна НЕМЧАНІНАВА, заснавальніца дабрачыннага руху «Клуб 5000»

«ТАТА НАЗЫВАЕ НАС «ДАЧКА»»

«Мама прагнула класічнай музыкі, калі была намі цяжарная»

— **Бацькі вас не блытаюць?**

Л.: Мама — не. А тата на ўсялякі выпадак называе нас «дачка»! (Смяюцца.)

— **Вы па характары процілегласці ці абое рабое?**

Л.: На першы погляд усе кажуць, што вельмі падобныя. Але пасля размовы з намі прызнаюць, што ўсё ж такі розныя. Мае сябры кажуць, што Іра спакойная, а я не.

І.: А мае — роўна наадварот! (Смяюцца.)

Л.: Насамрэч у нас шмат агульных сяброў. Але яны такога, каб мы былі цалкам процілеглыя, не заўважаюць. Усяго пароўну. Маці кажа, што старэйшыя сёстры, яны не блізныя, спакойнейшыя за нас. Бо нам пастаянна штосьці патрэбна, увесь час вандруем, выступаем. Бацькі ўжо звикліся, што сёння мы ў Мінску, заўтра — у Гродне, а паслязаўтра — з канцэртаў у Жыровіцах.

— **Чаму вучыць жыццё ў шматдзетнай сям'і?**

І.: Імкненню заўжды дапамагчы, зрабіць карыснае для іншага чалавека.

Л.: Бо ведаеш, што табе аднаму ў любым выпадку ўсё не дастанецца, давядзецца дзяліцца з іншымі.

— **Як атрымалася, што ўся ваша сям'я — творчая?**

Л.: Маці расказвала, што ў той час, калі была намі цяжарная, ёй вельмі хацелася хадзіць на канцэрты класічнай музыкі. І яна рабіла гэта з задавальненнем.

І.: Насамрэч у нас бацькі ніяк з музыкай не звязаны, і бабуля з дзядулямі таксама. Толькі мамін дзед быў баяністам-самавукам.

Л.: З дзяцей чацвёрта займаўся музыкай. Самая старэйшая сястра вучылася на мастацкім аддзяленні школы мастацтваў; сяродняя — на музычным, у класе па фартэпіяна. Мы таксама пайшлі вучыцца іграць, бо дадому ж набылі інструмент. А Іра выбрала цымбалы.

І.: Гэта асобная гісторыя. Мы змалку ведалі, што будзем займацца ў музычнай школе. Увогуле складалася адчуванне, што мы там з нараджэння, бо мама пастаянна з каляскай, у якой ляжалі мы, адвозіла і забірала старэйшых сяцёр. Падраслі і сталі хадзіць за кампанію. У старэйшай сястры штогод адбываліся справядачныя канцэрты ў школе. На адным з іх я ўбачыла цымбалы. Мама тады толькі і ведала пра іх, што назву. Дзяўчына на сцэне іграла жвава,

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар «СГ».)

смела, мне спадабалася. Калі мы прыйшлі ўпершыню на заняткі, нас адвялі ў адзін клас — на фартэпіяна і раяль. Чамусьці Лізу адразу пасадзілі за раяль, а мяне — за піяніна. Я трохі засмуцілася... Ды і сястра старэйшая больш займалася з Лізай. На наступны заняткаў маці адвяла нас зноў у адзін кабінет, а ўжо забрала з розных. Так і пайшло.

— **У дзяцінстве ўсё рабілі разам?**

І.: Заўжды! Маці расказвала, што плакалі і смяліся ўдзвух. І шкоду рабілі таксама разам. Адна цягне крэсла, другая трымае дзверы.

— **І не сварыліся?**

Л.: Сварыліся, і цяпер часам спрачаемся. Але хутка супакойваемся. Пасварыліся, некалькі хвілін прайшло — і ўжо памірыліся.

І.: Сэнсу няма крыўдзіцца. Усё адно жывём пад адным дахам.

У нас ёсць мара. Каб быў дом з двума ўваходамі, падзелены напалам, а пасярэдзіне — агульны пакой з раялем.

У адной палове — я са сваёй сям'ёй, у другой — Іра. Каб заўжды быць побач.

— **Вы адна для адной — найлепшыя сябры?**

І.: Так. Але ў кожнай з нас ёсць па блізкай сяброўцы.

Л.: Мы разам усё абмяркоўваем, але з-за таго, што вучымся ў розных групах, і сяброўкі адрозніваюцца.

— **Хацелі б сабе блізнят?**

Л. і І.: Безумоўна!

Л.: Гэта добра, калі дзіця не адно, а адразу з кампаніяй.

І.: І абавязкова, каб былі аднаполыя. Бо, напэўна, калі хлопец і дзяўчына народзяцца, ужо такія адносіны, як у нас, наўрад ці складуцца.

«Вучні і іх бацькі нас амаль не адрозніваюць»

— **Прызнайцеся, карыстаецеся тым, што знешне падобныя?**

Л.: Бывае. Такая магчымасць дадзена нам з неба, як жа ёй не скарыстацца! У школе адна за адну расказвалі вершы на памяць.

І.: Вучыліся ў адным класе, і таму гэта было досыць праблематычна. Напрыклад, калі на літаратуры ўвесь клас расказвае адзін і той жа верш, на першым уроку адказвала я. Падчас перапынку мы выходзілі, мяняліся кашулямі, і я другі раз выходзіла да дошкі. Аднакласнікі, вядома ж, розніцу заўважалі, настаўнікі — не. Ды і як дакажаш, хто з нас хто?

Калі сям'я Марозавых збіраецца разам — можна ладзіць сапраўдны канцэрт.

— **А цяпер?**

Л.: Бывае. Асабліва калі вучыліся ў Гомельскім каледжы мастацтваў. Прасілі адна адну, каб схадзіла на пару, на якую не можаш трапіць. Такая ўзаемадапамога.

— **На працы як да вас ставяцца?**

І.: Мы працуем у розных музычных школах, каб не пужаць дзяцей і настаўнікаў. Я вучу іграць на цымбалах, а Ліза — канцэртмайстар.

Л.: Насамрэч гэта атрымалася ненаўмысна. Думаю, што так лепей. Акрамя дому і вучобы яшчэ і на працы часта бачыцца было б цяжкавата.

— **Часта падмяняеце адна адну?**

І.: У крайніх выпадках, але бывае. Розніцы амаль ніхто не заўважае. У мяне быў такі выпадак. Я праводзіла бацькоўскі сход. А гэта — у суботу. У майго канцэртмайстра не атрымлівалася прыйсці, і таму я папрасіла Лізу дапамагчы. І вось я стаю на ўваходзе ў клас, вітаюся з вучнямі і бацькамі. А яны заходзяць у кабінет — а там за раялем зноў... я! Дакладней, Ліза. Хоць мы па-рознаму адзеліся, усё адно не дапамагло: бацькі і дзеці спужаліся.

Л.: Таму мы і не працуем разам. Небяспечна! (Смяюцца.)

— **Падзяліцеся сакрэтам: як усё пастаяць?**

Л. і І.: Мець сястру-блізнятку! (Смяюцца.)

Л.: Чым больш заняты, тым больш паспяваеш. Гэта пайшло з дзяцінства: нам трэба было прыйсці са школы, зрабіць хатнія заданні, падрыхтавацца да ўрокаў у музычнай школе, пасля пайсці ў яе, яшчэ і бацькам дапамагчы.

І.: Гэта дапамагло навучыцца арганізоўваць свой час.

Л.: Пакуль вялікіх сямейных клопатаў не маем, бо студэнткі, карыстаемся любой магчымасцю з'ездзіць у іншы горад. І ніколі не шкадуем на гэта часу і сіл.

— **Не стаміліся ад назойлівых позіркаў у свой бок?**

І.: Не! Мы ўжо прывыклі. Калі гуляем разам са знаёмымі, пастаянна чуем ад іх: «Вы бачылі, як на вас зірнулі!»

Л.: Людзі заўважаюць і здзіўляюцца, азіраюцца ўслед. Хоць часта мы адзяваемся па-рознаму. Гэта толькі сёння так атрымалася. Хаця... (Смяюцца.) Нам часта кажуць, маўляў, навошта так падобна адзявацца, трэба больш праўляць у знешнім выглядзе індывідуальнасць.

І.: Але мы гэтага не саромеемся. Ёсць такія блізныя, якія спецыяльна хочучы быць рознымі: наўмысна цікавяцца процілеглым, маюць адасобленыя колы сяброў, спецыяльна фарбуюць валасы ў іншы колер.

Л.: Нам быць разам прасцей. І цікавей.

«Марым пра адзін дом на дваіх»

— **Як адчуваеце, каго з вас бацькі больш любяць?**

Л.: Пароўну. Нас шмат у сям'і, таму любоў дзеліцца на пяцярэх.

І.: Сімпацыі размяркоўваюцца, хутчэй, паміж дзецьмі. Наш малодшы брат Святаслаў (Ліза не любіць гэтую гісторыю) займаецца на цымбалах. Калі ў яго пыталі, на які інструмент ён пойдзе, сказаў, што на іх, бо «Я іру больш люблю». Ліза яму ўсё забараняе.

Л.: Я кажу: «Нельга так шмат у камп'ютары сядзець». А Іра: «Няхай ён яшчэ трохі пагуляе». Таму яе і любіць.

І.: Але да Лізы больш чуліва ставіцца наша старэйшая сястра.

— **Вы бліжэй адна да адной ці да бацькоў?**

Л.: Вядома, бліжэй паміж сабой. Увесь час разам: у школе, у каледжы, цяпер — у Акадэміі музыкі. Бацькам усяго не раскажаш, а Іры — можна.

— **Праўда, што ў блізняткі адна інтуіцыя на дваіх?**

І.: Напэўна. Можам, не згаворваючыся, адзецца аднолькава, як гэта выйшла сёння. Ліза пайшла раней, і я не бачыла, што яна надзела, і сама выбрала тое ж самае.

Л.: Можам часам падумаць пра адно і тое ж. Бывае, уголас не кажаш, а абедзве разумеем, што маем на ўвазе.

І.: Але гэта толькі датычна слоў. Фізічны боль на адлегласці не адчуваем.

У майго канцэртмайстра не атрымлівалася прыйсці, і таму я папрасіла Лізу дапамагчы. І вось я стаю на ўваходзе ў клас, вітаюся з вучнямі і бацькамі. А яны заходзяць у кабінет — а там за раялем зноў... я!

— **А эмоцыі?**

Л.: З імі — як са словамі. Так, лавім.

І.: Мне разам з Лізай значна прасцей іграць у дуэце, бо лепей адчуваю яе.

Л.: Я нават магу не глядзець у бок Іры, бо мы аднолькава адчуваем музыку. І сыгравалі прасцей. Бо ў ансамблі гэта адзін з самых складаных этапаў. Усе з рознымі тэмпераментамі, характарамі, ім трэба спачатку псіхалагічна прызвычаіцца да ўсіх, каб добра іграць. Мы гэты этап абмінаем.

— **Па жыцці вашы густы супадаюць? Падабаюцца адны і тыя ж людзі?**

І.: Так, тыпаж людзей аднолькавыя.

— **Не раз чула гісторыі, як блізныя сябравалі ці выходзілі замуж таксама за братаў.**

Л.: У нас у дзіцячым садку была асабліва група — «сямейная». У ёй было пяць пар блізнят, а таксама дваіняты і пагодкі.

І.: Напэўна, гэта была адзіная група. Таму так і было: мы сябравалі парамі. Але хто ведае, як складзецца наш лёс?..

Л.: Ведаеце, у нас ёсць мара. Каб быў дом з двума ўваходамі, падзелены напалам, а пасярэдзіне — агульны пакой з раялем. У адной палове — я са сваёй сям'ёй, у другой — Іра. Каб заўжды быць побач, дапамагаць і галоўнае — падтрымліваць адна адну!

Вераніка ПУСТАВІТ.
pustavit@vziasda.by
Фота Надзеі БУЖАН
і з архіва герайна.

Сёстры-блізныя часта выступаюць дуэтам.

ДОМ, ЯКІ ХОЧАЦЦА З'ЕСЦІ, МОЖНА ПАБАЧЫЦЬ У КАЗАЧНЫМ ГОМЕЛІ, ШТО РАНЕЙ БЫЎ ГОМІЕМ

Збіраецеся ў падарожжа? Самы час. Вышукваеце ў даведніках, назбіраных па турыстычных выстаўках, куды вам лепш падацца? Дарэмна губляеце час.

Справа ў тым, што, як бы самавіта ні выглядалі турыстычныя буклеты, у іх пра адно і тое. Паводле няхітрых зместаў кожны стары беларускі горад — «маўклівы сведка былой велічы мінулай эпохі». Кожны культурны парк — «візітная картка», а яго «куточкі» — адно з двух: або «рамантычныя», або «жывапісныя», і, маючы «кампазіцыйны цэнтр», іх нязменна ўнікальныя прыродныя ансамблі ў сукупнасці з палацамі ўтвараюць «найлепшыя ўзоры высокамастацкіх увасабленняў».

Кожны апісаны ў даведніку палац — «жамчужына», ці не так? Кожная яго зала мае «інтэр'ерныя рашэнні», падпарадкаваныя «класічным тэндэнцыям». Кожныя дзверы — «гасцінна расчынены», а ў фондах захоўваюцца спрэс «гіс-

Рамантыкам

Хто другі на Зямлі пасля Зыгмунда Фрэйда? Леў Сямёнавіч Выгоцкі, аўтар культурна-гістарычнай тэорыі ў псіхалогіі, гамяльчанін. Яго «наскасць» вядомая не кожнаму, але ён ад гэтага быць нашым не перастае. Нарадзіўся ў Оршы, праз год сям'я пераехала ў Гомель, дзе ён з медалём скончыў гімназію і шмат у якіх установах выкладаў: у педтэхнікуме — логіку і псіхалогію, у прафтэхшколах друкароў і металістаў — рускую мову і літаратуру, на курсах культурных работнікаў вёскі — эстэтыку, у народнай кансерваторыі — тэорыю мастацтваў і філасофію. Льва Выгоцкага павінны тут памятаць шмат якія вулкі і будыніны. Зірніце на іх іншымі вачыма — і, хто ведае, можа і вы для сябе па-новаму вырашыце праблему лакалізацыі вышэйшых псіхічных функцый.

Сабор Пятра і Паўла.

Фота Уладзіміра ЦВЯРКІ

Як хто побач з вамі, стоячы ў парку, спытае (хутчэй, сам сябе), навошта гэты Гом, фігура якога, адлітая з бронзы, застыла ў лодцы па-над вадою, узяў з сабою плаваць рысь, а не якую-небудзь прыгажуню, дык вы яму смела адкажыце: «Ібо такіх зверей в окрестностях сего города весьма много». Спасылка на гербоўнік Вінклера, ні больш ні менш, таму бліснице ведамі, не саромцеся.

Ад Гома з рысцю пойдзеце дарожкай да палаца — і ўбачыце гарматы. Тут трэба ведаць, што гэта сметніцы. Абгорткам вашага марозіва — сюды. А вам далей — да дзюпонаўскага Вальтэра і таміраўскіх Карыялана з Валумніяй. Знайдзіце іх у раскошных памяшканнях палаца — вам будзе вельмі цікава ўбачыць мармуровага «апостала лібералізма» і бронзавага заваёўніка горада Карыёлы з яго такой жа бронзавай жонкай. Вы думаеце, што фігурка Вальтэра тут проста так, для прэстыжу? Ну, не зусім. Мікалай Пятровіч Румянцаў з Вальтэрам быў знаёмы. Васемідзесяцігадовы, той прыняў юнака прыхільна, а потым яшчэ і напісаў: «Тым,

сход затоўк яго за гэта камянямі. Такая гісторыя. Хадзем далей?

Вы, спадарства, у чырвонай гасцёўні. Што прыцягнула б вашу ўвагу перш за ўсё? Фігурка з белага мармуру на драўляным пасудніку, справа ад кандэлябра, які трымае над галавой пазалочаная бронзавая Ніка? Цікавы сюжэт: рымскі воін у тыповым для сябе шлеме, плашчы і з мячом на баку, пераступаючы праз лысага мужчыну, рашуча трымае ў руках жанчыну з прыгожай прычоскай. Адназначна, што гэта нейкае «Выкраданне», якіх у свеце скульптуры і жывапісу на сюжэт пра сабінянак, гвалтоўна павыкраданых рымлянамі, напладзілася шмат.

Трошкі правей — камінны гадзіннік з назвай «Алегорыя навукі». Алегорыя — гэта такая жанчынка з пацінраванай бронзы ў антычнай сукенцы. Правай рукою, па локаць аголенай, падтрымлівае разгорнутую на каленях кнігу, левай абаліраеца на гадзіннік. І цікавае тут — гадзіннік. Знешняе кола яго цыферблата адлічвае пяціхвілінкі: 5, 10, 15, 20... Вы яшчэ недзе такі ці бачылі? Дакладна такая ж мадэль належаў філосафу Дзідро.

Чырвоная гасцёўня. «Выкраданне...» і «Алегорыя навукі» — тут.

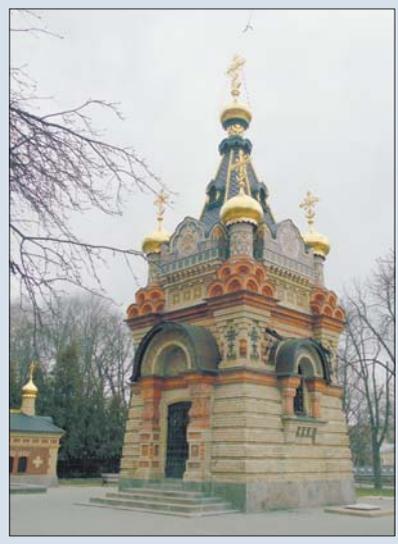
торыка-культурны каштоўнасці», назбіраныя «не адным пакаленнем музейных работнікаў». Вам гэта вельмі цікава?

шучу ў іх такія тэксты, як у гэты вось, наш з вамі, «Падарожнік».

Значыцца, Гомель. Памятае сябе ад 1142 года. Але цымяна: як усе старыя гарады, ён шмат на што забыўся і шмат што разгубіў. Палац Румянцавых і Паскевічаў (якім вы абавязкова захопіцеся і пра які ў асноўным пойдзе тут гаворка) стаіць на месцы, дзе стаяў калісьці феадальны замак — з ровам, валам, сценамі, варотамі і спічастымі вежамі. Але Гомель не забыўся галоўнага і не страціў сябе. Вы ўбачыце, ледзь уехаўшы ў горад, як фарсуніста ён выглядае, як спрытна бягуць пад коламі машын яго вуліцы, як гайдаюцца, здароўкаючыся, яго ліхтары і дрэвы, якія зграбненькія, акуратненькія, нейкія, я б сказала, таварыскія яго домкі, вялікія і маленькія: блішчаць вачыма-вокнамі, усміхаюцца, падміргваюць... Ну, Сож, вядома, важнае: як жа Гомелю без яго? А між іншым... Трапіцца вам у старым парку сажалка — дык ведаце не толькі тое, што яна завецца Лебядзінай, але і тое, што гэта след ад ракі Гаміюк, і Гомель раней быў не Гомель, а Гомій. А «гом», тым часам, па-старажытнаславянску — «пагорак». А калі верыць аўтарам розных міфаў, дык Гом — гэта першы тамтэйшы жыхар.

Паслядоўнікам

Паскевічы па нараджэнні і па жыцці: Іван Фёдаравіч і Лізавета Аляксееўна (у дзявоцтве Грыбаедава), Фёдар Рыгоравіч і Ганна Восіпаўна (у дзявоцтве Карабанькова), Фёдар Іванавіч Паскевіч-Эрыванскі, Ганна Іванаўна Валконская, Настася Іванаўна Лабанава-Растоўская, Аляксандра Мікалаеўна Балашава — усяго восем чалавек з тытуламі князёў і графаў. Відавочна, што месца, назва якога заўсёды гучыць рамантычна — фамільная крыпта — ніяк не мінуць. Знаходзіцца ў парку, амаль ля палаца, паміж Свята-Петра-Паўлаўскім саборам і каплічкай, якая нагадвае сабою ці то рускі сарафан, ці то какошнік.

хто народжаны, каб служыць апорай улады неабмежаванай, не пашкодіць зірнуць на рэспубліку». Карыялан і Валумнія — наадварот: ні з Румянцавымі, ні з Паскевічамі, вядомая рэч, не зналіся. Валумнія на каленях, як бачыце, упрошвала мужа не нападаць на Рым, ён паслухаўся, але народны

А вось у вежы палаца — імператрыца Аляксандра Фёдаруна на кани. Ці то гладзіць яму грыўку, ці то падганяе. Сукенка прыгожая.

Куфар чырвонага дрэва з фларэнтыйскай мазаікай. Ці хавала ў ім што гаспадыня палаца, не вядома.

Вось незвычайная прыгажуня — «Купальшчыца». Бязрукай Венеры Мілосскай да гэтай фігуркі ой як далёка...

Мае падарожныя мары — шматлікія і разнастайныя. Напрыклад, мару, што аднойчы ў мае рукі трапіць незвычайна даведнік. З-пад радкоў яго будуць выкочацца таямніцы; за словамі, дразнячыся, будуць хавацца прыгоды, а варта яго патрэсці, як пасыплюцца са старонка уражання. А пакуль такое не здарылася, я таксама мару, што ў адзін незвычайны дзень мяне запрасяць пісаць турыстычны даведнік. Я падумаю: «Чаму не?» і адразу вазьмуся за справу.

Падарожнічала
Святлана ДЗЯНІСАВА.

ДАЛЁКА І БЛІЗКА

21 мая ў Санкт-Пецярбургу можна будзе пасярод ночы праехаць на такім самым веласіпедзе, на якім ездзіў Цыялкоўскі. Гэта ў музеі імператарскіх веласіпедаў (Пецяргоф, вуліца Праўленская, дом 1). Або наведаць музей слаўтай сям'і Бенуа (там жа, на Палацавай плошчы, дом 8). Можна ўбачыць аптэку мінулага (на Васільеўскім востраве, пад шыльдай з імем доктара Пеля) або сядзібу графіні Дашкавай (на праспекце Стачак, 45). Ноч музеяў, спадарства. Як і паўсюль. У Пецярбургу не працуе толькі Эрмітаж.

10 чэрвеня ў Лейпцыгу адкрываецца фестываль Баха. Аматыры вечнай музыкі павінны трапіць у гэты дзень у царкву Святога Фамы, каб на свае вочы ўбачыць і на свае вушы пачуць тое, у прысутнасці чаго астатняе не істотна. Трэба яшчэ ведаць, што ў Лейпцыгу жылі Мендэльсон, Шуман і Шылер, таму шмат што можна пра іх даведацца, затрымаўшыся там на дзень-два.

Свята клубніц працягласцю ў два дні, вясёлае і смачнае, з магчымасцю трапіць на аптэку кірмаш садавіны Мітэльбадэн бясплатна. Пачатак 28 мая ў Оберкірху. Па назве відаць, што нямецкая вёска, але ўдакладнім: размешчана на зямлі Бадэн-Вюртэмберг.

Фэст сярэднявечнай культуры «Рубон» пройдзе ў канцы мая ў Полацку. Паглядзець на рыцараў і турніры лучнікаў, паўдзельнічаць у старадаўніх забавах, пакатацца на кани, паесці смачнага, паслухаць старажытную музыку, набыць на памяць які збаночак ці свістульку — і абамлець ад пазітыўных эмоцый, захварэць на гісторыю невылечна. Арыенцір — на Сафіюку.

Збіраймасья ў чэрвені на цукеркавы фэст! Карамелькі, памадкі і мармеладкі, вырабленыя ў Івянцы і з'едзеныя на вулках гэтага горада ў вясёлы летні дзень пад грукат кавалёў, тупат сярэднявечных танцаў і шамаценне гліны на ганчарным крузе, пакінуць аб сабе памяць як аб самых салодкіх у свеце.

3 і 4 чэрвеня ў Віцебску на Пакроўскай, 11 — «Шагалаўскія чытанні». Мерапрыемства навуковае, удзельнікі тытулаваныя, размовы сур'ёзныя, уваход згодна з праграмай... Але хто вам не дае з той нагоды пахадзіць па вуліцах горада Шагала, зазірнуць у музеі і дакрануцца да высокага, светлага, нашага?..

Адкрывальнікам

Архітэктура бывае смачнай, і нават вельмі. Няўжо гэты дом вам не хочацца з'есці? Накладныя калоны — як міндальныя мерэнгі, ліштвы — быццам з крэму-безе, пад імі — не сценка, а мядовы коржык. Дом-пернічак, дом-каравай. Былы даходны дом купца Лейбы Маянца. На першым паверсе ў гэтай будыніне варта было б адкрыць цукерню і гандляваць такімі ж, толькі мініяцюрнымі — як два разы ўкусці. Каб казачны Гомель адчуць і на смак.

Беларучский сельский исполнительный комитет Логойского района Минской области сообщает о проведении 15 июня 2016 года открытого аукциона по продаже земельных участков в частную собственность для строительства многоквартирных жилых домов

Номер лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Площадь, га	Инженерная и транспортная инфраструктура	Начальная цена, руб.	Расходы по подготовке документации	Сумма задатка, руб.
1	Логойский район, Беларуский с/с, д. Беларуски, земельный участок № 3, кадастровый номер земельного участка 623280401101000151	0,1398	Возможность подключения к электроснабжению, подъезд с грунтовой дороги	90 000 000	публикация + 5 555 200	9 000 000
2	Логойский район, Беларуский с/с, д. Дубница, земельный участок У-1, кадастровый номер земельного участка 623280402601000048	0,1083	Возможность подключения к электроснабжению, подъезд с грунтовой дороги	45 000 000	публикация + 13 597 800	4 500 000
3	Логойский район, Беларуский с/с, д. Дубница, земельный участок У-7, кадастровый номер земельного участка 623280402601000050	0,1131	Возможность подключения к электроснабжению, подъезд с грунтовой дороги	46 000 000	публикация + 14 420 000	4 600 000

Задаток (10% от начальной цены) перечисляется на расчетный счет № 3600619011127 в ЦБУ № 611 филиала № 500 — Минское управление ОАО «АСБ Беларусбанк», код 4901, получатель — Беларуский сельский исполнительный комитет.

Победитель аукциона обязан в течение 10 (десяти) рабочих дней после утверждения протокола о результатах открытого аукциона внести плату за земельный участок, возместить расходы, связанные с подготовкой документации, необходимой для проведения аукциона. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения.

Всем желающим предоставляется возможность ознакомиться с документацией и земельными участками, выставляемыми на аукцион.

Аукцион состоится 15 июня 2016 года в 10.00 по адресу: Минская область, Логойский район, д. Алексшицы, ул. Центральная, д. 17. Заявления на участие принимаются по рабочим дням с 08.00 до 17.00 по адресу: Минская область, Логойский район, д. Алексшицы, ул. Центральная, д. 17.

Последний день приема заявлений — **9 июня 2016 года до 17.00.** Контактные телефоны: (801774) 58 4 36, + 375 029 195 55 45. УНП 600181549

Ликвидатор объявляет о продаже следующего имущества ОАО «КРУПСКИЙ ПЛОДОВООЩНОЙ ЗАВОД» (УНП 600025392):

№ п/п лота	Наименование и краткая характеристика предмета торгов	Начальная стоимость с учетом НДС 20%
1	Автомобиль ГАЗ-3110	2 011 800
2	Автомобиль ВАЗ-21074	1 428 000
3	Автомобиль ГАЗ-33023	2 809 800

Торги в отношении имущества, указанного в таблице №1, проводятся повторно четвертый раз. Информация об аукционе ранее публиковалась 12.03.2016 г. в газете «Звезда». Цена на предмет торгов снижена на 65%.

№ п/п лота	Наименование и краткая характеристика предмета торгов	Начальная стоимость с учетом НДС 20%
1	Тракторный прицеп самосвалный 2ПТС-6	5 000 000

Торги в отношении имущества, указанного в таблице №2, проводятся повторно. Информация об аукционе ранее публиковалась 12.03.2016 г. в газете «Звезда». Цена на предмет торгов снижена на 50%.

№ п/п Лота	Наименование и краткая характеристика предмета торгов	Начальная стоимость с учетом НДС 20%
1	Грузовой полуприцеп-цистерна ПП 9370, 1984 года	35 000 000

Торги в отношении имущества, указанного в таблице №3, проводятся повторно. Информация об аукционе ранее публиковалась 12.03.2016 г. в газете «Звезда». Цена на предмет торгов снижена на 30%.

№ п/п лота	Наименование и краткая характеристика предмета торгов	Начальная стоимость с учетом НДС 20%
1	Резервуар горизонтальный стальной 10 м³	5 011 200
2	Прицеп-цистерна пищевая 2,4 т	15 055 200
3	Прицеп-цистерна пищевая 0,9 т	10 162 800

Торги в отношении имущества, указанного в таблице №4, проводятся повторно. Информация об аукционе ранее публиковалась 12.03.2016 г. в газете «Звезда». Цена на предмет торгов снижена на 10%.

Торги в виде аукциона состоятся 24 мая 2016 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 1, оф. 1118-10 (по месту нахождения организатора торгов). Ознакомиться с предметом торгов можно по месту его нахождения.

Шаг аукциона — 5 процентов. Продавец — ОАО «КРУПСКИЙ ПЛОДОВООЩНОЙ ЗАВОД» (тел.: (017) 268-54-52; вел. (029) 395-30-88).

Организатор торгов — ООО «Партнер-Консультант» (220113, г. Минск, ул. Мележа, д. 1, оф. 1118-10, тел.: (017) 268-54-52; вел. (029) 395-30-88).

Прием заявок начинается с момента выхода объявления, осуществляется по месту нахождения организатора торгов и прекращается за три дня до начала торгов. Заявки принимаются до подачи заявления на участие в торгах в размере 10 процентов от начальной цены предмета торгов (без НДС) на р/с №3012610007128 в филиале №612 ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка 810, УНП 600025392, получатель ОАО «КРУПСКИЙ ПЛОДОВООЩНОЙ ЗАВОД», назначение платежа: задаток за предмет торгов.

При признании торгов несостоявшимися в связи с наличием заявления на участие в них только от одного участника возможна продажа предмета торгов этому участнику по цене, увеличенной на 5 процентов.

К заявлению на участие в торгах прилагаются документы согласно п. 12 Положения «О порядке продажи имущества ликвидируемого юридического лица с публичных торгов» утвержденного Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.01.2013 № 16. Лица, желающие принять участие в аукционе, и выполнившие все требования, допускаются к участию в аукционе посредством выдачи билета участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано. Победителем аукциона признается участник, предложивший в ходе торгов наивысшую цену. Договор купли-продажи заключается между продавцом и победителем аукциона (приравненным к нему лицом) в белорусских рублях в течение 5 рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона. Оплата приобретенного предмета торгов должна быть проведена в полном объеме с учетом НДС 20% не позднее 10 дней с даты подписания договора купли-продажи.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ОАО «Торфобрикетный завод Дитва» проводит повторный аукцион по продаже объекта недвижимости

Наименование	Характеристика
Наименование объекта, краткая характеристика	Изолированное помещение с инв. № 420/D-117508, площадь 66,9 кв.м, назначение — помещение бытового обслуживания населения, в здании торгового центра. Расположено по адресу: Гродненская обл., Лидский р-н, Дитвянский с/с, а.г. Дитва, ул. Первомайская, д. 5, пом. 2.
Земельный участок	Кадастровый номер 423683202625000023 площадью 0,4198 га. Назначение — для обслуживания здания торгового центра
Начальная цена продажи	164 984 640 (сто шестьдесят четыре миллиона девятьсот восемьдесят четыре тысячи шестьсот сорок) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	16 498 464 (шестнадцать миллионов четыреста девяносто восемь тысяч четыреста шестьдесят четыре) белорусских рубля
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	Р/с 3012266310018 в отд. № 228 г. Лида ОАО «Белинвестбанк», МФО 153001739 УНП 500051993, ОКПО 029990314000

Повторный аукцион состоится 01 июня 2016 г. в 14.00 по адресу: Гродненская область, Лидский район, агрогородок Дитва, ул. Первомайская, 3.

Заявления принимаются до 09.00 25 мая 2016 г., по адресу: Гродненская область, Лидский район, а/г Дитва, ул. Первомайская, 3. Телефон для справок: ОАО «Торфобрикетный завод Дитва» тел. 8 0154 577 650 с 8.30 до 16.30.

Торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены. Для участия в аукционе подается заявление на участие в аукционе, заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении, копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица.

Филиал «Центр «Белтехинвентаризация» г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф. 2

- ✓ Оценка оборудования и транспортных средств
- ✓ Оценка недвижимости и сетей всех форм собственности
- ✓ Раздел и вычленение недвижимости и земельных участков

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «Полесьестрой», 8(0236) 32 41 18

№ лота	Наименование объекта	Начальная цена продажи лота, бел. руб. (с НДС)	Сумма задатка, бел. руб.
1	Капитальное строение с инв. №330/С-22650 (здание плотничного цеха), общей площадью 1156,3 кв.м, 1978 года постройки	1 179 803 400	117 980 340
Адрес объекта продажи		Гомельская обл., Мозырский р-н, г. Мозырь, ул. Советская, 196	
Срок подачи заявления		По 23 мая 2016 г. в рабочие дни с 9⁰⁰ до 16⁰⁰ от даты опубликования настоящего извещения по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф. 2	
Дата, время, место проведения аукциона		25 мая 2016 г. в 11.00 по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф. 2	
Номер р/с для перечисления задатка		р/с 3012105618108 в РД №700 ОАО «БПС-Сбербанк», код 369, УНП 102353509	
Условие пользования		Получатель платежа: РУП «Жилкоммунтехника» Филиал «Центр «Белтехинвентаризация»	
Условия продажи		Объект продается в собственность	
Условия продажи		Цена указана с НДС. Шаг аукционных торгов — 5%, заключить договор купли-продажи в течение 15-ти рабочих дней после подписания протокола о результатах аукциона, оплатить стоимость объекта согласно договору купли-продажи. Победитель возмещает затраты на организацию и проведение аукциона	

Дополнительная информация по тел.: (0232) 75 06 62, 75 06 63 (факс), сайт www.btl.by

РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки» извещает о проведении 14 июня 2016 г. в 10.00 открытого аукциона по продаже объектов недвижимости, принадлежащих открытому акционерному обществу «ОРС Гомель» на праве собственности

№ лота	Наименование объекта	Адрес объекта	Краткая характеристика объекта	Начальная цена, бел. руб. (в т.ч. НДС 20%)	Задаток, бел. руб. (в т.ч. НДС 20%)
1	Одноэтажное кирпичное здание магазина №52 с навесом, инв. №320/С-22610	Гомельская обл., Жлобинский р-н, г. Жлобин, ул. Молодежная, 2г	Назначение: здание специализированное розничной торговли. Одноэтажное кирпичное здание, 1993 года постройки. Общая площадь 213,6 м.кв. Составные части и принадлежности: навес	840 000 000	20 000 000
Земельный участок для обслуживания здания на праве постоянного пользования площадью 0,0747 га с кадастровым номером 34080000004000049. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством					
2	Изолированное нежилое встроенное помещение кафе «Браво», инв. №320/D-21747	Гомельская обл., Жлобинский р-н, г. Жлобин, ул. Баталова, 8 пом. 2А	Назначение: помещение общественного питания. Расположено в двухэтажном кирпичном жилом здании, на 1-м этаже, 1954 года постройки. Общая площадь 55,0 м.кв. Составные части и принадлежности: тамбур. Помещение сдано в аренду сроком по 01.03.2018 г.	744 000 000	20 000 000
Земельный участок для обслуживания здания на общем долевом праве постоянного пользования площадью 0,1071 га (доля 13/100 или 0,0139 га) с кадастровым номером 321850100002000717. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством					
Шаг аукциона — 5%					

Место проведения аукциона: г. Гомель, ул. Артема, 23. Заявления на участие в аукционе с приложением необходимых документов принимаются по адресу: г. Гомель, ул. Артема, 23, 2-й этаж, каб. 2-6 по рабочим дням с 9.00 до 12.00 и с 13.00 до 16.00 по 13 июня 2016 г. включительно. Подача документов по почте не допускается. Заявления, поступившие позже установленного срока, не рассматриваются.

В аукционе имеют право участвовать юридические и физические лица, а также индивидуальные предприниматели, своевременно подавшие заявление на участие в аукционе с приложением необходимых документов, внесшие задаток по заявленному лоту до подачи заявления и прошедшие заключительную регистрацию с 09.00 до 10.00 14 июня 2016 г. В торгах по лоту №1 допускается участие на стороне покупателя консолидированных участников.

Аукционные торги проводятся в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь и Положением о порядке организации и проведения аукционов, утвержденным Организатором торгов.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наибольшую цену на аукционе; лицом, приравненным к победителю, признается единственный зарегистрированный участник, выразивший согласие купить предмет торгов по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

При подаче заявления участник должен иметь: 1) копию платежного поручения с отметкой банка, подтверждающего внесение задатка для участия в аукционе; 2) физическое лицо — паспорт; представитель физического лица — паспорт и нотариально заверенную доверенность; представитель юридического лица (резидента РБ) — паспорт (руководитель — копию документа о назначении на должность), доверенность на участие в аукционе и подписанные документы, копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации организации и их подлинники для заверения их копий организатором аукциона; консолидированные участники дополнительно предоставляют копию договора о совместном участии в аукционе с предьявлением оригинала этого договора, представитель юридического лица (нерезидент РБ) — легализованные в установленном порядке доверенности на участие в аукционе и подписанные документы (руководитель — копию документа, Организатор: РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23. ☎ 8 (0232) 70-46-47; 75-50-76 • www.gino.by • e-mail: info@gino.by Продавец: ОАО «ОРС Гомель», г. Гомель, ул. Калинина, 14. ☎ 8 (0232) 95-20-11; (029) 601-92-10

подтверждающего назначение (на должность), копии учредительных документов и выписки из государственного (торгового) реестра юридических лиц страны происхождения (выписка должна быть датирована не позднее шести месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенными переводами на белорусский (русский) язык. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

Задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления на р/с 3012230570008 в ЗАО «Альфа-Банк», код 153001270. Получатель платежа — РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки». УНП 490318588. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе по лоту №___ согласно извещению в газете «Звезда» от 12 мая 2016 г.

Задаток, уплаченный участником аукциона, ставшим победителем (лицом, приравненным к победителю), будет засчитан в счет окончательной стоимости Объекта. Задаток, уплаченный участниками аукциона, не ставшими победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю), Организатор торгов возвращает безналичным платежом на их счета в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Победитель торгов (лицо, приравненное к победителю) обязан: в течение 3-х рабочих дней после подписания протокола о результатах аукциона уплатить Организатору аукциона вознаграждение по результатам аукциона в размере 4 процента от окончательной цены продажи Объекта; в течение 10 календарных дней после подписания протокола о результатах аукциона заключить с Продавцом договор купли-продажи Объекта; в сроки согласно заключенному договору купли-продажи выплатить Продавцу стоимость Объекта, сформированную в установленном порядке. Если между Продавцом и Победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) в течение срока, установленного для заключения договора купли-продажи Объекта, не достигнута договоренность по срокам и порядку оплаты за Объект, такая оплата должна быть произведена в течение 30 рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОЕКТНУЮ ДЕКЛАРАЦИЮ

по объекту «Многоквартирный жилой дом №7 (по генплану) по пр. Победителей в границах жилого района Лебяжий со встроеными помещениями административно-торгового назначения, опубликованную в газете «Звезда» от 13.04.2016 №68(28178).

Для привлечения дольщиков к строительству по договору создания объектов долевого строительства для юридических лиц и граждан, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, предлагаются:

- 4 (четыре) однокомнатные квартиры, стоимостью за 1 (один) кв.м общей площади — 1 000 (одна тысяча) долларов США по курсу Нацбанка на день оплаты;
- 2 (две) двухкомнатные квартиры, стоимостью за 1 (один) кв.м общей площади — 900 (девятьсот) долларов США по курсу Нацбанка на день оплаты.

Условия оплаты — 100% стоимости объекта долевого строительства оплачивается в течение 7 (семи) календарных дней со дня регистрации договора создания объекта долевого строительства в Мингорисполкоме.

Оплата производится в белорусских рублях на специальный и расчетный счета застройщика. Более подробные сведения об объекте долевого строительства и ходе работ по строительству жилого дома можно получить по телефону: 306-07-26. УНП 190580566

«23» мая 2016 года в 10.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Гранд Фэшен Хаус».

- Повестка дня:
- О сделках Общества.
 - Местонахождение ОАО: г. Брест, ул. Куйбышева, 13.
 - Место проведения собрания: г. Брест, ул. Куйбышева, 13.
 - С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: г. Брест, ул. Куйбышева, 13 с 16 мая по 20 мая 2016 года с 9.00 до 16.00 либо 23 мая 2016 года по месту проведения собрания.
 - Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию реестра на 16 мая 2016 года.
 - Начало регистрации участников собрания: 9.30.
 - При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность).
- Совет директоров. УНП 290671335

Утерянный страховой полис по «обязательному медицинскому страхованию иностранных граждан» серии БВ № 3049884 в количестве 1 штуки в представительстве Белгосстраха по Минскому району считать недействительным. УНП 600013344.

Утерянный представительством Белгосстраха по Первомайскому району г. Минск 2-й экземпляр бланка страхового полиса добровольного страхования от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БЛБ № 1670991 считать недействительным. УНП 100122726

■ Лапы, вушы, хвост

БАНАНАЕД МАРВІН — ЯШЧАРКА З ХАРАКТАРАМ

Дзяўчына падарыла на дзень нараджэння хлопцу экзатычную жывёлу

Хатні гадаванец мінчаніна Дзмітрыя Міхайлюка актывізуецца ноччу, есць чайную лыжку дзіцячага пюрэ раз на два дні і поўзае па сценах тэрарыума. Хутка год, як у хлопца з'явіўся экзатычны сябар з французскага вострава, што недалёка ад Аўстраліі. Раснічасты бананаед — яшчарка даўжынёй каля 20 сантыметраў, якая ў хатніх умовах жыве да 18 гадоў.

— Даўно хацеў завесці нейкую экзатычную жывёлу, але не мог адважыцца, бо баяўся складанага догляду. Марвін з падарунка ператварыўся ў дамашняга ўлюбёнца, які без праблем ідзе на рукі і нават есць з далоняў. Я прывычаўся нават угадваць яго эмоцыі па выразу вачэй, — смяецца хлопец.

Тым не менш гэты від геконаў не самы таварыскі. А Марвін да таго ж перабарлівы ў ежы. Цяпер ён вегетарыянец, таму што наадрэз адмовіўся ад насякомых. У Дзмітрыя праз гэта тры месяцы свойскімі жывёламі былі тараканы, першапачаткова купленыя як ежа.

За хвост Дзмітрый вельмі перажывае, бо пры небяспецы або моцным узрушэнні Марвін можа адкінуць яго. Аднак назад ён, як у звычайнай яшчаркі, не вырасце.

— Спачатку ён з задавальненнем хрумкаў і іх, і цвыркуноў, якія, дарэчы, больш мяккія, — патлумачыў Дзмітрый. — Я іх купляў з прыватных рук — людзі разводзяць насякомых у кватэрах. Рэзаў на кавалачкі садавіну — ён адмовіўся. Цяпер есць толькі пюрэ — я абмакваю палец, а Марвін злізвае. Калі няма настрою, то гэты працэс можа заняць і паўгадзіны, бо ён яшчэ пабегаць адыходзіцца. Спрабаваў пасля ставіць пюрэ яму ў тэрарыум у сподачку, аднак аднаму яму есці ўжо не падабаецца. Да таго ж ён увесь выпэцкаваецца і потым дрэнна чапляецца за шкло. Ваду стаўлю ў пайлку, аднак ён любіць злізваць вільгаць з лісця і сценак тэрарыума. Двойчы на дзень я апырскаваю яго жыллё знутры, каб падтрымліваць неабходную вільготнасць.

Гляджу, як геekon бязбоязна падарожнічае па руках і плячах гаспадара і чапляецца хвостом, каб падтрымаць раўнавагу. За гэты хвост, дарэчы, Дзмітрый вельмі перажывае, бо пры небяспецы або моцным

Марвін у падарожжы па руках гаспадара Дзмітрыя Міхайлюка.

узрушэнні Марвін можа адкінуць яго. Аднак назад ён, як у звычайнай яшчаркі, не вырасце. Хоць у прыродзе бананаеды часцей за ўсё якраз без хваста, бо жыццё на волі на кожным кроку прымушае напружвацца.

Раснічастым гэтага гекона назвалі нездарма — над вачыма без паўвекаў у бананаеда ёсць скурустыя «вейкі», якія выглядаюць вельмі далікатна. Ды і язык яго зусім не раздвоены, як думалі некаторыя. Хаця цела Марвіна цалкам скурустае, і ў некаторых частках выглядае нават як лускавае, навоабмацак ён нібыта аксамітавы. Сама пераканалася, бо не вытрымала і працягнула да яго далонь, на якую ён перабраўся з гаспадарскай рукі.

— Першы час Марвін спрабаваў кусацца. Не балюча, быццам прышчэпку на палец начапіць. Цяпер не баіцца, а калі ведае, што я іду яго карміць, дык нават папіскае, хоць бананаеды па прыродзе маўчуны. Я магу займацца чым-небудзь побач з тэрарыумам, а ён будзе сачыць, калі яму цікава. А калі не задаволены, то можа кідацца на шкло.

Тэрыторыя амаль двухгадовага Марвіна — тэрарыум аб'ёмам каля 200 літраў. Хатка — какосавы арэх. Замест прыродных ліян — хатняя расліна сцын-

Марвін мяняе афарбоўку ў залежнасці ад святла і настрою. Звычайна яго колер на спіне і галаве карычневаты, астатняя частка — аліўкавая. Пад прамымі сонечнымі прамянямі скура можа «выгараць» — на ёй з'явіцца амаль белыя плямы. Аднак колер хутка вяртаецца. Удзень можа стаць і чорным (калі сонца не свеціць проста на яго).

дапус, каб было дзе пабегаць. Бананаед цудоўна поўзае па вертыкальных паверхнях і любіць вісець уніз галавой. Нават заснуць можа ў такім становішчы. Праўда, тады зваліцца. Цікава, што спіць гекон з расплюшчанымі вачыма. Здагадацца пра гэта можна, калі бачыш, што зрэнкі становяцца танюсенькай рыскай.

Маладыя бананаеды мяняюць скуру раз на два тыдні. Такія, як Марвін, — кожныя 18-25 дзён.

— Звычайна ён спіць на лямпце дзённага асвятлення — там цяплей, — кажа гаспадар. — Камфортная тэмпература для яго ноччу — 21-22 градусы. Удзень — 23-25. Пры тэмпературы, вышэйшай за 27, у яго можа пачацца абязводжанне арганізма. Хоць бананаед як начная жывёліна не любіць яркае святло, ранаіца зімою або калі пахмурна ўключаю яму дадатковае святло, інакш не ляжа спаць. Будзе думаць, што яшчэ ноч на дварэ. А ўвогуле падсветку ў тэрарыуме ўключаю на ўвесь дзень.

Прычынаецца Марвін а 8-й вечара і ўсю ноч не спіць: шамаціць паціху, бегае па сценах тэрарыума. Калі ў добрым настроі — скача. Вось гэта ўжо чуваць добра, нягледзячы на маленькія паме-ры гекона, бо ён вельмі хутка носіцца. Спаць Марвін кладзецца ў 7 раніцы.

Раз на тыдзень хлопец прыбірае «хатку» гадаванца, а кожныя 1-1,5 месяцы робіць генеральную прыборку. Вымае і апарвае кіпенем усе прыстасаванні ўнутры тэрарыума, каб знішчыць бактэрыі. Зразумела, акрамя жывых раслін. Кожная такая прыборка для Марвіна стрэс, бо ў гэты час ён сядзіць у слоіку.

Дзмітрый нават ліняць сябру дапамагае. Маладыя бананаеды мяняюць скуру раз на два тыдні. Такія, як Марвін, — кожныя 18-25 дзён.

— Скуру ён звычайна з'ядае, а калі лянуецца, яе збіраю я. У калекцыі ўжо ёсць амаль цэлыя галава і хвост. Сачу, каб ён пазбавіўся ад усёй старой скуры, асабліва на пальцах, вачах і «вейках». Калі яна высыхне на гэтых участках, то загрубее, што небяспечна: магчымы некроз тканак і страта пашкодзенай часткі цела. Часам я сам абдзіраю скуру, калі бачу, што кавалачак ніяк не сыходзіць.

У кватэры, акрамя Марвіна, жывуць два каты і сабака, а ў планах Дзмітрыя — прыдбанне крумкача, прыручыць якога можна не горш за ката.

Ірына СІДАРОК. Фота аўтара

■ Бабуля, пачытай!

ЗАЙЧЫК

«Не буду есці! Не буду!» — з горкімі слязьмі на вачах крычала Аленка. «Ідзі паеш, ідзі», — ласкава ўгаворвала яе бабуля. Ленка плакала наўзрыд. «Ну хоць пакаштуй, як смачна... Вось дурніца...» На ганку стаялі бабуля з бацькам. Маці, прыўзняўшыся, выглядала з агарода, дзе штоосьці палол: «Распесцілі вы яе, Дар'я Яўсееўна, ох распесцілі! Кожны раз капрызціць перад ядой!»

Аленку сапраўды заўсёды з цяжкасцю прымушалі есці. І не таму, што яна капрызліла, а проста таму, што ёй не хацелася, як гэта часта бывае ў дзяцінстве. Маленькая, вёртка, яна лазіла па платах і дахах з вечно разбітымі каленкамі і локцямі. Завадатарка ў любой гульні і пераможца, яна на роўных білася з хлапчукамі, чым выклікала вялікае незадавальненне з іх боку. І герой у асобе захопленых дзяўчатак, за якіх заўсёды заступалася. Яна магла гадзінамі насіцца па вуліцах, гуляючы ў «казакі-разбойнікаў», лазіць па дрэвах і капацца ў садзе. Але калі справа падыходзіла да абеду, гэта было для Аленкі сапраўднай трагедыяй: то ёй не падабалася цыбуля ў супе, то ў катлетах жылкі. Даходзіла нават да таго, што яе вадзілі ў гарадскую сталовую, што за трамвайнай лініяй. Таму што, зайшоўшы туды аднойчы з бабуляй, яна безадмоўна з'ела іх мясныя вырабы, сакрэт якіх хаваўся ў тым, што ў іх было больш хлеба, чым мяса.

Наогул Аленка была з «адпетых», як пагаворвалі пра яе суседзі. Не было дня, каб яна чаго-небудзь не выкідала ці не вытварала... Але вось аднойчы ў доме з'явілася жывёла — трус... Трусой трымаў амаль увесь гарадскі «прыватны сектар». І толькі, мабыць, у Аленчынай бабулі іх не было. У доме здарыўся цэлы «дзяржаўны пераварот». Бо галоўнай «загадчыцай» трусой стала яна сама! «Зайчыкі! Зайчыкі!» — крычала Ленка. — У мяне цяпер ёсць зайчыкі!» Фантазіі ад прыбаўлення ў гаспадарцы гэтых пухнатых камячоў у Ленкі прыбыло... Якія толькі гульні ні прыдумляліся з імі! Распіханыя ва ўсе магчымыя і немагчымыя патаемныя кішэні фартуха і непрыкметна вынесеныя міма «пільнага вока» бабулі з двара, «зайчыкі» ператвараліся ў фокусы, з раптоўным з'яўленнем нават з-за вуха... Якія толькі ролі ім ні прапаноўваліся: былі яны і дзецьмі ў садку пад наглядом строгай нянечкі, і пакупнікам агародніны ў краме... І каровамі на лузе... Ну і, вядома, дрэсіраванымі тыграмі ў цырку, якім трэба было галаву пакаласці ў пашчу...

Трусой «загульвалі» так, што яны з цяжкасцю ўжо перасоўваліся. І Ленка, баючыся атрымаць чосу ад бабулі, ціхенька вяртала іх у клетку і нават спявала ім калыханку, свята верачы, што ад гэтага яны хутчэй заснуць і адпачнуць да заўтрашняга дня... Калі ж трусцы захварэлі, Ленка выходжала іх, як маленькіх дзяцяц, і нават карміла з піпеткі. Дзяўчынка не спала ночы і, як сапраўдная медсястра, укладвае іх тайна побач з сабой у скрыначку, пільна сачыла за «зайчыкамі» на пасту. І ніхто не задумваўся, навошта іх гадалі, навошта рвалі траву і чысцілі клеткі...

«Не буду есці!.. Я не буду есці зайчыка!» — наўзрыд хліпала Ленка. — Ён мне быў сябар, а вы яго...» Яна павярнулася і, падхопленая новай хваляй слёз і няўцешнага дзіцячага гора, стралой вылецела з брамкі, і, абабегшы дом з другога боку, падцягнуўшыся на плот, залезла на самы канёк свайго даху. Яна доўга там плакала, давяраючы сваю крыўду толькі ветру, які ціха абдымаў яе і спрабаваў высушыць такія чыстыя яшчэ слёзы... На ганку, дзе яна толькі што стаяла, наступіла няёмкая паўза. Імкнучыся не глядзець адно на аднаго, дарослыя разышліся. Ніхто не спрабаваў больш прымусіць Ленку абедцаць. Ніхто, як звычайна, не пагражаў папругай, і нават клапатлівая бабуля не зганяла Аленку з даху, трасучы ў паветры вілкамі... Нарэшце Аленка заціхла. Сціх і двор, вечно мітуслівы. Маўчальны асірацелы сад з Аленчынымі кветкамі.

Аленка спявала. Халодны круг адчаю паволі раставаў і адступав. Аленка спявала пра неабсяжныя моры і вольныя вецер, які ляціць куды захоча, ні ў кога не пытаючыся. Які сам можа выбіраць сабе сяброў. Які можа жыць на даху і на высокіх скалах і які толькі адзін у свеце разумее яе сум. І пра тыя далёкія краіны, куды абавязкова панясе яе вецер, дзе ўсе добрыя і ніхто не крыўдзіць адно аднаго. Дзе жыццё — бясконцае і поўнае радасцяў, любові і сонца.

Нарэшце, яна спусцілася з даху. Улезла праз акно ў дом і, разаслаўшы свой маленькі ложак, заснула, скруціўшыся абаранкам. Маленькая і раніма, як зайчык...

Больш у доме бабулі трусой ніколі не трымалі.

Ларыса КАРАСІНА

У знак добрага настрою гекон усміхнуўся і паказаў язык.

■ Фотаздымак з гісторыяй

«АД СМЕРЦІ ВЫРАТАВАЛА БОЖАЯ МАЦІ...»

Бравы салдат з ліха закручанымі вусамі «як у Будзённага» (на здымку ён справа) — ніхто іншы, як Іван Яўхімавіч Зюзькевіч. Дзед капітана трэцяга ранга ў адстаўцы і журналіста з Магілёва Уладзіміра Зюзькевіча. Для яго гэта самы родны чалавек на зямлі, які ў цяжкі пасляваенны час замяніў і бацьку, і маці. Вось ужо больш за 40 гадоў дзеда няма на гэтым свеце. Але ў сэрцы і памяці ён панейшаму жывы.

Уладзімір Зюзькевіч вельмі падобны да свайго дзеда Івана.

Справа — Іван Зюзькевіч.

— Фота зроблена, хутчэй за ўсё, у Кобрыне, прыкладна ў 1915 годзе, калі дзед браў удзел у Першай сусветнай вайне, — удакладняе Уладзімір Міхайлавіч. — Напэўна, на фронце было зацішша, і яго з сябрам пусцілі ў звальненне. Вось яны і вырашылі парадаваць сваіх блізкіх здымкам.

Лёс не шкадаваў бравы салдата, але сэрцам ён не чарсцевеў. Заўсёды заставаўся добрым і чулым чалавекам. Яго прозвішча хоць і нагадвае пра язычніцкага бога холоду Зюсю, але ў перакладзе са старажытна-славянскай азначае жаласлівы. Той, хто ўсіх шкадуе і ўсім дапамагае.

Нарадзіўся Іван Яўхімавіч у 1886 годзе ў вёсцы Малыя Слабодкі Мсціслаўскага раёна (цяпер яна называецца Падсолтава). Калі пачалася 1-я сусветная, ён, старэйшы з трох сыноў, пайшоў на вайну. Хоць па ўсіх правілах таго часу павінен быў застацца дома і даглядаць бацькоў. Але сярэдні брат «адкасіў» ад арміі, а малодшага камісавалі. Іван жа падыходзіў па ўсіх параметрах: бравы, гарачы, энергічны. Вайна пакінула цяжкі адбітак у душы, зрабіла больш стрыманым. У сваё вайнае мінулае ён не любіў вяртацца, вельмі шмат на яго вачах загінула блізкіх і знаёмых. Калі і раскажаў, то ў асноўным нейкія бытавыя эпизоды. Прычым часам далёка не гераічныя. Маладзья былі дурныя, быццам апраўдваўся ён перад унукам. Той вельмі любіў паслухаць яго ваенныя быліцы. Пачыналіся яны звычайна адной з дзвюх фраз: «Калі стаялі мы ў горадзе Кобрыне» або «Быў у нашай роце фельдфебель».

— Дык вось, «стаялі яны тады ў горадзе Кобрыне», — усміхаецца суразмоўца. — І былі там вялікія склады з боепрыпасамі, дзе вадзілася шмат пацукі. Салдаты злавалі аднаго, аблілі газай і падпалілі. Разумелі, што дрэнна абышліся з жывой істотай, але як чорт падакнуў. І трэба было гэтаму пацукі пабегчы да сародзічаў, пад... скрыні з боепрыпасамі. Што тут пачалося! Успыхнуў пажар, пачуліся выбухі, паніка. Калі б не нямецкае наступленне, якое пачалося назаўтра, хлопцам было б не да жартачка. За такое маглі і расстрэляць.

Яшчэ адна гісторыя. На вайне, кажуць, няма няверуючых. А калі кулі свішчуць каля скроні, нават самыя заўзятыя атэісты пачынаюць малітвы шаптаць. Справа была таксама пад Кобрынам. Планавалася вялікае наступленне на немцаў, але не паспелі, як той казаў, расчыхліць зброю, ворагі першымі пачалі артабстрэл. І настолькі моцны, што, здавалася,

кулям цесна ў паветры было. Людзі валіліся, як падкошаныя. За лічаныя хвіліны палегла шмат салдат. Іван адчуў, што і ён асуджаны. І пачаў адчайна маліцца. Словы, здавалася, ліліся прама з сэрца. І адбылося неверагоднае. Пра гэты выпадак, кажуць, згадвалі і рускія газеты, і нямецкія. У самы страшны момант абстрэлу на небе паказалася аблічча Багародзіцы. Іван не мог адвесці ад яго вачэй і працягваў горака маліцца. Раптоўна ўсё сціхла. Калі салдат апамятаўся, бой спыніўся. Вакол усё было перарыта снарадамі, а ён — жывы.

Шмат хто загінуў, але Івану пашчасціла вярнуцца з вайны. Дома яго чакала прыгажуня-жонка Ганна. Адзін за адным нарадзіліся дзеці — двое сыноў і тры дачкі. Трэба было карміць вялікую сям'ю. Былы салдат працаваў на сваім зямельным надзеле ад відна да відна. Рукамі пераціраў кожны камяк зямлі, шчодро паліваў

раллю потам. Цяжка прыходзілася, але ў доме было ўсё, што трэба. На шчасце, калі пачалося раскулачванне, яго не кранулі. Наёмных работнікаў не меў, сваёй працай хлеб дабываў. Ды і сын яго ў марфлосе служыў. Такіх людзей вельмі паважалі.

Жыццё толькі стала наладжвацца, як зноў грывнула вайна. Праз месяц у вёску ўварваліся немцы. І некаторыя з тых, хто яшчэ не так даўно займаўся раскулачваннем, сталі прымяраць на сябе форму здраднікаў. Успомнілі яны і пра дзеда Івана, пра яго стратэгічны запас. Сына-марака можна было ўжо не баяцца, за гэта «новая ўлада» не пакарае. З дома Івана цягнулі ўсё, што лічылі патрэбным і адзенне, і жывёлы. Але сапраўднай бядой стала заўчасная смерць любай жонкі, а потым гібель старэйшага сына Міхаіла.

Шмат аднавяскоўцаў не вярнуліся з вайны. А без мужчыны на вёсцы як выжыць? Івану на той момант споўнілася ўжо 60 гадоў, але жаніхом лічыўся заздросным. Аднойчы нават суседка прыйшла яго сватаць. Разам, вядомая справа, гаспадарку было б весці лягчэй, але ведаў, што ніхто яго ўнукаў і дачку-інваліда глядзець і любіць так, як ён, не будзе. І жыў дзеля іх.

Ён умеў радаваць блізкіх простымі рэчамі, асабліва ўнукаў — Валодзю і старэйшага на тры гады Пятра. Яны дагэтуль узгадваюць той «зайчыкаў хлеб», які прыносіў ім дзед. Як пёк на полі бульбу і частаваў ёй малых. Смачнейшай стравы не было на ўсім белым свеце.

А колькі гонару было ў вачах старога, калі ўнукі скончылі школу і пайшлі вучыцца — Пётр у тэхнічнае вучылішча ў Мінск, а Валодзь ў мараходку ў Ленінград. На канікулы моладзь заўсёды вярталася да дзеда, гэтая традыцыя захавалася і тады, калі яны пайшлі працаваць. Пётр працаўладкаваўся інжынерам у Магілёве, а Уладзіміра лёс закінуў аж на Далёкі Усход на гандлёвы флот, дзе ён заняў пасаду памочніка капітана. Калі хлопцы прыезджалі на пабыўку, у доме ладзілася сапраўднае свята. Дзед з цікавасцю разглядаў залатыя шаўроны на рукавах малодшага, пытаўся, што гэтыя «абручы» азначаюць. І з вялікай павагай глядзеў на ўнука, калі чуў, што гэтыя знакі адпавядаюць званню штабс-капітана ў царскай арміі.

Наглядзеўшыся на любых яму людзей і дошыць нагаманіўшыся, садзіліся за хлебасольны стол. Тут прыгадвалі дзяцінства, тых, каго няма побач. Дзед з захапленнем слухаў Валодзькавыя расказы пра далёкую Індыю, Японію, Аўстралію. У разгар душэўных размоў дзед пачынаў спяваць: «Трансваль-трансваль, страна моя, ты вся горишь в огне». Песня прывечана падзеям ан-

Злева направа: Пётр, дзед Іван трымае на руках маленькага Валодзю, дачка дзеда Марыя.

ла-бурскай вайны, калі англічане падпарадкавалі сабе бураў. А Іван Яўхімавіч, як большасць салдатаў былой царскай арміі, спачуваў бурам. Вельмі любіў справядлівасць.

Сёння гэтыя бяседы ўспамінаюцца, як найлепшыя хвіліны жыцця. Вельмі ўтульна і цёпла было каля дзеда. Перад тым, як адысці ў вечнасць, ён прыйшоў развітацца з унукам. Падчас аднаго са сваіх марскіх паходаў у Японію Уладзімір прысніў дзеда, што адбывалася вельмі рэдка. Пасля сну яго ахапіла прадчуванне, што здарылася нешта непапраўнае. Калі параход вярнуўся ва Уладзівастан, яго чакала пісьмо з дому. У ім цётка Марыя напісала, што дзеда больш няма.

Запісала Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@vziazda.by

Шаноўныя чытачы! Конкурс «Фотаздымак з гісторыяй» працягваецца. Мы па-ранейшаму чакаем ад вас цікавых фота з сямейнага альбому (за выключэннем летаўшых здымкаў з курорта, вясельных фотасесій і сучасных фота дзяцей). Вам ёсць што паказаць і раскажаць? Давайце пагартваем сямейныя альбомы разам! Фотаздымкі (не больш за тры) з гісторыяй дасылайце з адпаведнай пазнакай на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10а або info@vziazda.by. Найлепшага аўтара чакае прыз. Арыгіналы дасланыя фотаздымкаў абавязкова вяртаюцца.

■ Маміны дзённікі

ГРЫБОК З ПЛАСТЫЛІНУ

☺☺☺
Бяжыць з вуліцы і крычыць:

— Мама, хутчэй паглядзі! Ля нашага дома стаіць машына з разяўленым ротам.

Ідзем глядзець. Шафёр падняў капот у машыне — сапраўды падобна на разяўлены рот.

☺☺☺
Лашчыцца, гладзіць мяне па твары і кажа:

— І чаго ў цябе, бабулька, так пад вачамі памята?

☺☺☺
Сыну было гадоў, можа, пяць, а суседскі хлопчык яшчэ меншы. У майго дзень нараджэння. Вовачка, прынёс Віцю ў падарунак машынку. А назаўтра, пасля таго, як пагулялі, Вова, як нічога ніякага, забраў машынку (учарашні

Фота Алены ЖУР.

падарунак) і адыходзіць дамоў.

— Нашто маю машыну забіраеш? — кажа Віця.

— Гэта ж мая машына.

— Як твая? Ты ж мне яе ўчора падарыў.

— Ну і што! Мая машына! — Віцька, хай ён бярэ, ён жа меншы, — кажу я.

Віцька незадаволена змаўкае, а Вова радасны пабег з машынкай дамоў. Праз хвілін пяць ідзе Вовачка з маці, аддае Віцю машынку:

— На, бяры, я ж табе падарыў. А мне мама купіць нават лепшую.

☺☺☺
Прыйдзем у краму і звычайна просіць нешта купіць. Я заўсёды адказваю: «Няма грошай».

— Як няма, то ідзі і атрымай заробак. Чаго ж ты чакаеш?

☺☺☺
Назбірала я чарніц і высушыла, сын есць, і смачна яму. Я яму дала трошкі і тлумачу, што астатнія схаваем, бо калі

забаліць живот, то можна паесці, і ён перастане. Пагуляў сын на вуліцы, прыходзіць у хату і кажа: «Нешта мне живот забалеў».

Я і пытаюся, дзе баліць, як, а ён мне:

— Мусіць, трэба мне чарніцы есці сушаныя.

☺☺☺
Вару я грыбы суп, пакрышыла грыбочкі ў талерку, а потым у каструлю з варам укінула. Падбывае сын.

— Мама, а ты мой грыбок укінула?

— Як твой грыбок?

— А я з пластыліну зляпіў і пакрышыў сюды ў талерку.

Прышлося суп выліваць...

Яўгенія КУЛЕВІЧ,

в. Сялец, Смагонскі р-н

■ Цікавінкі

☑ У Францыі забаронена прадаваць лялек з нечалавечымі тварамі: монстраў, іншапланецян, жудасных персанажаў казак. Лічыцца, што такім чынам зберагаецца псіхіка дзяцей.

☑ У канадскай правінцыі Саскачэван дзецям забаронена выходзіць на вуліцу ў чаравіках з развязанымі шнуркамі, а ў амерыканскім штаце Заходняя Вірджынія вучні не могуць наведваць школу, калі ад іх пахне цыбуляй. Справа ў тым, што там расце дзікая цыбуля з нясцерпна моцным пахам, які не выветрываецца на працягу некалькіх дзён.

☑ Каб атрымаць 1 кг шафрану, неабходна сабраць уручную рыльцы каля 200 тысяч кветак. Вось чаму шафран такі дарагі.

☑ Атмасфера зямнога шара важыць 5 300 000 000 000 000 тон. На перавозку гэтага грузу цягнікамі з Масквы ў Мінск трэба было б затраціць 4 млрд гадоў.

☑ Людзей на нашай планеце шмат, але насякомых яшчэ больш. Напрыклад, на кожнага жыхара зямнога шара прыходзіцца 10 тэрмітаў. А ўсяго насякомых у пераліку на аднаго чалавека — аж 250 мільёнаў асобін!

☑ Добра цяпер фатаграфавалі: навіў апарат, шчоўкнуў — і здымак гатовы! А для таго, каб сфатаграфавалі на самыя першыя фотаапараты, неабходна было сядзець перад імі нерухома аж 8 гадзін.

Друкуецца ў часопісе для дзяцей і падлеткаў «Бязрозка». Падпісны індэкс — 74822.

ЧЫМ ПАДТРЫМАЎ ТЫ СВАІХ БАЦЬКОЎ, ТАКОЙ ПАДТРЫМКІ ЧАКАЙ І АД ДЗЯЦЕЙ (ФАЛЕС МІЛЕЦКІ).

Адказная за выпуск Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

ПАМІЖ ПУСТЫНЯЙ І «НОВЫМ ЛЕДАВІКОВЫМ»

ГЛАБАЛЬНЫЯ ЗМЭНЫ КЛІМАТУ ДАСЯГАЮЦЬ «КРОПКИ НЕЗВАРОТУ»?

Амерыканскія навукоўцы абвясцілі, што глабальныя змены клімату на Зямлі ўжо ў найбліжэйшай перспектыве дасягнуць «кропкі незвароту». А канкрэтна — крыху больш чым праз тры дзесяцігоддзі — у 2047-м. Дзесьці кліматычная катастрофа можа адбыцца раней (напрыклад, у Мексіцы — у 2031-м), дзесьці пазней (у суседняй Расіі — у 2063-м). Раней за ўсіх сутыкнуцца з гэтай наваляй жыхары тропікаў, дзе флора і фаўна найбольш багатыя і нават нязначныя змены клімату вядуць да сур'ёзнай перабудовы экасістэмы. А згодна з дакладам, які прадставіла ў ААН міжрадавая група экспертаў па змене клімату, ужо паміж 2016-м і 2035-м гадамі тэмпература на Зямлі павялічыцца на 0,7 градуса Цэльсія, да 2081-га — на 2 градусы і будзе расці ўсё XXI стагоддзе. Што ж насамрэч нас чакае?

ЗБЕГЧЫ АД... НАДВОР'Я

Эксперты сцвярджаюць: надвор'е стане экстрэмальным і «нервовым» — халодныя кароткія зімы будуць чаргавацца з гарачым летам, а ў перыяды міжсезоння спякота і мароз могуць змяняць адно аднаго на працягу сутак. Колькасць ураганаў, смерчаў, тарнада і іншых атмасферных бедстваў павялічыцца ўсюды, а вясна і восень, верагодна, сыдуць у гісторыю. Акрамя таго, часцей будуць назірацца аномальна нізкія і высокія тэмпературы, засухі, перыяды з надзвычайнай колькасцю ападкаў і іншая непагадзь.

НЕБЯСПЕКА ДЛЯ СТАРОГА СВЕТУ

Маніторынг сітуацыі адбываецца, што называецца, у рэжыме рэальнага часу. Рэгулярна з'яўляюцца падагульненні і прагнозы. Адзін з апошніх — грунтоўны навуковы даклад «Ацэнка небяспекі, да якой можа прывесці змяненне клімату ў Еўропе». Аўтары даследавання прадказваюць з'яўленне і сілу такіх прыродных катастроф, як паводкі, лясныя пажары і засуха ў Старым Свеце цягам наступных 70 гадоў. Падчас яго падрыхтоўкі выкарыстоўваўся цэлы шэраг метадык, каб прадказаць экстрэмальныя з'явы надвор'я. Даследчык з Цэнтра даследаванняў праблем клімату Б'ёрн Самсет запэўнівае, што дакумент падрыхтаваны «ў сур'ёзным і выключна кампетэнтным даследчым асяроддзі». Навукоўцы спрабуюць прадказаць частату і сілу прыродных катастроф у Еўропе ў 2020-я, 2050-е і 2080-я гады. Для аблягчэння задачы кантынент падзялілі на пяць частак. Прагнозы на 2050-я адлюстроўваюць мэту абмежаваць рост глабальнай сярэдняй тэмпературы да максімум двух градусаў у параўнанні з даіндустрыяльным узроўнем, якую ставіць перад сабой міжнародная супольнасць.

«Паўднёвай і Заходняй Еўропе ў бліжэйшыя дзесяцігоддзі прыйдзецца горш за ўсіх. На іх долю выпадзе сумесь перыядаў моцнай спякоты і паводкі ў прыбярэжных раёнах. Кліматычныя праблемы там могуць стаць настолькі значнымі, што яны будуць уплываць на ўсю Еўропу, паколькі вытворчасць прадуктаў харчавання ў гэтых краінах стане вельмі складанай», — сцвярджае Б'ёрн Самсет.

У 2080-я гады Паўднёвая Еўропа кожны год будзе перажываць перыяды засухі і моцнай спе-

рост колькасці вялікіх лясных пажараў. Колькасць засушлівых перыядаў таксама істотна павялічыцца», — тлумачыць Самсет. Прасцей кажучы, тэндэнцыя аднолькавая: Еўропе варта, ужо пачынаючы з 2020 года, а асабліва з 2050-га і далей, чакаць істотнага росту перыядаў спёкі, халаду, засух, лясных пажараў, паводак і штармоў. Прыродныя з'явы будуць таксама павялічвацца ў сіле, і, на думку Самсета, нам варта чакаць, што з-за кліматычных змяненняў некаторыя часткі Еўропы час ад часу будуць «выведзеныя з гульні». Тым не менш ён не настроены песімістычна, кажучы пра будучыню кантынента. «У нашым паўсядзённым жыцці многае зменіцца, і таму важна пачаць планаваць інфраструктуру на поўначы ўжо цяпер. Мясцовыя ўлады, напрыклад, не павінны будаваць жыллё ў раёнах, якія будуць схільныя да паводак. Я думаю, што мы можам справіцца з кліматычнымі зменамі, але гэта запатрабуе вялікіх рэсурсаў ад усяго грамадства», — перакананы эксперт.

Заходняя Еўропа, а менавіта Францыя, краіны Бенілюкса і Германія, павінны рыхтавацца да паводак і спякоты практычна кожны год ужо пачынаючы з 2020-х. Дзесьці да 2080-га верагоднасць штогадовага «стагадовага патоку» ўзрастае на 30%, а на 40% узрасце верагоднасць «стагадовай засухі».

«Што-небудзь з апісанага ў дакладзе адбудзецца нягледзячы ні на што, — заўважае Б'ёрн Самсет. — Мэта — не перавышаць так званы «двухградусны бар'ер», але і тады мы ведаем дакладна, што прыродных катастроф стане больш».

ГЕАЛАГІЧНАЯ СІЛА

Усе прагнозы сцвярджаюць, што, перш за ўсё, на планеце адбываецца разбалансаванне клімату. Дзесьці становіцца халодней, дзесьці — цяплей. Напрыклад, у Паўночнай Амерыцы зімой небывалыя снежныя заносы, у Ізраілі ў пустыні выпаў снег — там, дзе яго не было спрадвек. Небывальні дажджамі залівае Еўропу. Аўстралію, наадварот, ахоплівае незвычайная спякота. Але ў цэлым у свеце становіцца цяплей. На Зямлі раней былі цыклічныя змены клімату, напрыклад абледзяненні рознай ступені інтэнсіўнасці і абраджасці. Але сучасныя змены, якія адбываюцца на нашых вачах на працягу ўсяго толькі нейкіх 100 гадоў, адбыва-

юцца з хуткасцю небывалай у гісторыі планеты. Магчыма, на клімат так уплываюць акіяніскія плыні — Гальфстрым і Эль-Ніньё? Кажучы, што яны ці то запавольваюцца, ці то адхіляюцца, ці то астываюць. На гэтую тэму ёсць шмат розных гіпотэз, здагадак, заснаваных на навуковых фактах. Падлічана, што астуджэнне Гальфстрыма ў Атлантыцы здольнае замарозіць Еўропу, а паслабленне феномена Эль-Ніньё ў Ціхім акіяне — прывесці да кліматычнай катастрофы на амерыканскім кантыненте, і не толькі там. Але, як заўважыў саветнік Расійскай акадэміі навук Аляксей Яблакаў, значна больш фактаў паказваюць на іншую прычыну змены клімату — чалавечую дзейнасць.

У эпоху антрапацэну чалавек, па дакладным выразе акадэміка Уладзіміра Вярнадскага, стаў геалагічнай сілай: змяняў аблічча Зямлі, зводзячы лясы, ствараючы і знішчаючы моры, здабываючы з нетраў трыльёны тон горных парод, пакрываючы каласальныя прасторы бетонам і асфальтам. І адначасова выкідаючы ў атмасферу сотні мільёнаў тон вуглекіслаты, а таксама іншых газаў і аэразоляў. У выніку была парушана раўнавага, «абмен рэчываў», метабалізм у біясферы. Адным з наступстваў такога бяздумнага гаспадарання і стала глабальнае змяненне клімату.

ЯШЧЭ ЁСЦЬ ШАНЦ

Летась быў самы цёплы перыяд за апошнія 180 гадоў метэаралагічных назіранняў. Апошнім часам літаральна кожны месяц прыносяць кліматычныя рэкорды. Міжнародная навуковая супольнасць лічыць, што «кропка незвароту» ў будучыні магчыма перайсці, але яе можна адтэрмінаваць зніжэннем выкідаў парніковых газаў у атмасферу. Калі краіны свету змогуць выканаць дасягнутае ў Парыжы ў лістападзе мінулага года пагадненне, ёсць шанец, што да канца гэтага стагоддзя тэмпература на Зямлі не павялічыцца больш чым на 1,5 градуса.

Як вядома, 22 красавіка ў штаб-кватэры ААН адбылася цырымонія падпісання Парыжскага пагаднення па барацьбе з глабальным змяненнем клімату. Дакумент падпісалі больш чым 170 краін. Подпіс пад дакументам ад нашай дзяржавы паставіў міністр замежных спраў Беларусі Уладзімір Макей. Як паведаміла прэс-служба МЗС, кіраўнік беларускага знешнепалітычнага ведамства прайнфармаваў удзельнікаў цырымоніі аб нацыянальных мерах па паляпшэнні клімату. Уладзімір Макей адзначыў, што з 1990 года Беларусь знізіла выкіды парніковых газаў на трэць пры рэальным росце аб'ёму валавога ўнутранага прадукту за гэты перыяд удвая. У гэты ж час энергаёмкасць ВУП скарацілася ў тры разы. У рамках новай дамовы Беларусь узяла на сябе абавязальства забяспечыць да 2030 года скарачэнне выкідаў парніковых газаў не менш чым на 28% да ўзроўню 1990-га. Уладзімір Макей падкрэсліў, што для поспеху новага пагаднення неабходна эканамічная матывацыя для заахочвання ўсіх удзельнікаў працэсу да дзеяння па паляпшэнні клімату на аснове фінансаванага і тэхналагічнага садзейнічання. Міністр заявіў, што з улікам кліматычных выклікаў і патрэб краін у эканамічным росце істотна ўзрастае попыт на чыстую энергетыку.

І апошняе. Раней фінансавыя аналітыкі, якія ўдзельнічалі ў складанні штогадовага даклада Сусветнага эканамічнага форуму Global Risks Report 2016, прыйшлі да высновы, што найбольш сур'ёзнай праблемай сёлета стане масавая міграцыя. У першую пяцёрку найбольш верагодных рызык увайшлі таксама экстрэмальныя з'явы надвор'я, наступствы ад кліматычных змяненняў, міждзяржаўныя канфлікты і буйныя прыродныя катастрофы. Каментарыі тут, пэўна, залішнія.

Захар БУРАК. burak@zviazda.by

Яшчэ адна пагроза — павышэнне ўзроўню Сусветнага акіяна, з-за якога сыдуць пад ваду дэльты вялікіх азіяцкіх і афрыканскіх рэк, а таксама малыя астраўныя дзяржавы ў Ціхім акіяне. Перамены ў «кухні надвор'я» сур'ёзна адаб'юцца на сітуацыі ў Арктыцы, дзе з-за пацяплення ўжо цяпер хутка скарачаецца плошча шматгадовага марскога лёду — ён усё далей адыходзіць ад берагоў. Растае грэнладскі ледавіковы шчыт, у Сібіры інтэнсіўна дэградуе шматгадовая мерзлата.

Міжнародная навуковая супольнасць лічыць, што «кропка незвароту» ў будучыні магчыма перайсці, але яе можна адтэрмінаваць зніжэннем выкідаў парніковых газаў у атмасферу.

У выніку гэтых глабальных змяненняў мільёны жыхароў узбярэжжа аказваюцца ў небяспецы з-за частых паводак і будуць вымушаны перасяляцца. У бліжэйшай будучыні, кажучы навукоўцы, можна чакаць з'яўлення мільёнаў так званых кліматычных бежанцаў: з небяспечных месцаў людзі пачнуць імкнуцца ў раёны адносна абароненыя. Краіны Блізкага Усходу, Афрыкі і Цэнтральнай Азіі будуць адчуваць усё большы дэфіцыт пітной вады, жыхары засушлівых тэрыторый накіруюцца ў краіны з больш спрыяльным кліматам, у тым ліку і ў Еўропу. У выніку патокаў такіх мігрантаў могуць захліснуць любую развітую краіну, якая больш-менш адаптуецца да глабальнага пацяплення або пахаладання. У выніку скарачэння водных рэсурсаў непазбежна абвострыцца канкурэнцыя за іх, што стане падставай для шэрагу ўзброеных канфліктаў паміж дзяржавамі.

■ Штрыхі да памяці

САЛДАТ ПАЭЗІІ КЕРЫМ КУРБАНИЯПЕСАЎ

У Беларусі з рабочым візітам знаходзіцца прэзідэнт Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедаў. Беларусь і Туркменістан сёння актыўна развіваюць узаемаадносінны ў розных галінах. І нельга не сказаць, што такому характару дружбы спрыяюць даўнія цёплыя адносінны нашых народаў. Наш расповед — пра дружбу туркмена і беларуса ў ранейшым часе.

Неардынарнай асобай быў Керым Курбаньяпесаў.

Велічыня паэтычнага таленту Керыма Курбаньяпесава — тая зорка, што яшчэ доўга будзе ўпрыгожваць бязмежную касмічную прастору. Плён творчасці такіх майстроў слова, як народны паэт Туркменістана, — гарантыя захаванасці ў вечнасці дзівоснай па сваіх яркіх фарбах і сваім глыбінным змесце туркменскай мовы. І, як на мой суб'ектыўны погляд, кожны штрых да памяці пра Паэта патрабуе захавання і перадачы нашчадкам. Прыйдзе час — і будзе вытканы галоўны дыван памяці пра Керыма Курбаньяпесава. А пакуль я хачу распавесці толькі пра адзін фрагмент.

...Так ужо ў жыцці выдатнага чалавека і паэта атрымалася, што ў розныя яго гады гасцінны дом літаратара быў прытулкам беларускіх сяброў. І я, аўтар гэтых радкоў, вядома ж, удзячны лёсу за гады знаёмства, творчых зносін з Керымам Курбаньяпесавым. Частым госцем у цудоўнага шахіра яшчэ раней быў і публіцыст, пісьменнік Мікалай Каліноўчы. У пачатку 1980-х ён жыў і працаваў у Ашгабаце. Быў яшчэ адзін беларускі сябар паэта — ваенны журналіст Дзмітрый Песлякоў. У пачатку 1990-х я адшукаў яго ў Мінску і папрасіў раскажаць пра сустрэчы з Керымам. Паэта да таго часу ўжо не было ў жывых. Памёр Керым-ага ў 1988-м... У сталым узросце знаходзіўся і палкоўнік у адстаўцы Дзмітрый Яфімавіч Песлякоў.

...Але вернемся да пачатку 1990-х, да нашай гутаркі з палкоўнікам Песляковым. Тады па нейкіх прычынах матэрыял так і не пабачыў свет. Але я не раблю ў даўнім запісе ніякіх правак. Тэкст быў знаёмы і майму суразмоўцу. І я перадаю змест невялікага інтэр'ю цалкам, без зменаў. Тым больш што і рыхтаваўся матэрыял з разлікам на публікацыю не толькі ў Беларусі, але і ў адной з туркменскіх газет.

... — Дзмітрый Яфімавіч, як пазнаёміліся з Керымам Курбаньяпесавым?

— Мінула з таго памятнага часу каля сарака гадоў. Але захавалася свежасць успрымання тых дзён. І, думаю, зусім не таму, што такая ўжо добрая памяць у мяне. Прычына, відаць, зусім у іншым. Вельмі ўжо неардынарнай асобай быў Керым. Хоць чаму быў? Такой асобай — яркай, адкрытай, — ён застаўся ў маёй памяці назаўсёды.

А тады... Тады стаяў гарачы ліпень 1957 года. Я служыў рэдактарам дывізіённай газеты «Советский воин». Друкарня, рэдакцыя знаходзіліся ў Ашгабаце. А ваінскія часці былі раскіданыя і па іншых гарадах поўдня Туркменістана. Да таго часу я ўжо ведаў многіх прадстаўнікоў туркменскай творчай інтэлігенцыі.

Часта сустракаўся з Кара Сейтліевым, Берды Кербабаявым. Берды-ага жыў цераз дарогу ад рэдакцыі па вуліцы Хівалі Бабаева і часта наведваўся ў гасці да ваенных журналістаў. У сваю чаргу і нас запрашаў да сябе дадому. Пасябраваў пісьменнік і з нашым камдывам, Героем Савецкага Саюза генерал-маёрам Тагірам Кусімавым, ураджэнцам Башкартастана.

Вельмі любіў Берды-ага чытаць салдацкія лісты ў рэдакцыю.

Пісаў Кербабаяў і сам для салдацкай газеты. Хоць, здавалася б, хто нас, акрамя як у ваенным гарадку, чытае? Але прынясе артыкул, удакладніць, у якім нумары павінна выйсці. Абавязкова потым газету з публікацыяй папросіць. Вось такой была ўвага класіка туркменскай літаратуры да людзей у ваеннай форме. Такія ж цёплыя адносінны склаліся і з Кара Сейтліевым.

Берды-ага і Кара і пазнаёмілі мяне з Керымам Курбаньяпесавым. Адночы раніцай прывялі яго ў рэдакцыю шматтыражкі. Мне здаецца, што нават памятаю словы старэйшыны туркменскага пісьменнікага цэха: «Знаёмся... Гэта — Керым Курбаньяпесаў, учарашні салдат, паэт, які падае вялікія надзеі». Тады я і даведаўся, што малады паэт працуе літкансультантам у Саюзе пісьменнікаў Туркменістана, што ён — ужо аўтар дзвюх паэтычных кніг.

— Як часта Керым Курбаньяпесаў бываў у гасцях у воінаў?

— Так здарылася, што неўзабаве штаб дывізіі, а разам з ім і рэдакцыю «дывізіёнкі», перавялі ў Кізыл-Арват. Здаецца, і шлях са сталіцы да нашага гарнізона не такі ўжо блізкі. Але Керым Курбаньяпесаў прыезджаў у Кізыл-Арват літаральна кожны месяц. І часцей за ўсё з Кара Сейтліевым і літаратурным крытыкам Абдулой Мурадавым. Керым і яго сябры сустракаліся з асабовым саставам у самых розных часцях і падраздзяленнях, расказвалі пра развіццё туркменскай літаратуры, чыталі свае творы. Памятаю, якімі бурнымі апладысмантамі дзякавала салдацкая аўдыторыя за чытанне Керымам урыўкаў з будучай паэмы «Дзед Таймаз». Кара Сейтліеў, ён жа тады быў міністрам культуры рэспублікі, заўсёды падкрэсліваў, што прывіз у Кізыл-Арват новыя вершы. Праз нейкі час мы пазнаёміліся першымі з главамі і новай паэмы Керыма Курбаньяпесава...

— Вы ўспамінаеце «Дзед Таймаз»... У галоўнага героя паэмы быў рэальны прататып...

— Адночы Керым угаварыў мяне наведацца ў калгас «Бальшавік», што непадалёк ад Геок-Тэпе. Не ведаю, на жаль, які цяпер называецца гэтае сельгас-прадпрыемства. У «Бальшавіку» паэт пазнаёміў мяне з Героем Савецкага Саюза Таганам Байрамдурдыевым. Прадставіў яго як чалавека, які паслужыў прататыпам дзеда Таймаза. І вось разгаварыліся мы з героем, угледзеліся адзін у аднаго — і высятляецца, што мы знаёмыя яшчэ па жорсткіх баях пад Сталінградам! Байрамдурдыеў ваяваў кулямётчыкам, а я быў вайсковым разведчыкам. Вайну «дзед Таймаз» прайшоў ад Сталінграда да Эльбы. Зорку Героя атрымаў за баі ва Усходняй Прусіі. Вызначыўся пры фарсіраванні Одэра ў складзе 54-га гвардзейскага кавалерыйскага палка 14-й гвардзейскай кавалерыйскай дывізіі.

Разам з Керымам і Кара Сейтліевым мы з нашым камдывам генералам Тагірам Кусімавым пабывалі ў Кара-Калінскім цэнтры субтрапічных раслін. Тагір Таіпавіч быў унікальным чалавекам. Кавалер двух ордэнаў Леніна, ордэна Чырвонага Сцяга, дух ордэнаў Чырвонай Зоркі, ордэна Айчыннай вайны 1-й ступені. Звання Героя Савецкага Саюза быў удастоены за ўмелае камандаванне кавалерыйскім палком. Дарэчы, Днепр кавалерысты Кусімава фарсіравалі на Гомельшчыне. Прычым — двойчы. Вызвалялі Лоеўшчыну. Больш за 60 салдат і афіцэраў Башкірскай кавалерыйскай дывізіі былі удастоены звання Героя Савецкага Саюза! Кусімаў скончыў дзве ваенныя акадэміі, быў чалавекам на дзвіа дапытлівым. І, як мне здавалася тады, ім з Керымам Курбаньяпесавым было цікава гутарыць. Можна, і тая акалічнасць дапамагала, што ў Туркменістан упершыню будучы генерал патрапіў яшчэ

хлалчуком. У 1921 годзе, калі ў маладой Савецкай Расіі было голадна, бацька і сын Кусімавы накіраваліся ў хлебныя краі, пасвілі авечак у стэпах Казахстана, Туркменістана.

З той сустрэчы ў Кара-Кале, іншых паездкаў з Керымам па рэспубліцы я вынес такую дэталю, якая яскрава характарызуе яго як чалавека. Умеў Керым-ага (напэўна, і я ўжо ў тыя гады стаў да яго звяртацца «ага») здзіўляцца — і людзям, і прыродзе роднага краю. Імкнуўся заўсёды адкрыць для сябе нешта новае. Праяўляў дапытлівасць, ніколі не саромеўся задаваць пытанні. Зусім не баяўся выглядаць неадукаваным.

— Дзмітрый Яфімавіч, ведаю, што пасля Туркменістана вы служылі ва Узбекістане, у Ташкенце, у рэдакцыі легендарнай газеты «Фрунзевец»...

— Легендарнай — і для асэнсавання гісторыі беларускай літаратуры. Бо з газетай «Фрунзевец», рэдакцыя якой знаходзілася ў Ташкенце па вуліцы Сапёрнай, у гады Вялікай Айчыннай у эвакуацыі актыўна супрацоўнічаў народны паэт Беларусі Якуб Колас.

— А ўжо пасля вайны працавалі і супрацоўнічалі з газетай і многія іншыя беларускія літаратары: празаік Васіль Ткачоў, кінадраматург Алег Буркін... У «Фрунзевец» і мне давялося апублікаваць невялічкі артыкул пра Керыма Курбаньяпесава. Зрэшты, у другой палове 1980-х пісаў для «Фрунзевца» і пра беларускіх пісьменнікаў — пра лёс паэта Сяргея Новіка-Пеюна, пра Алеся Адамовіча... Вы, калі жылі і працавалі ў Ташкенце, пра Туркменістан не забывалі?.. Ці працягвалі падтрымліваць адносінны з Керымам Курбаньяпесавым у той перыяд?

— А як жа... І тады, калі быў у Ташкенце, і потым, калі служыў у Алматы. Керым быў з тых людзей, з якімі, калі пазнаёміўся аднойчы, дружбу не страціш. Ён прыцягваў да сябе. Упэўнены: нікому ён не быў дрэнным сябрам. З ім, заўважу, абыходзіліся па-рознаму і блізкія, здавалася б, таварышы. Ён жа заўсёды заставаўся Сябрам з вялікай літары.

Калі мяне перавялі ў «Фрунзевец», у рэдакцыю газеты Туркестанскай ваеннай акругі, то і тады я працягваў сустракацца з туркменскімі пісьменнікамі. У Ташкент Керым-ага прыезджаў і з Берды Кербабаявым, і з Кара Сейтліевым, і з іншымі калегамі-пісьменнікамі.

Праз нейкі час мяне прызначылі галоўным рэдактарам газеты Сярэднеазіяцкай ваеннай акругі «Боевое знамя». Давялося пераехаць у сталіцу Казахстана. І там, у Алматы, мы сустракаліся з Керымам. Адночы наша застольная гутарка праходзіла з удзелам маіх франтавых сяброў — казахстанскіх літаратараў, панфілаўцаў, між іншым: палкоўніка ў адстаўцы Дзмітрыя Снегіна і доктара філалагічных навук, Героя Савецкага Саюза Маліка Габдуліна. Дзмітрый Снегін тады рэдагаваў, калі не памыляюся, часопіс «Простор». Выдатны паэт, друкавацца ён пачаў яшчэ ў 1930-я гады. Фактычна з літаратуры пайшоў на вайну і з вайны вярнуўся ў літаратуру. Я вельмі палюбіў вершы франтавіка, які камандаваў артылерыяй у Панфілаўскай дывізіі... Трэба было бачыць, з якой цікавасцю распытваў Керым-ага і Маліка Габдуліна пра яго франтавое жыццё, творчую працу. Тады літаратуразнаўца ўзначальваў Алма-Ацінскі педагагічны інстытут, шмат друкаваўся. Керыма заўсёды акружалі цікавыя людзі. Пэўна, у дадатак да вялікага таленту, што падарылі паэту прырода, туркменскі народ, менавіта гэта ў значнай ступені сілкавала яго натхненне, дапамагала рабіць многія мастацкія адкрыцці.

...Час аддзяляе нас ад многіх памятных сустрэч. Але ёсць нейкае святло, што ідзе здалёк, прымушае сцвярджаць дабро, справядлівасць, прыгажосць. Да мяне такое святло прыходзіць, калі я ўспамінаю народнага паэта Туркменістана Керыма Курбаньяпесава і палкоўніка, ваеннага журналіста Дзмітрыя Песлякова, чалавека, які лёсам сваім даказаў, што і ён — не чужы туркменскаму народу.

Максім ЛАДЫМЕРАЎ

■ Час падарожнічаць!

КРЫНІЧНЫМІ МАРШРУТАМІ

У Магілёве прэзентавалі каталог-даведнік турыстычнага кластара па 8 раёнах

Калі ў вас ёсць веласіпед, але вы не ведаеце, куды на ім ехаць, то кніга гэта — для вас. Бо асновай даведніка сталі тыя самыя маршруты, якія на працягу апошніх двух гадоў старанна распрацоўвалі арганізатары, дарэчы, не без удзелу карэспандэнта «Звязды». Вялікае падарожжа з варагаў у грэкі, маршрут «Дняпроўская рыв'ера» — пра гэтыя экспедыцыі газета пісала неаднаразова. Падчас падарожжаў фатаграфаваліся аб'екты, вывучаўся стан дарог, наяўнасць аб'ектаў грамадскага харчавання і адпачынку. І, вядома ж, справа, маршрут пракладаўся менавіта там, дзе засяроджаны асноўныя славуцкія Магілёўскага краю.

І вось нарэшце вынік — паўнаватасны каталог-даведнік «Край жыватворных крыніц»! У адзін кластар аб'яднаны жамчужны прыроднай і культурна-гістарычнай спадчыны Магілёўскага, Дрыбінскага, Чавускага, Мсціслаўскага, Чэрыкаўскага, Крычаўскага, Слаўгарадскага і Быхаўскага раёнаў. Агульная

працягласць маршруту па іх складае звыш 500 кіламетраў.

— Асабліва выдання ў тым, што тут не проста ідуць пералічэнні нейкіх знаковых аб'ектаў і цудадзейных крыніц, акцэнт зроблены перш за ўсё на стварэнні тут турпрадукты і мікракластары, пунктамі апо-ры якіх з'яўляюцца аграсядзі-

бы. Для спажыўца па кожным маршруце распрацаваны карты. Для зручнасці ўсе галоўныя славуцкія «Край жыватворных крыніц» пазначаны GPS-каардынатамі, — адзначыў старшыня грамадскай рады па развіцці аграэкатурызму ў Магілёўскай вобласці пры кіраванні спорту і турызму Магілёўскага аблвыканкама Сяргей КУЛЯГІН.

Кожны з раёнаў славіцца сваімі «разыначкамі». Дрыбін — зямля шапавалаў, дзе акцэнт зроблены на адраджэнні старажытных рамёстваў. У Слаўгарадскім раёне аднавілі традыцыі прыгатавання хатніх сыроў і стварылі турыстычны маршрут з майстар-класамі і з дэгустацыяй. А ў Магілёўскім раёне, дзе сумесна з «Магілёў-

аблтурыстам» рэалізуецца міні-кластар «Лазенькі», распрацавана анімацыйная праграма для дзяцей і дарослых «Там, на неведомых дарожках». Акцэнт зроблены на нацыянальных традыцыях, міфах, легендах і экатурызме.

— На наш погляд, — адзначыў Сяргей Кулягін, — гэтае выданне надасць новы імпульс развіццю турызму, павысіць іміджавую прывабнасць тэрыторыі, раскрыве іх патэнцыял і ўзмоцніць узаемадзеянне суб'ектаў, якія працуюць на ўязны турызм, а таксама паслужыць развіццю турыстычнай інфраструктуры.

Нэлі ЗІГУЛЯ.
zigulya@vviazda.by
Фота аўтара

Сяргей Кулягін стаў натхняльнікам ідэі па распрацоўцы гэтага каталога.

■ Зварот у карпункт

ЗАЙЗДРОСЛІВЫЯ РЫБАКІ АБО НЯДОБРАСУМЛЕННЫ АРАНДАТАР?

Больш за 50 чалавек падпісаліся пад заявай, якую перадалі ў карпункт «Звядзі»

Адзін з ініцыятараў скаргі на арандатора возера перадаў і адказы з розных арганізацый. Гэтыя лісты не задаволілі людзей. І яны звярнуліся да журналіста, які выехаў на «спрэчнае» возера Добрына ў Віцебскім раёне.

Чаму здалі ў арэнду возера?

Напэўна, многія суграмадзяне проста не ведаюць, што па заканадаўстве можна ўзяць возера ў арэнду. Але ёсць і выключэнні: у запаведніках, напрыклад, гэта забаронена.

Аўтары заявы ў самым пачатку пацікавіліся, на якой падставе фермерская гаспадарка атрымала такое права. Скардзіліся на тое, што возера ператварылі ў брудную лужыну. Бераг разрылі і зрабілі «брудную камяністую пустыню». Аўтары лічаць, што нельга ў возера запуськаць так званую «таварную рыбу»: таўсталобіка, белага амура, карпа. Бо сотні гадоў там жылі карась, лінь, плотка, акунь і іншыя.

«Лічым, што арандатарам трэба ствараць свае вадаёмы, і там ужо разводзіць неабходныя ім віды рыб. Хай робяць запруды, капаюць і гэтак далей. Тады ніякіх прэтэнзій да іх не будзе», — напісана ў заяве.

Незадаволеныя заяўнікі таксама скардзіліся, што падчас нерасту арандатар-фермер загадаў падначаленым выцягваць рыбу з агароджанай сеткай воднай гладзі. «А ў былыя ж часы за гэтыя рукі маглі адарваць». Абураліся і тым, што ў возера запусьцілі ракаў, але яны мёртвыя ўсплываюць. І гэта, на іх думку, пацвярджае таго, што возера «захварэла».

Абураліся людзі і наконт патрабавання плаціць за рыбалку... А хто даў права штрафваць рыбаляваў аж на 50 базавых велічынь?

Што ў афіцыйных адказах?

Калектыўны ліст людзі накіроўвалі яшчэ 5 гадоў таму ў Камітэт дзяржкантролю, у Віцебскі абласны камітэт прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

А вось цытата з адказу, які атрымалі з Віцебскага аблвыканкама:

«У цяперашні час рэалізацыю пецывак арандатар вадаёма СФГ (сялянска-фермерская гаспадарка) «ЭкаРай» не ажыццяўляе, паколькі праводзяцца работы па стварэнні ўмоў для плат-

нага аматарскага рыбаляўства ў адпаведнасці з правіламі вядзення рыбаляўнай гаспадаркі і рыбаляўства».

У прыродаахоўным ведамстве растлумачылі, што ёсць адпаведная дамова арэнды, разлічаная на 15 гадоў. Арандатар абавязаны ўтрымліваць у належным санітарным стане берагі, ствараць спрыяльныя ўмовы для аматарскай лоўлі рыбы. Пераданы іншыя патрабаванні. У лісце таксама адзначана, што да стварэння неабходных умоў рэалізацыя пецывак для аматарскай лоўлі рыбы не ажыццяўляецца.

«У выніку разгляду звароту парушэнняў праваў вядзення рыбаляўнай гаспадаркі СФГ «ЭкаРай» не ўстаноўлена», — адзначана ў канцы адказу.

Але заяўнікі перадалі мне тэкст рэкламы ад арандатара, дзе напісана: «Квітка для платнай спартыўнай рыбалкі набываюцца ў кантралёраў-ахоўнікаў або па адрасе (далей указаны адрас у Віцебску. — А.П.). Магчыма набыццё адзінага гадавога абанемента».

«Грошай не браў, а ўкладваў!»

Разам з экалагамі аўтар артыкула выехаў на возера. Пакуль чакалі арандатара, запыталі рыбакоў. Усе казалі, што грошай за лоўлю з іх не патрабавалі.

Берагі возера спадабаліся. Відаць адразу, што яно не безгаспадарчае. Ёсць аб'ява, што нельга зрываць лілеі і іншыя водныя расліны. Каля апошніх забаронена лавіць спінінгам.

Васіль Ворзаў, кіраўнік сялянска-фермерскай гаспадаркі «ЭкаРай», спачатку распавядаў неахвотна. Сказаў, што даўно займаецца бізнесам. Вярнуўся ў родныя мясціны, і ў райвыканкам прапанавалі арандаваць возера.

— Рыбалоўства ніколі не было платным! Ні дня! І размовы не ўзнікала! — эмацыянальна выказаў ён.

А лілеі прывёз аж з-за акіяна, бо часта бывае па справах за мяжой. У прыватнасці, вывучаў вопыт платнай рыбалкі ў Расіі. А ў Фінляндыі пераймаў сакрэты, як упрыгожваць зоны адпачынку. Падкрэсліў, што мог бы пераўтварыць берагі ў «сапраўдны рай». Шмат гаварыў пра тых, хто смеіцца, пра наплыў ахвотных купацца, які ён не можа кантраляваць. Канстатаваў, што шмат грошай і часу патраціў, каб навесці парадак на берагах.

Эксперты з Віцебскага абласнога камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя ніякіх парушэнняў не ўбачылі.

— Платнае рыбаляўства мае законны падставы. У адпаведным Указе Прэзідэнта ўсё падарэзана прапісана: што, дзе і хто можа ўзяць у арэнду, на які тэрмін. Гэтым жа указам зацверджаны правілы, — адзначыў **Юрый КАРАЛЁЎ, начальнік аддзела аперацыйнага кантролю Камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.**

На Віцебшчыне знаходзіцца каля 90% усіх вадаёмаў краіны. Як адзначылі ў прыродаахоўным ведамстве, прыкладна 1,9 тысячы азёр. З іх узялі ў арэнду толькі каля 130 азёр. Як і 13 кіламетраў рэк.

Хто ж мае рацыю?

Не верыць рыбакам наконт платнай лоўлі — не паважаць іх пазіцыю. Няўжо пад хлуснёй падпісаліся столькі людзей, ды і рэкламная папера наконт квіткаў ляжыць на рабочым сталі... Чаму тады фермер не адзначыў, што так было? Тым больш што па законе ён мае рацыю. Здзівіў, дарэчы, калі сказаў, што яго суседзі падпісаліся пад скаргаў супраць... скаржнікаў. Паабяцаў падзяліцца думкамі наконт магчымасці паправіць заканадаўства пра арэнду вадаёмаў, але так нічога не даслаў на электронную скрыню. Хай у кожнага застанеца свая праўда? А можа, пазайздросцілі, як кажуць, нябеднаму чалавеку? Ды няўжо нашы людзі такія, што напішуць скаргу, каб толькі «дастаць» арандатара? Ці тыя, хто правяраў «сігнал», зацікаўлены ў тым, каб утойваць парушэнні? Думаю, што не. У любым выпадку пытанню больш, чым адказаў, якія б расставілі кропкі над «і». Яшчэ параўнальна «свежая» праблема з платнай лоўляй у возеры каля Лукомскай ДРЭС. Там таксама рыбакі абураліся: чаму сталі патрабаваць грошы за лоўлю? Пра гэта СМІ шмат пісалі. У выніку было знойдзена паразуменне. Плату знізілі... На возеры Добрына сёння плаціць не трэба ні за што. Ці не будзе больш скаргаў? Не ўпэўнены. Арандатар прызнаўся, што і яму надакучыла апраўдвацца, і прагназаваў, што ўсё менш застанеца «азёрных» арандатараў. Ці спраўдзяцца яго словы?

Аляксандр ПУКШАНСКІ. pukshanski@vziazda.by
Віцебскі раён

1931 год

5 гадоў таму нарадзіўся (г. Ветка) Уладзімір Ігнатавіч Бровікаў, партыйны і дзяржаўны дзеяч, журналіст, дыпламат, кандыдат філасофскіх навук (1969). У 1955 годзе скончыў БДУ, у 1969-м — Акадэмію грамадскіх навук пры ЦК КПСС. З 1965 г. на журналісцкай і партыйнай рабоце ў Віцебскай вобласці. З 1969 года — рэдактар газеты «Віцебскі рабочы», затым — сакратар Віцебскага абкама КПБ. У 1972—1978 гг. — у апарате ЦК КПСС. З 1978 года — другі сакратар ЦК КПБ, з 1983 па 1986 год — Старшыня Савета Міністраў БССР. У 1986—1990 гг. — Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол СССР у Польшчы. Памёр у 1992 годзе.

Было сказана

Анатоль АСТРЭЙКА, пэзт:
«Здаўна самота — чорнае балота
І злая мачаха зямной красе».

ЗАВЕРЭНО

Департамент по ценным бумагам
Министерства финансов
Республики Беларусь

С. А. Сушко
05.05.2016

- 1. Полное и сокращенное наименование эмитента.**
На белорусском языке: полное – Таварыства з абмежаванай адказнасцю «ЗахадІнвестСістэмз»;
сокращенное – ТАА «ЗахадІнвестСістэмз».
На русском языке: полное – Общество с ограниченной ответственностью «ЗападІнвестСистемз»;
сокращенное – ООО «ЗападІнвестСистемз» (далее – эмитент).
- 2. Место нахождения эмитента, телефон, факс, электронный адрес (e-mail).**
Место нахождения эмитента: Республика Беларусь, 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 5-й этаж, офис 2.
Телефон/факс: 8 (017) 346 41 37; (e-mail): info@tapas.by.
- 3. Основные виды деятельности эмитента.**
Реализация проектов, связанных со строительством зданий (код 41100 согласно Общего государственного классификатору Республики Беларусь «Виды экономической деятельности» ОКРБ 005-2011).
- 4. Номер расчетного счета эмитента, на который будут зачисляться средства, поступающие при проведении открытой продажи облигаций, наименование обслуживающего банка.**
Расчетный счет в белорусских рублях №3012154144014 в ОАО «БПС-Сбербанк» (адрес банка: бульвар имени Мулявина, 6, 220005, г. Минск, Республика Беларусь, БИК 153001369, УНП 100219673).
- 5. Наименование периодических печатных изданий, определенных эмитентом для раскрытия информации, и сроки таких публикаций.**
Бухгалтерская отчетность эмитента будет публиковаться в газете «Звезда» в срок не позднее трех месяцев со дня окончания отчетного финансового года.
Информация о принятом решении о реорганизации или ликвидации эмитента будет публиковаться в приложении к журналу «Остияция Беларуси» в срок не позднее двух месяцев с даты принятия соответствующего решения.
Информация о возбуждении в отношении эмитента производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве) будет публиковаться в печатных средствах массовой информации, учрежденных Высшим Хозяйственным Судом Республики Беларусь, в течение пяти дней с момента получения соответствующего судебного постановления.
Информация об изменениях и (или) дополнениях, внесенных в эмиссионные документы по Облигациям, подлежит

- размещению на едином информационном ресурсе рынка ценных бумаг, а также будет опубликована Эмитентом в газете «Звезда» в семидневный срок с даты государственной регистрации соответствующих изменений республиканским органом государственного управления, осуществляющим государственное регулирование рынка ценных бумаг.
Эмитент раскрывает информацию о результатах финансово-хозяйственной деятельности, информацию о существующих фактах (событиях, действиях), касающихся его финансово-хозяйственной деятельности, которые могут повлиять на стоимость облигаций двенадцатого выпуска, в порядке и сроки, установленные законодательством Республики Беларусь и в соответствии с законодательством Республики Беларусь.
- 6. Наименование депозитария, обслуживающего эмитента.**
Наименование депозитария: Открытое акционерное общество «БПС-Сбербанк» (далее – депозитарий).
Место нахождения депозитария: бульвар имени Мулявина, 6, 220005, г. Минск, Республика Беларусь.
Депозитарий зарегистрирован в Национальном банке Республики Беларусь 28 декабря 1991 г. (Регистрационный №25).
- Специальное разрешение (лицензия) на право осуществления профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам №02200/5200-1246-1086, выдано Министерством финансов Республики Беларусь, действительно по 30 января 2022 года.
- 7. Размер уставного фонда эмитента.**
Уставный фонд эмитента 42 240 000 (Сорок два миллиона двести сорок тысяч) белорусских рублей.
- 8. Дата принятия решения о выпуске облигаций и наименование органа, принявшего это решение.**
Решение о двенадцатом выпуске жилищных облигаций (далее – облигации) принято Общим собранием участников эмитента 04 апреля 2016 г. (протокол от 04.04.2016 №6/н).
- 9. Форма выпуска облигаций, объем выпуска, количество облигаций.**

Форма выпуска и вид облигаций	Бездокументарные, именные, конвертируемые
Объем эмиссии облигаций	8 250 000 000 (Восемь миллиардов двести пятьдесят миллионов) белорусских рублей
Количество облигаций	1250 (Одна тысяча двести пятьдесят) штук

- 10. Номинальная стоимость облигации.**
Номинальная стоимость одной облигации составляет 6 600 000 (Шесть миллионов шестьсот тысяч) белорусских рублей и имеет эквивалент, равный 1 (Одному) квадратному метру общей площади жилого помещения в жилом доме №4 в составе объекта «Жилые дома, не относящиеся к домам повышенной комфортности, по индивидуальному проекту в жилом районе «Дружба» по генплану на земельном участке, расположенном в Московском административном районе г. Минска (далее – Жилой дом).
- 11. Цель эмиссии облигаций и направления использования средств, полученных от размещения облигаций.**
Эмиссия облигаций осуществляется с целью привлечения денежных средств юридических и (или) физических лиц на осуществление строительства Жилого дома, на финансирование иных мероприятий, связанных со строительством указанного дома, а также на пополнение оборотных средств эмитента. Денежные средства, полученные от размещения облигаций, используются в соответствии с целями их выпуска.
- 12. Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.**
Исполнение обязательств по облигациям обеспечивается поручительствами:
Общества с ограниченной ответственностью «ТАПАС ПЛЮС» на сумму 8 250 000 000 (Восемь миллиардов двести пятьдесят миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 04.04.2016 №6/н., адрес: 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 4-й этаж, офис 19.
- 13. Срок размещения облигаций.**
Дата начала размещения облигаций – 25.04.2016.
Дата окончания размещения облигаций – 30.11.2016.
- 14. Место, время и порядок размещения облигаций.**
Размещение облигаций осуществляется Эмитентом путем открытой продажи облигаций ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь) с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по адресу: Республика Беларусь, 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 5-й этаж, офис 2.

Открытая продажа облигаций осуществляется физическим и (или) юридическим лицам в соответствии с законодательством Республики Беларусь путем заключения соответствующего договора.

- Жилищные облигации имеют право приобретать (как в процессе размещения жилищных облигаций, так и в процессе их обращения) юридические и физические лица, заключившие с эмитентом договор в простой письменной форме, предусматривающий обязательства эмитента по строительству жилых помещений владельцам жилищных облигаций.
- Открытая продажа облигаций осуществляется по цене, определяемой эмитентом в зависимости от ситуации на рынке строительства и недвижимости на момент продажи жилищных облигаций, а также исходя из соотношения спроса и предложения на рынке ценных бумаг.
- 15. Срок обращения облигаций.**
Срок обращения облигаций устанавливается с 25.04.2016 по 31.12.2016 (250 календарных дней).
- 16. Дата начала погашения облигаций.**
Датой начала погашения облигаций является 31.12.2016.
- 17. Размер или порядок определения размера дохода по облигациям, условия его выплаты.**
Доход по облигациям не начисляется и не выплачивается.
- 18. Государственный регистрационный номер выпуска облигаций и дата его регистрации.**
Выпуск облигаций зарегистрирован Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 05.05.2016 г.
- Государственный регистрационный номер выпуска: 5-200-02-2744.
- 19. Сведения о месте, времени и способе ознакомления с проспектом эмиссии облигаций.**
С более подробной информацией (проспектом эмиссии облигаций) можно ознакомиться по адресу: Республика Беларусь, 220049, г. Минск, ул. Кнорина, 17, 5-й этаж, офис 2 ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь) с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 путем личного прочтения эмиссионных документов.

Генеральный директор
Управляющей компании
эмитента
И.Я. Кривецкий

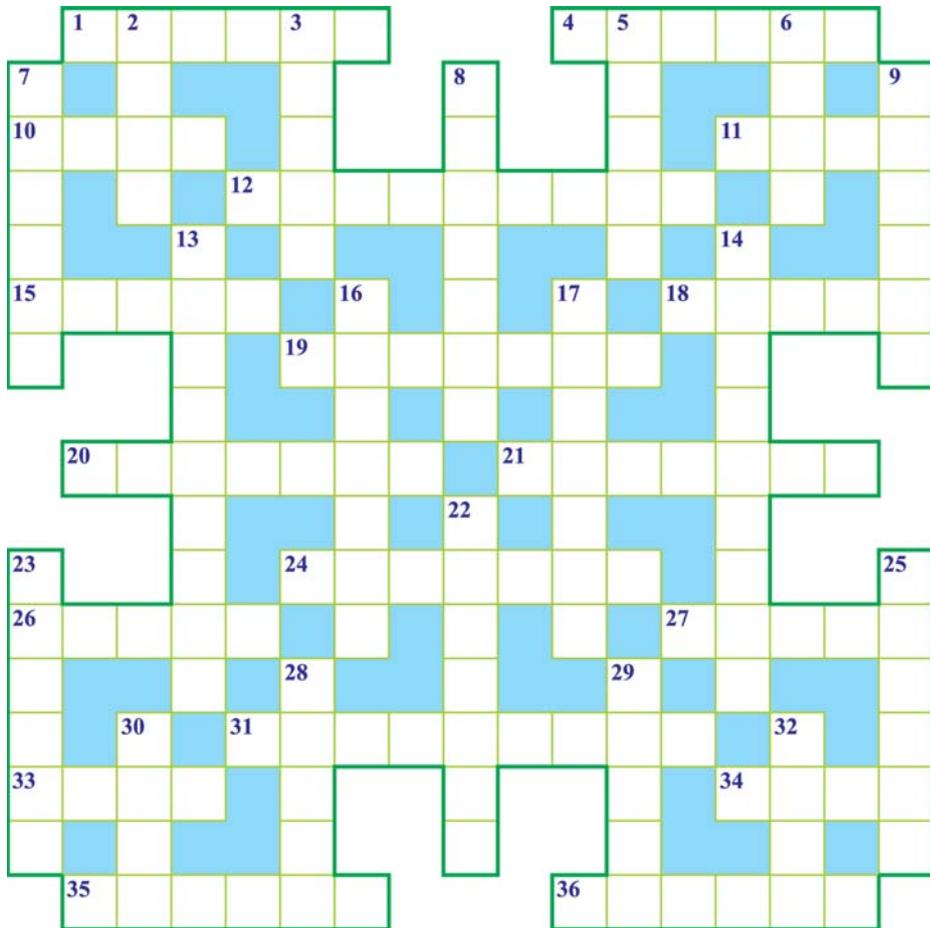
Ответственный
бухгалтер эмитента
В.К. Мельникова

КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ ОБ ЭМИССИИ ЖИЛИЩНЫХ ОБЛИГАЦИЙ ДВЕНАДЦАТОГО ВЫПУСКА Товарыства з абмежаванай адказнасцю «ЗахадІнвестСістэмз» (ТАА «ЗахадІнвестСістэмз») Общества с ограниченной ответственностью «ЗападІнвестСистемз» (ООО «ЗападІнвестСистемз»)

КРЫЖАВАНКА

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 1. Прадмет мэблі, на якім зручна глядзець тэлевізар. 4. Яна патрэбна для гераічнага кроку. 10. Прадстаўнік народа, які падарыў свету свае лічбы. 11. Пунсовы асенні яблык. 12. Спартыўная гульня з валанам і ракеткамі на пляцоўцы. 15. Рэзкае падзенне курсу рубля. 18. Вярэйка з пятлёй для лоўлі жывёл. 19. Транспарт для адной нагі. 20. Ударны інструмент, без якога немагчымы джаз-аркестр. 21. Адзін з сямі супраць шэрага ваўка. 24. Месяц, у якім адзначаюць восьмы дзень. 26. Леў з мультфільма «Мадагаскар». 27. Сродак перамяшчэння малпаў па джунглях. 31. Калючы грызун, які вядзе строга начны лад жыцця. 33. Тое, што атлет можа падняць «адной левай». 34. ... сабакі не баіцца, але звягі не любіць. 35. У яго апрануты конь, які адзваецца на пытанне «хто?». 36. Бакавыя палосы на форменных штанах генералаў.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 2. Выпуклая плоская замкнёная крывая без заломаў. 3. Крылаты конь Зеўса ў старажытнагрэчаскай міфалогіі. 5. Цар з казкі Пушкіна «Залаты пёўнік». 6. Імя Казадоева з фільма «Брыльянтавая рука». 7. Фільм Андрэя Смірнова «Беларускі ...». 8. Зямлянка для абароны ад артылерыйскага агню. 9. Пабочны прадукт, які многія шукаюць у віне. 13. Мініяцюрная крыніца электрасілкавання. 14. Знак прыпынку ў выглядзе доўгай гарызантальнай рысы. 16. Апальшчык пры паравым катле. 17. Установа, якая ажыццяўляе рознічны гандаль. 22. Харчовы прадукт прадаўгаватай формы. 23. Калі яна — расейская, то ў яе «сем загібаў на

вярсту». 25. Жывёла, якая рэдка сябрае з кошкамі. 28. Абавязковая якасць чалавека, які любіць гульні на грошы. 29. Накладка на твар для стварэння артыскам вобраза. 30. Аповесць амерыканскага пісьменніка Трумэна Капоце «Лясная ...». 32. Фільм Фёдора Бандарчука «Дзевятая ...».

Склаў Юрый ФАЛІНСКІ, г. Мінск.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ
1. Аніс, 12. Бадмінтон, 15. Абвал, 18. Аркан, 19. Самакрат, 20. Барэбан, 21. Казяня, 24. Сакавік, 26. Алёкс, 27. Ліна, 31. Дакера, 33. Гіра, 34. Вольк, 35. Парыт, 36. Лампас.
Па вертыкалі: 2. Авал, 3. Пёўнік, 4. Шахматы, 5. Цар, 6. Іван, 7. Вакал, 8. Брындэж, 9. Ілціна, 10. Шахматы, 11. Пунс, 12. Теніс, 13. Вятрыца, 14. Прыжыццё, 16. Качагар, 17. Мара, 18. Сабакі, 19. Агар, 20. Агар, 21. Агар, 22. Кабачка, 23. Дарога, 25. Сабака, 28. Агар, 29. Маска, 30. Арга, 32. Рота.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	5.12	21.01	15.49
Віцебск	4.56	20.57	16.01
Магілёў	5.02	20.51	15.49
Гомель	5.05	20.41	15.36
Гродна	5.28	21.15	15.47
Брэст	5.35	21.09	15.34

Месяц

Маладзік 06.05–12.05.
Месяц у сузор'і Льва.

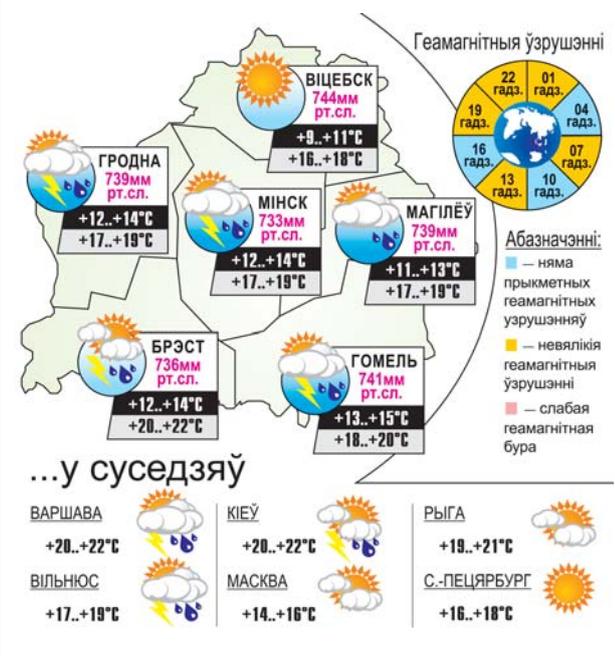
Імяніны

Пр. Арцёма, Васіля, Івана, Філімона.
К. Яны, Германа, Дамініка, Яна.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

«Еўрабачанне-2016»

ЛЯЦІ, САША, ЛЯЦІ!

Прадстаўнік Беларусі IVAN сёння выйдзе на конкурсную сцэну

Увечары 12 мая на сцэне Globe Arena ў Стакгольме пройдзе другі паўфінальны канцэрт 61-га конкурсу песні «Еўрабачанне». У ліку іншых удзельнікаў прадставіць сваю кампазіцыю «Help You Fly» і беларускі спявак IVAN, ён жа Аляксандр Іваноў, які выступіць пад нумарам 5.

Нагадаем, каманда артыста стрымала папярэдняе абяцанне вывесці на сцэну ваўкоў — але не жывых драпежнікаў (што забаронена правіламі конкурсу), а вельмі рэалістычныя галаграмы. Выкарыстаны ў нумары і кадры са скандальнай «аголенай» фотасесіі IVAN'a, а таксама рэлізавана яшчэ некалькі цікавых задумак. Зрэшты, пераказваць змест нумара загадзя — справа няўдзячная, таму лепш уключыце ўвечары тэлевізар і вырашыце самі, даспадобы вам такое шоу альбо не вельмі.

Цалкам спіс удзельнікаў другога паўфіналу «Еўрабачання-2016» выглядае наступным чынам: Латвія, Польшча, Швейцарыя, Ізраіль, Беларусь, Сербія, Ірландыя, Македонія, Літва, Аўстралія, Славенія, Балгарыя, Данія, Украіна, Нарвегія, Грузія, Албанія і Бельгія. Варта адзначыць, што 10 з 18 удзельнікаў — прадстаўніцы прыгожай паловы чалавецтва, таму вельмі верагодна, што працягнецца не толькі песеннае спаборніцтва, але і заўважаны ў першым паўфінале «конкурс доўгіх ног».

Па выніках першага конкурснага дня месца ў фінале забяспечылі сабе 10 краін: Азербайджан, Армения, Аўстрыя, Венгрыя,

Кіпр, Мальта, Нідэрланды, Расія, Харватыя і Чэхія. На жаль, не пашчасціла трапіць у іх лік прадстаўніку Эстоніі Юрыю Потсману, у голасе і вобразе якога многія заўважылі падабенства са змрочнай харызмай Ніка Кейва; не спрацавала таксама востраактуальная тэма бежанцаў, якую выбралі для выступлення артысты з Грэцыі і Босніі і Герцагавіны, затое атрымалі пуцёўкі ў фінал некалькі «проста песень», напрыклад ад Нідэрландаў і Чэхіі.

Пасля цяперашняга канцэрта да іх далучацца яшчэ 10 шчасліўчыкаў, паўдзельнічаць у вызначэнні якіх змогуць і беларусы — учора зрабіла свой выбар на-

цыянальнае журы, сёння паставяць ацэнкі тэлеглядачы. Акрамя таго, другі паўфінал трансляюць і галасуюць у ім Вялікабрытанія, Германія і Італія, але як канкрэтна размяркуюцца іх сімпатыі і балы, мы даведаемся толькі пасля фінальнага шоу.

Дарэчы, паводле прагнозаў букмекераў, лідзіруе ў спісе найбольш верагодных пераможцаў па-ранейшаму Сяргей Лазараў з Расіі, а ў якасці яго галоўных канкурэнтаў разглядаюцца ўдзельніца з Украіны спявачка Джамала і спявак Амір, які прадстаўляе Францыю.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК

УСМІХНЕМСЯ

Як кажуць у антыдопінгавым камітэце: «Цяпер перамагчы можа кожны, а ты паспрабуй аналізы здай».

Жонка, за святочным сталом, моцна засмучаная:
— Я ж хацела ў падарунак не трусінае, а норкавае футра!
Муж:
— Будзе год норкі, падару норкавае!

Хамская звычка забываць чужыя дні нараджэння дазваляе эканоміць за год значную суму.

У стаматалогіі.
— Баішся?
— Не-е!
— А чаго бахілы запацелі?!

Учора цэлую гадзіну муж слухаў мяне з раскрытым ротам... Прыгледзелася — спіць, падлюга!

Малюнак Тэтра Козіча.